"Marks, Engels, Lenin Proletarya Diktatörlüğü Üzerine"

Sorular ve Cevaplar

BORA
yayınları

MARKS, ENGELS, LENİN -
PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ ÜZERİNE
SORULAR VE CEVAPLAR

«Marks, Engels, Lenin-Proletarya Diktatörlüğü Üzerine» Sorular ve Cevaplar

Türkçesi
E. GÜNEŞ

Kapak : DİA Grafik - Röprodüksiyon

BORA YAYINLARI
7

Bora Yayınları, Yönetim Yeri : Divanyolu, Hoca Rüstem Sokak 7/12, Cağaloğlu - İstanbul * **Yazışma Adresi:** P. K. 78 Tophane - İstanbul * **Dizgi - Tertip** : Bilgiç Matbaası * **Baskı** : Kısmet Matbaası * **Baskı Tarihi** : Kasım 1976 * **Kapak Baskısı** : Sade Ofset

İÇİNDEKİLER

BORA YAYINLARININ NOTU 7

1. Proletarya Diktatörlüğünün Zorunluluğu, Tarihî Kapsamı, Devrimci Şiddetle İlişkisi ve Genel Görevleri 11

2. Küçük Mülkiyetin ve Küçük Burjuvazinin Varlığından Kaynaklanan Yeni Burjuva Unsurlar ve Kapitalizme Geri Dönüş Tehlikesi. Proletarya Diktatörlüğünün Küçük Mülkiyete, Küçük Üretime, Küçük Burjuva İdeolojisi ve Alışkanlıklarına Karşı Mücadele Görevleri 46

3. Üretim ve Tüketim Alanında Burjuva Haklarının Varlığından Kaynaklanan Yeni Burjuva Unsurlar ve Kapitalizme Geri Dönüş Tehlikesi. Proletarya Diktatörlüğünün, Mülkiyet Sistemindeki Dönüşüm Gerçekleştikten Sonra da Devam Eden, Meta Ekonomisinin, Çalışmaya Göre Bölüşümün ve Para Aracılığıyla Değişimin Adım Adım Kısıtlanmasına İlişkin Mücadele Görevleri 58

4. Parti ve Devlet Görevlilerinden Bir Kısmının Yozlaşmasıyla Doğan Yeni Burjuva Unsurlar ve Kapitalizme Geri Dönüş Tehlikesi. Proletarya Diktatörlüğünün, Parti İçindeki Burjuva Yolcularına Karşı Mücadele Görevleri 93

5. Proletarya Diktatörlüğünün, Sınıfların Tamamen Ortadan Kaldırılmasına, Şehir - Köy Ayrımı ile Kafa Emeği - Kol Emeği Ayrımının Ortadan Kaldırılmasına, Çalışmayı En Yüce İhtiyaç Sayan Komünist Ruhun Yaratılmasına, Toplumsal Hayatın Bütün Alanlarının Yönetimini Emekçilerin Almasıyla Üst - yapının Tamamen Devrimcileştirilmesine, Üretici Güçlerin Daha da Geliştirilmesine ve Sınıfsız Topluma Geçişin Temellerinin Oluşturulmasına İlişkin Görevleri 119

BORA YAYINLARININ NOTU

Elinizdeki eser, Türkiye okuyucusuna daha önce sunduğumuz **Proletarya Diktatörlüğünün Teorisi ve Uygulaması** (Bora Yayınları, Aralık 1975, İstanbul) başlıklı kitabın bir devamı niteliğindedir. O derleme, Çin Halk Cumhuriyeti'nde Mao Zedung'un Ocak 1975'te yaptığı önemli bir konuşmayla açılan ve halen de sürdürülmekte olan «proletarya diktatörlüğü teorisini öğrenme» kampanyasının en önemli belgelerini içeriyordu. Bu belgelerin birincisi, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesinin yayın organları olan «Halkın Gazetesi» ve «Kızıl Bayrak» yazı kurullarının Marks, Engels ve Lenin'in proletarya diktatörlüğü konusundaki en önemli söz ve yazılarından yapılmış bir seçmeydi. ÇHC'nde yayınlanan «Peking Review» dergisi, bu seçmedeki alıntıları bir bir ele alıp derinlemesine inceleyen 12 bölümlük sorulu - cevaplı bir yazı dizisini, 3 Ekim 1975 tarihli 1975/40. sayısı ile 19 Aralık 1975 tarihli 1975/51. sayıları arasında yayınladı. Şimdi bu ciltte bir araya getirilmiş bulunan metin işte budur. Bir farkla: yazı dizisinin «Peking Review» ve Aydınlık dergileri tarafından yayınlanırken içerdiği «Sorular ve Cevaplar - 1», «Sorular ve Cevaplar - 2», vb. gibi bölüm başlıkları, metnin bütününün kesintisiz olarak yer aldığı bir kitapta herhangi bir ihtiyaca cevap

vermemeleri nedeniyle, bu basımdan çıkartılmıştır. Bunun yerine metne eklediğimiz çeşitli ara - başlıklarının, proletarya diktatörlüğüne ilişkin belli konuları incelemede okuyucuya kolaylık sağlayacağını umuyoruz.

Proletarya diktatörlüğü teorisini öğrenmek niçin önemlidir? Çünkü bu teori Marksizmin özüdür; Lenin'in de belirttiği gibi burjuvaziyi proletaryadan, burjuva ideolojisini bilimsel sosyalizmden ayıran temel kıstastır ve işte bu yüzdendir ki modern revizyonizmin ideolojik tahrifatı, özellikle bu mesele üzerinde yoğunlaşmaktadır. Örneğin, ülkemizdeki revizyonist yayınevlerinin yayınladıkları anti - komünist kitaplar, proletarya diktatörlüğünün kuruluşu, dayanakları, tarihî kapsamı, iktisadî ve siyasî görevleri, içerdiği çellşmeler ve sınıfsız topluma doğru ilerleyişi konusundaki Marksist - Leninist teoriye taban tabana zıt binbir demagojiyle doludur. Revizyonistlere göre, ordu devlet iktidarının temel unsuru değildir; proletarya diktatörlüğünün temel dayanağı devrimci şiddet değildir ve bu nokta üzerinde ısrar eden «askerî - bürokratik bir sapmayı» ifade etmektedir! Gene revizyonistlere göre, proletarya diktatörlüğü, kapitalizmden komünizme kadar uzanan sosyalizm tarihî döneminin bütünü için değil, sadece kapitalizmden sosyalizme (komünizmin alt aşamasına) geçiş döneminin nisbeten kısa süresi için gereklidir. Bu kısa dönemde belli başlı üretim araçlarının devlet mülkiyetine geçirilmesi gerçekleştl ml, her şey bitmiş demektir; kapitalizme geri dönülmesi artık imkansızdır; proletarya diktatörlüğünün tarihî görevl sona ermiştir ve onun yerini «bütün halkın partisi» ile «bütün halkın devleti» almaktadır! Gene revizyonistlere göre, sosyalizmin inşasında siyaset değil iktisat tayin edicidir; üretici güçlerin gelişmesi, sosyalizm yolunda otomatik bir ilerleyişin garantisidir; iktisadî kalkınma her şeydir ve üretimin arttırılmasında temel itici güç de devrimci ideolojinin harekete geçirdiği halk kitleleri değil, «uzmanlar», «maddî dürtüler» ve «teknik»tir. Bu yüzden işletme müdürleri tam yetkili kılınmalı, kendilerine geniş özerklik tanınmalı, ücret farklılıkları artırılmalı, teknokratlaşma ve bürokratlaşma teşvik edilmelidir. Bu süreç içinde yöneticilerle emekçiler arasındaki farklılıkların, şehir ile köy ve kafa emeği ile kol emeği arasındaki farklılıkların, meta üretiminin ve

para ekonomisinin kapsamının ise, azalmak şöyle dursun gitgide artması, revizyonist ideologlar tarafından «komünist topluma geçişin belirtileri olarak reklam edilmektedir! Görüldüğü gibi proletarya diktatörlüğüne ilişkin bu tahrifatlar, bu noktada, revizyonistlerin bugün Sovyetler Birliği'nde varolan kapitalist ve emperyalist düzeni «sosyalizm» gibi göstermeye yönelik demagojilerlnin de temelini meydana getiriyor.

İşte elinizdeki eser, revizyonizmln bu iddialarının Marksizm - Leninizmle uzaktan yakından bir ilgisi olmadığının en iyi bir kanıtını teşkil etmektedir. Bu kitapta yer alan Marks, Engels ve Lenin alıntı ve tahlillerinin Türkiye devrimcilerini hem proletarya diktatörlüğü, hem de sosyalist toplum ve sosyalizmin ekonomi politiği konusunda temel bir kavrayışla donatacağına; böylece gerek revizyonizme, gerekse Sovyet sosyal - emperyalizmi konusundaki yanlış görüşlere karşı mücadeleyi güçlendireceğine inanıyoruz.

1. PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN ZORUNLULUĞU, TARİHÎ KAPSAMI, DEVRİMCİ ŞİDDETLE İLİŞKİSİ VE GENEL GÖREVLERİ.

*

Modern toplumda sınıfların varlığını ve bunlar arasındaki mücadeleyi keşfetmiş olmak şerefi bana ait değildir. Burjuva tarihçileri bu sınıf mücadelesinin tarihi gelişmesini, burjuva iktisatçıları da sınıfların iktisadi yapısını benden çok önce açıkladılar. Benim yeni olarak yaptığım, sadece şunları ispat etmek olmuştur: 1) sınıfların varlığı, **sadece** üretimin gelişmesindeki belli tarihî aşamalara **bağlıdır,** 2) **sınıf mücadelesi kaçınılmaz olarak** proletarya diktatörlüğüne **yol açar;** 3) **bu diktatörlüğün kendisi, sadece,** tüm sınıfların ortadan kaldırılmasına ve sınıfsız topluma **geçişi meydana getirir.**

Marks'dan J. Weydemayer'e Mektup
(5 Mart 1852)

*

Soru: Marks'tan bu alıntının esas anlamı ve önemi nedir?

Cevap: Marks'ın bu sözleri, proletarya diktatörlüğü teorisinin parlak bir genellemesidir. Proletarya diktatörlüğünün bütün doğuş, gelişme ve yok olma sürecini kapsamlı bir şekilde ifade etmekte ve bu diktatörlüğün tarihî kaçınılmazlığını ve tarihî görevlerini ortaya koymaktadır.

Lenin, **Devlet ve İhtilal**'de bu bölümün berrak bir açıklamasını yapmış ve şöyle demişti : **«Marks bu sözlerle, birinci olarak, kendi öğretileriyle burjuvazinin en önde gelen ve en derin düşünürlerinin öğretileri arasındaki başlıca ve köklü farkı; ikinci olarak da, devlet konusundaki öğretisinin özünü, çarpıcı bir berraklıkla ifade etmeyi başarmıştır.»**

Marks'tan önce de bazı burjuva bilim adamları sınıfların ve sınıf mücadelesinin varlığını görmüşlerdi. Örneğin, Avrupa tarihini inceleyen Fransız burjuva tarihçileri Tieri (Thierry), Gizo (Guizot) ve Minye (Mingnet), 17. yüzyıldaki İngiliz devriminin ve 18. yüzyıldaki Fransız devriminin, burjuvazinin feodal aristokrasiye karşı verdiği sınıf mücadeleleri olduğunu kavramışlardı. Adam Smit (Smith) ve David Rikardo (Ricardo) gibi İngiliz klasik ekonomi-politikçileri, kapitalizmin ekonomi-politiğini incelerken çeşitli sınıfları iktisadî bakımdan bir ölçüde tahlil etmişlerdi. Onlara göre toprak sahipleri, işçiler ve kapitalistler, kapitalist toplumun «üç temel sınıfıydı» ve bütün ürünler «toplumun üç temel sınıfı arasında» bölüşülmekteydi; ayrıca ücret, kâr ve toprak rantı (kirası) arasındaki düşmanca ilişkilerin varlığını da ortaya koydular ve bunu ispat ettiler. Ama burjuva bilim adamları, tarihi idealist bir açıdan yorumluyorlardı. Sınıfların ortaya çıkmasının ve varlığının gerçek iktisadî nedenini kavramıyorlardı. Sınıfların «ezelden beri varolduklarını» ve «sonsuza kadar varolmaya devam edeceklerini» savunuyorlardı. Sadece burjuvazinin feodal aristokrasiye karşı yürüttüğü mücadeleyi kabul ediyorlar, pro-

letaryanın burjuvaziye karşı mücadele etmesinin zorunluluğunu kabul etmiyorlardı. Aslında onların öğretileri burjuva diktatörlüğünü ve kapitalist sistemi savunma amacını güdüyordu. Bu burjuva düşünürlerinin öğretilerinden temelden farklı olarak, Marks'ın sınıf mücadelesi öğretisi tamamen proletarya diktatörlüğü teorisine bağlıdır. Marks, sınıfların ortaya çıkması, gelişmesi ve yok olmasına hükmeden objektif kanunu açıklamak için tarihî materyalist bakış açısını kullandı ve sınıf mücadelesinin zorunlu olarak proletarya diktatörlüğüne, bu diktatörlük vasıtasıyla da bütün sınıfların ortadan kaldırılmasına ve sınıfsız komünist topluma geçişe yol açtığına işaret etti.

Devlet meselesi konusunda Marksistler, devleti tamamen ortadan kaldırmayı hedef alırlar, ama bu hedef ancak proletarya diktatörlüğü altında devrimin sürdürülmesinde ve sınıfların tamamen ortadan kaldırılmasında sebat etmek yoluyla gerçekleştirilebilir. İşte bu yüzden, Lenin şöyle demişti : **«Ancak, TEK bir sınıfın diktatörlüğünün, sadece genel olarak her sınıflı toplum için değil sadece burjuvaziyi deviren PROLETARYA için değil, kapitalizmi (sınıfsız toplumdan), komünizmden ayıran bütün TARİHÎ DÖNEM için zorunlu olduğunu kabul edenler, Marks'ın devlet konusundaki öğretisinin özünü kavramış sayılırlar.»** (Devlet ve İhtilal) (Büyük harfler Lenin'e aittir).

Soru : Marks neden **«sınıfların varlığı, sadece üretimin gelişmesindeki belli tarihî aşamalara bağlıdır»** demişti?

Cevap : Bu, sınıfların ezelden beri varolmadıkları ve her zaman da varolmayacakları anlamına gelir. Sınıfların varlığı tarihî bir olgudur.

Ortaya çıkmalarını, gelişmelerini ve yokolmalarını, toplumsal üretimin gelişme düzeyi belirler. Uzun ilkel toplum döneminde sınıfların ortaya çıkması imkansızdı; çünkü üretim düzeyi çok düşük olduğundan ürün fazlası yaratılmıyordu ve özel mülkiyetin, insanın insan tarafından sömürülmesinin şartları mevcut değildi. Sonraları, toplumsal üretimin gelişmesinin sonucu olarak yaratılan ürün fazlası temelinde üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla birlikte, insanın insan tarafından sömürülmesi olgusu da ortaya çıktı ve bu, sınıfların doğmasına yol açtı. Üretimin gelişme düzeyinin farklı olması yüzünden köleci, feodal ve kapitalist toplumlardaki sınıflar da farklı olmuştur. Ancak, hepsi de üretimin belli ölçülerde geliştiği fakat alabildiğine gelişmediği şartlarda ortaya çıkmıştır. Üretimin gelişmesi çok yüksek düzeye vardığı zaman sınıfların varolması için gerekli maddî şartlar ortadan kalkacak ve sınıflar da sonunda yok olup gideceklerdir.

Soru : Tarih boyunca, kölelerin köle sahiplerine karşı yürüttükleri sınıf mücadelesi köle sınıfının diktatörlüğüne; köylülerin toprak sahiplerine karşı mücadelesi de köylülüğün diktatörlüğüne yol açmadı. Öyleyse, proletaryanın burjuvaziye karşı sürdürdüğü sınıf mücadelesi neden zorunlu olarak proletarya diktatörlüğüne yol açar?

Cevap : Toplumun tarihî gelişme kanunu, geri bir üretim biçiminin yerini ergeç ileri bir üretim biçiminin aldığını ve çürümüş bir toplumsal düzenin yerini mutlaka ilerici bir düzenin alacağını ortaya koyar. Sömürülen sınıfların gerici hakim sınıflara karşı verdikleri mücadele toplum tarihini ileriye götüren gerçek itici güçtür.

Tarihte köle sınıfının köle sahipleri sınıfının hakimiyetine karşı giriştiği devrimci hareketler, köleci sistemin yıkılmasında çok önemli bir tarihî rol oynamıştır. Ne var ki, köle sınıfı nihaî zaferi kazanamadı ve kendi hakimiyetini kuramadı. Köle sahipleri sınıfının diktatörlüğünün yerini, feodal toprak ağası sınıfının diktatörlüğü aldı. Bunun nedeni, köle sınıfının herhangi bir ilerici üretim biçimini ve toplumsal sistemi temsil etmemesi, buna karşılık o sıradaki ileri üretim biçiminin ve toplumsal sistemin temsilcisinin yükselen toprak ağası sınıfı olmasaydı. Aynı şekilde, köylülük de toprak ağası sınıfının gerici hakimiyetinin yıkılmasında temel gücü oluşturdu. Gene de köylüler nihaî zaferi kazanamadılar; çünkü, köylü sınıfı herhangi bir ileri üretim biçimini ve toplumsal sistemi temsil etmiyordu. Köylüler toprak ağa sınıfını ancak burjuvazinin önderliğinde (eski d· mokratik devrim) ya da proletarya önderliğinde (yeni demokratik devrim) devirebildiler ve bu mücadele ya burjuva diktatörlüğünün, ya da proletarya diktatörlüğünün kurulmasına yol açtı.

Proletarya, köle sınıfından ve köylülükten farklı olarak, sadece ezilen ve sömürülen bir sınıf olmakla kalmaz, aynı zamanda ileri sosyalist üretim biçimini ve toplum sistemini temsil eder. O, toplumun komünizme doğru ilerlemesine rehberlik etme tarihî görevini yüklenmiştir ve emekçi halkın temel çıkarlarını temsil eder. Kapitalist toplumda üretici güçlerle (yüksek derecede sosyalleşmiş büyük üretim) üretim ilişkileri (kapitalist özel mülkiyet) arasındaki uzlaşmaz çelişme, ancak proletarya tarafından sosyalist ve komünist dev-

rim yoluyla çözülebilir. İşte bu yüzden, Marksist siyasî partinin önderliğindeki proletarya, burjuvaziye karşı yürüttüğü mücadelede sadece geniş halk kitleleriyle birleşmeyi ve şiddete dayanan devrim yoluyla burjuvaziyi alaşağı etmeyi başarmakla kalmaz; aynı zamanda kendi sınıf diktatörlüğünü de mutlaka kurabilir ve burjuva diktatörlüğünün yerine proletarya diktatörlüğünü getirerek kapitalist sistemi yenilgiye uğratmak için sosyalist sistemi kullanabilir. Bu, tarihî gelişmenin kaçınılmaz eğilimi ve karşı durulmaz bir objektif yasadır.

Soru : Proletarya diktatörlüğünün **«sadece tüm sınıfların ortadan kaldırılmasına** ve **sınıfsız topluma** geçişi meydana getirmesini» ne şekilde yorumlamalıyız?

Cevap : Bu, proletarya diktatörlüğünün kurulmasıyla sınıf mücadelesinin sona ermediği, sadece yeni şartlarda devam ettiği anlamına gelir. Proletarya diktatörlüğünün tarihî görevi, insan toplumunun sınıfsız komünist topluma doğru ilerlemesini sağlamak için **«bütün sınıfları ortadan kaldırmak»**tır.

Bütün geçmiş devrimler, en yüksek siyasî hedef olarak belli bir sınıfın diktatörlüğünün kurulmasını almışlardır. Ama proletarya devriminde durum farklıdır. Proletarya, siyasî iktidarı ele geçirmek ve kendi diktatörlüğünü kurmakla, burjuvaziye karşı mücadeleyi sürdürmeyi ve sonunda sınıfları ortadan kaldırma hedefine ulaşmayı amaçlar. Sosyalizm tarihî döneminde burjuvazi ve onu doğuran toprak hâlâ varlığını korumaktadır ve kapitalizme geri dönüş olasılığı da her an

mevcuttur. Ancak burjuvazi üzerinde her alanda yalpalamadan ve ısrarla topyekûn diktatörlük uygulamak ve proletarya diktatörlüğü altında devrimi sonuna kadar sürdürmekle, **«bütün sınıfların ortadan kaldırılması»** büyük tarihî görevi yerine getirilebilir.

*

Kapitalist toplum ile komünist toplum arasında, birinden diğerine devrimci geçiş dönemi vardır. Buna tekabül eden siyasi geçiş döneminde ise, devlet, proletaryanın devrimci diktatörlüğünden başka bir şey olamaz.

Karl Marks, Gotha Programının Eleştirisi, **(Nisan - Mayıs başları, 1875)**

*

Soru : Neden proletarya devriminde, geçmiş toplumsal devrimlerden farklı olarak, burjuvazinin hakimiyetinin yıkılmasından sonra bir devrimci geçiş dönemi zorunludur? Bu dönem sosyalizm tarihî dönemi midir?

Cevap : Marks'ın sözünü ettiği devrimci geçiş dönemi, gerçekten de sosyalist dönem, yani komünizmin ilk aşamasıdır. Böyle bir dönemin zorunlu olması, geçmişteki bütün diğer devrimlerden farklı olan proletarya devriminin tarihî görevi ve özellikleri tarafından belirlenir. Geçmişteki bütün devrimler, bir özel mülkiyet biçiminin yerini bir diğerinin almasıyla sonuçlandı. Bu devrimlerde yeni üretim biçimi, devrimin patlak vermesinden önce eski toplumun bağrında doğmuş ve gelişmişti; dolayısıyla devrimin hedefine ulaşması için, bazı sürekli mücadeleler gerekli olabilmekteyse de, bir geçiş dönemine ihtiyaç yoktu. Ama proletaryanın komünist devrimi, özel mülkiyeti

kökünden yok etmeyi, kamu mülkiyetini yerleştirmeyi ve sınıfları ve sınıf sömürüsünü kesin olarak ortadan kaldırmayı hedef alır. Kamu mülkiyetindeki ekonominin eski toplumun bağrında şekillenmesi imkansızdır. Sınıfların toptan ortadan kaldırılması da daha uzun bir dönemde gerçekleştirilecek bir tarihî görevdir. İşte bu yüzden, siyasî iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi, devrimin sonu değil başlangıcı demektir. Özel mülkiyeti, sınıfları, sınıf sömürüsünü ve bütün sınıf ayrılıklarını ortadan kaldırmak; rahminden çıktığı eski toplumun mirası olan ve özel mülkiyete dayanan bütün iktisadî, ahlakî ve düşünsel doğum lekelerini silmek; ve komünizmin maddî ve manevî şartlarını yaratmak için; siyasî, iktisadî, ideolojik ve kültürel alanlarda bazı temel dönüşümler yapmak ve eşi görülmedik derecede şiddetli ve karmaşık bir sınıf mücadelesinden geçmek gerekir. Devrimci bir geçiş döneminin zorunlu olmasının nedeni budur.

Lenin, **Devlet ve İhtilal**'de, kapitalizm ile komünizm arasında tarihî bakımdan zorunlu bir özel aşama ya da özel bir geçiş dönemi olduğunu kabul edip etmemenin, bilimsel sosyalizm ile hayalci (ütopik) sosyalizm arasında ve Marksizm ile oportünizm arasında bir ayırım çizgisi teşkil ettiğini belirtmişti. Marks'ın geçiş dönemi konusundaki teorisini tahrif eden Sovyet revizyonistleri, bu dönemin, kapitalizmden sadece komünizmin ilk aşamasına (sosyalizme) geçişi teşkil eden kısa ve geçici bir dönem olduğu safsatasını ileri sürüyorlar. Bu, sosyalist toplumda sınıfların ve sınıf mücadelesinin varlığını inkar ederken, proletarya dik-

tatörlüğünü tasfiye edip «bütün halkın devleti» yaygarasını koparırken çaldıkları havanın aynısıdır.

Daha ülkemizin kurtarılmasının arifesinde, Başkan Mao açık bir şekilde şunu belirtmişti: **«Ülke çapında zafer kazanmak, on bin fersahlık bir uzun yürüyüşün sadece ilk adımıdır.»** (ÇKP Yedinci Merkez Komitesinin İkinci Genel Toplantısına Rapor) Ülke çapında zafer kazanıldıktan sonra da Başkan Mao bize şu öğütte bulundu: **«Sosyalist toplum oldukça uzun bir tarihî dönemi kapsar. Sosyalizm tarihî döneminde sınıflar, sınıf çelişmeleri ve sınıf mücadelesi hâlâ vardır; sosyalist yol ile kapitalist yol arasında mücadele ve kapitalizme dönüş tehlikesi vardır. Bu mücadelenin uzun süreli ve karmaşık tabiatını görmeliyiz.»** Başkan Mao'nun bütün sosyalizm tarihî dönemi boyunca Partimiz için formüle ettiği temel çizgi ve proletarya diktatörlüğü altında devrimin devam ettirilmesi yolunda verdiği bir dizi talimat, ileriye doğru yürüyüşümüzün yönünü daha da berraklaştırmıştır.

Soru: Siyasî geçiş döneminden ne kastedilmektedir? Bu dönemdeki devlet, neden proletarya diktatörlüğünden başka bir şey olamaz?

Cevap: Siyasî geçiş dönemi derken, esas olarak, burjuvazinin yönetimindeki devletin yıkılmasından devletin tamamen ortadan kalkmasına kadar olan dönem kastedilmektedir. Bu geçiş döneminde, devletin ortadan kalkmasına yol açmak için devlet hâlâ gereklidir. Ve bu devlet de, proletarya diktatörlüğünden başka bir şey olamaz. Bunun nedeni, geçiş döneminin «kaçınılmaz ola-

rak eşi görülmedik derecede keskin biçimler alan, eşi görülmedik derecede şiddetli bir sınıf mücadelesi dönemi olmasıdır.» (Lenin, Devlet ve İhtilal) Mesele sadece, devrik sömürücü sınıfların her dönemeçte bir geri dönüş hayali kurmaları değildir; aynı zamanda burjuva hakkı, eski toplumdan miras kalan doğum lekeleri ve yeni burjuva unsurlarını ve kapitalizmi doğuran toprak da, sosyalist toplumda hâlâ kaçınılmaz olarak varlığını sürdürmektedir. Proletaryanın burjuvazi üzerinde topyekûn diktatörlük uygulamasının zorunlu olması işte bu yüzdendir. Burjuvazinin yaşamasının ya da yeni bir burjuvazinin doğmasının imkansız olacağı şartların adım adım yaratılması ve kapitalist toplumdan komünist topluma geçişin devletin nihaî olarak ortadan kalkmasıyla tamamlanması, ancak proletaryanın burjuvaziyi yenilgiye uğrattığı şiddetli ve uzun süreli bir sınıf mücadelesiyle gerçekleşebilir.

Marksizm ile oportünizm ve revizyonizm arasındaki mücadele, daima poletarya diktatörlüğünü savunmak ya da ona karşı çıkmak noktasında yoğunlaşmıştır. Oportünistlerin tümü bu diktatörlüğün özünü tahrif etmek ve yok etmek ya da onun gerekliliğini inkar etmek için ellerinden geleni yaparlar. Lasal (Lassalle) «özgür devlet» konusunda büyük yaygara kopardı; Kautski (Kautsky) «parlamenter yol»un borazanlığını yaptı; aynı şekilde Sovyet revizyonist dönek kliği de «bütün halkın devleti»nin reklamını yapıyor. Liu Şao -çi ve Lin Biao ise hayasızca «sınıf mücadelesinin sona erdiği» teorisini ortaya attılar ve «erdeme dayananların yaşayacağını, şiddete dayananların

ise yok olacağını» öne sürdüler. Bu oportünistlerin ve revizyonistlerin amacı, proletarya diktatörlüğünün kurulmasına ve sağlamlaşmasına karşı çıkmak, kapitalizmi savunmak ve geri getirmekti. Onların karşı çıkışları ne kadar kudurgan olursa, bütün sosyalizm tarihî dönemi boyunca burjuvazi üzerinde topyekûn diktatörlük uygulamanın zorunlu olduğu da o kadar kanıtlanmaktadır. Tıpkı yiyecek ve giyecek gibi, bu diktatörlük de bir an için bile vazgeçemeyeceğimiz bir şeydir.

*

Bu sosyalizm, devrimin sürekliliğinin; tüm sınıf ayrılıklarının kaldırılmasına, bu sınıf ayrılıklarının dayandığı tüm üretim ilişkilerinin kaldırılmasına, bu üretim ilişkilerinin karşılığı olan tüm sosyal ilişkilerin kaldırılmasına, bu sosyal ilişkilerin sonucu olan tüm fikirlerin devrimcileştirilmesine zorunlu geçiş noktası olarak proletaryanın sınıf diktatörlüğünün ilanıdır.

Karl Marks, Fransa'da Sınıf Mücadeleleri, 1849 - 1850 (Ocak - 1 Kasım 1850)

*

Soru : Marks'ın bu pasajını incelerken özellikle kavrayacağımız temel fikir nedir?

Cevap : Bu alıntı, bilimsel sosyalizmin özelliğinin devrimin sürekliliğinde ve proletarya diktatörlüğünde sebat etmek olduğunu belirtiyor ve bu diktatörlüğün bütün görevlerini, yani sosyalist dönemde devrimin sürekliliğinin tüm içeriğini somut bir biçimde açıklıyor. Bu içerik, tüm sınıf ayrılıklarının kaldırılması, bu sınıf ayrılıklarının dayandığı tüm üretim ilişkilerinin kaldırılması, bu üretim ilişkilerinin karşılığı olan tüm toplumsal ilişkilerin kaldırılması ve bu toplumsal ilişkilerin

Başka bir deyişle proletarya, bütün sosyalizm tarihî dönemi boyunca, sınıf ayrılıkları tamamen ortadan kaldırılıncaya ve onları doğuran toprak yok edilinceye kadar ve komünist topluma geçilinceye kadar, gerek iktisadî temelde ve gerekse üstyapıda burjuvazi üzerinde topyekûn diktatörlük uygulamada ve proletarya diktatörlüğü altında devrimi sürdürmede sebat etmelidir.

Soru : Marks'ın «bu sosyalizm **devrimin sürekliliğinin,** proletaryanın **sınıf diktatörlüğünün ilanıdır»** sözünü nasıl kavramalıyız?

Cevap : Marks'ın sözleri, kendi yarattığı bilimsel sosyalizm ile küçük burjuva sosyalizmi arasına kesin bir sınır çizgisi çekmektedir. 1848'deki Fransız Şubat Devrimi sırasında her türden burjuva ve küçük burjuva sosyalizmi ortaya çıktı. Bunlar proletaryanın kurtuluşunun devrimci yollardan gerçekleşmeyeceğini, hele sürekli devrimde uzun süreli mücadelelerle hiç gerçekleşmeyeceğini savundular. Bunun yerine, kendi sosyalizmlerini reformcu yöntemler kullanan tek bir darbe aracılığıyla barışçı yoldan gerçekleştirecekleri hayalini yaydılar. Aslında bu tatlı bir rüyadan ibaretti. Marks'ın ciddi eleştirisinde belirttiği gibi bu, ancak burjuva toplumunun yüceltilmesi anlamına gelmekteydi. Marks, proletaryanın bilimsel sosyalizmi ile burjuva ve küçük burjuva sosyalizmi arasındaki temel farkın, şu gerçekte yattığına işaret etti : Sosyalizm, **devrimin sürekliliğinin,** proletaryanın **sınıf diktatörlüğünün ilanıdır.** Bu, bize sosyalizmin doğru yönelimini göstermektedir.

Soru : Proletarya diktatörlüğünün, bütün sınıf ayrılıklarının kaldırılmasına, bu sınıf ayrılıkla-

rının dayandığı bütün üretim ilişkilerinin kaldırılmasına, bu üretim ilişkilerinin karşılığı olan bütün toplumsal ilişkilerin kaldırılmasına, bu toplumsal ilişkilerin sonucu olan bütün fikirlerin devrimcileştirilmesine zorunlu geçiş noktası olmasını nasıl kavramalıyız?

Cevap : Proletarya devriminin nihaî hedefi ve tarihî görevleri, insanlığın sınıfsız topluma ulaşmasını ve komünizmin gerçekleşmesini sağlamak amacıyla **«tüm sınıf ayrılıklarının kaldırılması»dır. «Tüm»** sınıf ayrılıklarının kaldırılması, sadece şu ya da bu sınıf ayrılığını, sınıf ayrılıklarının azını ya da çoğunu kaldırmak değil **«tümünü»**, yani sınıf ayrılıklarının topunu birden kaldırmak demektir. Sömüren ve sömürülen sınıflar arasındaki ayrılıklar kadar, işçilerle köylüler arasındaki sınıf ayrılıklarının ve eski toplumdan kalan ve sınıf ayrılıklarını yansıtan şeyler olan şehir ile köy arasındaki ve kafa emeği ile kol emeği arasındaki farklılıkların da kaldırılması gerekir.

Tüm sınıf ayrılıklarının kaldırılması, belli bir cephedeki tek bir devrimle gerçekleştirilemez; bu amaç, ancak bütün alanlarda devrimi sürdürmede sebat ederek yavaş yavaş gerçekleştirilebilir.

Tüm sınıf ayrılıklarını kaldırmak için, onları doğuran bütün üretim ilişkilerini kaldırmak gerekir. Üretim ilişkilerinin üç yönü vardır : Üretim araçlarının mülkiyet biçimi; insanların üretimdeki rolleri ve karşılıklı ilişkileri, ürünlerin bölüşülmesi. Bunlar arasında, üretim araçlarının mülkiyeti tayin edici önemdedir. Ama insanların üretimdeki rolleri ve karşılıklı ilişkileri ve bölüşüm

biçimleri de mülkiyet sistemini etkileyebilir ve belirli şartlar altında tayin edici bir rol oynayabilir. İşte bu yüzden proletarya, üretim araçları üzerindeki bütün özel mülkiyeti kaldırmakla kalmamalı; aynı zamanda, kollektif mülkiyetten gelecekte bütün halkın mülkiyetine geçilmesinin ve böylece bütün üretim araçlarının bütün toplumun malı haline getirilmesinin şartlarını da yaratmalıdır. Proletarya sadece mülkiyet biçimlerini değiştirmekle yetinmemeli; insanların üretim süresi içinde oynadıkları rol ve karşılıklı ilişkileri alanındaki bütün eşit olmayan ilişkileri olduğu gibi, bölüşüme ilişkin eşit olmayan ilişkileri de kaldırmalıdır. Bunun nedeni, üretim ilişkilerindeki bütün eski doğum lekelerinin, sınıf ayrılıklarını doğuran maddî temeli oluşturmasıdır.

Tüm sınıf ayrılıklarını kaldırmak için **«bu üretim ilişkilerinin karşılığı olan tüm toplumsal ilişkileri»** de kaldırmak gerekir. İnsanların toplumsal ilişkileri, onların toplumsal faaliyet içinde kurdukları karşılıklı ilişkilerdir. Bunların içine iktisadî ilişkiler, ya da (esas yönü oluşturan ve tayin edici rolü oynayan) üretim ilişkileri, ayrıca siyasî ideolojik ve kültürel alanlardaki ilişkiler girer. Bütün bu ilişkiler belirli üretim ilişkilerinin yansımasıdır ve toplumsal sistem değiştikçe değişen belirli sınıf içeriklerine sahiptirler. Dolayısıyla tüm sınıf ayrılıklarını kaldırmak için, sadece bunların dayandığı tüm üretim ilişkilerini kaldırmakla yetinmemeli, bu ilişkilerin karşılığı olan tüm toplumsal ilişkileri de kaldırmalıyız. Çünkü siyasî ideolojik ve kültürel alanlardaki toplumsal ilişkiler üretim ilişkilerini etkileyebilir ve belli şartlar altında esas

ve tayin edici rolü oynayabilirler. Eğer bütün eski toplumsal ilişkileri kaldırmazsak, yeni sosyalist üretim ilişkileri sağlamlaştırılıp geliştirilemez ve hattâ eski toplumsal ilişkiler tarafından çözülmeye uğratılabilir; bu da eski toplumsal ilişkilerin geri getirilmesiyle sonuçlanır.

Tüm sınıf ayrılıklarını kaldırmak için, **«bu toplumsal ilişkilerin sonucu olan tüm fikirlerin devrimcileştirilmesi»** de gerekir. Fikirler, düşünüş ya da toplumsal ideoloji anlamına gelir ki, bu da toplumsal varlığın bir yansımasıdır. Belirli bir fikir daima belirli toplumsal ilişkilerden kaynaklanır ve onlara hizmet eder. Dolayısıyla, eski düşünüş, eski kültür, eski gelenek ve alışkanlıklar da dahil olmak üzere tüm eski fikirlerin devrimcileştirilmesini, proletarya diktatörlüğünün önemli görevlerinden biri haline getirmek şarttır. Her türden proleter olmayan fikirler ortadan kaldırılmadıkça komünizmin nihaî zaferini sağlamak imkansızdır; ve bu alanda başarısızlığa uğramak, büyük bir tarihî geri-dönüşe dahi yol açabilir. Çünkü burjuva fikirlerinin etkisinin varlığı, yeni burjuva unsurların ve kapitalizmin ideolojik kaynağıdır. Parti düşmanı Lin Biao kliğinin Konfüçyus ve Mençiyus'un öğretilerini ve revizyonist safsataları yaymak için elinden geleni yapmasının nedeni, tarihin çarkını geri çevirmek ve kapitalizmi geri getirmek uğrunda boş bir çaba içinde olmasıydı.

İşte bu yüzden Başkan Mao bize, **«bütün kültür alanları da dahil olmak üzere üstyapıda, burjuvazi üzerinde topyekûn diktatörlük uygulamanın»** zorunlu olduğunu öğretiyor.

*

Bütün üretim araçlarını üretici emekçiye aktararak mevcut baskı şartlarını yok etmekle ve böylece her sağlam insanı hayatını kazanmak için çalışmaya zorlamakla, sınıf tahakkümü ve baskısının biricik temeli ortadan kaldırılmış olacaktır. Ama, böyle bir değişikliğin gerçekleştirilebilmesi için bir proletarya diktatörlüğü zorunludur ve bunun ilk şartı da bir proleter ordusudur.

Karl Marks, Enternasyonal'in Yedinci Yıldönümünde Konuşma, **(Eylül 1871)**

*

Soru : Marks neden, üretim araçlarının üretici emekçiye aktarılmasıyla sınıf baskısının yok edileceğini söylemişti? Böyle bir değişikliğin gerçekleştirilmesinden önce neden bir proletarya diktatörlüğü zorunludur?

Cevap : Üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet, sınıf sömürüsünün ve sınıf baskısının temelidir. Toprağın, üretim aletlerinin ve diğer üretim araçlarının toprak ağaları ve kapitalistler tarafından gaspedilmiş olduğu eski toplumda hiç bir şeye sahip olamayacak kadar yoksul olan ya da pek az şeye sahip olan proletarya ve diğer emekçi halk, baskı ve sömürü altında yaşamaya zorlanıyordu. Sonuç olarak çalışıp ter dökenler hiç bir şey elde edemezken, hiç emek sarfetmeyen sömürücüler her şeye sahip oluyorlardı. Bu akıldışı duruma son vermek için, üretim araçlarının mülkiyetini değiştirmek ve üretim araçlarını proletaryaya ve diğer emekçi halka aktarmak gerekir. Ama bu kolay değildir, çünkü toprak ağası ve kapitalist sınıfların mülkiyeti, onların siyasî iktidarı tarafından korunmaktadır. Haksız yere gaspettikleri toprakları ve fabrikaları vermeleri istendiğinde, toprak ağaları ve kapitalistler bunu duymazlıktan

gelirler. Toprak ağası ve kapitalist sınıfların özel mülkiyetine taban tabana zıt olan, üretim araçlarının kamu mülkiyetinde olduğu ekonominin, eski toplumun bağrında ortaya çıkması imkansızdır. Dolayısıyla, üretim araçlarının mülkiyetini değiştirmek için, toprak ağası ve kapitalist sınıfların diktatörlüğünü devirmek ve proletarya diktatörlüğünü uygulamak üzere devrimci şiddet kullanmalıyız. Eski Çin'deki bürokrat sermayeye ve toprak ağalarının topraklarına el konması ve bunların emekçi halka aktarılması, ancak Çin Komünist Partisi önderliğindeki devrimci halkın ve Halk Kurtuluş Ordusunun Çan Kay-şek'i yenilgiye uğratmasından ve halkın siyasi iktidarını kurmasından sonra gerçekleşmedi mi?

Soru : «Bunun (proletarya diktatörlüğünün) **ilk şartı da bir proleter ordusudur»** sözünü nasıl kavramalıyız?

Cevap : Bu söz, Marks'tan bu alıntıyı incelerken özellikle kavramamız gereken çok önemli bir fikri ifade etmektedir. Bu söz, proletarya diktatörlüğünün uygulanmasında proleter ordusunun rolünü derin bir şekilde tanımlamakta ve kamu mülkiyeti altındaki üretim ilişkilerini gerçekleştirip sınıf sömürüsünü yok ederken proletaryanın devrimci silahlı kuvvetlere sahip olmasının son derece önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Burada, Marks'ın ikinci ya da önemsiz şart değil, «ilk şart» dediğine dikkat etmeliyiz. Böyle demesinin nedeni, ordunun devlet iktidarının esas aracı olmasıdır. Toprak ağası ve kapitalist sınıfların devlet cihazının temel unsuru, onların gerici ordusudur. Kurtuluşa ulaşmak için proletarya

eski devlet cihazını parçalamalı ve her şeyden önce gerici sınıfların ordusunu yok etmelidir. Ve gerici silahlı kuvvetleri ezebilmek ve siyasî iktidarı ele geçirebilmek için de proletarya devrimci silahlı kuvvetlere, yani kendi ordusuna sahip olmalıdır. Bu, proletarya diktatörlüğünü kurmanın birinci ve vazgeçilmez şartıdır.

Proletarya ordusu, siyasî iktidarın ele geçirilmesinden önce de, sonra da ilk şarttır. Proletarya diktatörlüğünün kurulmasından sonra yurt içinde düşmanların direnişini bastırmayı, dış düşmanların yıkıcılığına ve saldırılarına karşı korunmayı ve sosyalist devrim ile sosyalist inşayı savunmayı, ancak güçlü bir proleter ordusu sayesinde başarabiliriz. Başkan Mao'nun dediği gibi, **«Marksist devlet teorisine göre, ordu devletin temel unsurudur. İktidarı ele geçirmek ve elinde tutmak isteyenin güçlü bir orduya sahip olması gerekir.»** (Savaş ve Strateji Meseleleri).

Marks'ın herhangi bir ordudan değil de; **«bir proletarya ordusu»**ndan söz ettiğine de dikkat edilmelidir. Burada, bu ordunun proleter sınıf karakterini daima koruması gerektiği ve proletarya diktatörlüğünün ona yüklediği zor ve karmaşık mücadele görevlerini ancak bu sayede yerine getirebileceği belirtilmektedir. Çin Halk Kurtuluş Ordusu, Çin halkının büyük önderi Başkan Mao'nun bizzat kurduğu, yönettiği ve kumanda ettiği yeni tipte bir proleter ordusudur; Partinin mutlak önderliği altında olan bu ordu, Başkan Mao'nun devrimci çizgisini uygulayan ve bir savaşma, çalışma ve üretim ekibi olarak görevlerini yerine getiren bir halk ordusudur. **«Bu ordunun biricik amacı, kararlılıkla Çin halkının yanında yer al-**

mak ve bütün gücüyle ona hizmet etmektir.» (Mao Zedung, Koalisyon Hükümeti Üzerine) Halk Kurtuluş Ordusunu proletarya diktatörlüğünün sağlam dayanağı yapan şey, işte onun bu proleter karakteridir. Lin Biao ve onun gibi diğer burjuva mevki düşkünleri ve entrikacılar, ordunun proleter karakterini değiştirmek için boşuna çaba harcayarak, Partinin ordu üzerindeki önderliğini zayıflatmaya ve bir burjuva askerî çizgiyi hakim kılmaya çalıştılar. Ama bütün planları suya düştü.

*

Komünist devrim, geleneksel mülkiyet ilişkilerinden en köklü kopuştur; bu nedenle, komünist devrimin gelişmesinin, geleneksel fikirlerden en köklü kopuşu kapsamasına şaşmamak gerekir.

Karl Marks ve Frederick Engels,
Komünist Partisi Manifestosu, (Şubat 1848)

*

Soru : Geleneksel mülkiyet ilişkileri nelerdir?

Cevap : «Geleneksel mülkiyet ilişkileri», özel mülkiyet şartlarındaki üretim ilişkileridir. İnsan toplumunun gelişme tarihi içinde ilkel komünlerin dağılarak sınıflı toplumun ortaya çıkmasından sonra, bu toplumsal sistemin yerini bir diğeri aldı ve son binlerce yıl içinde köleci toplumdan feodal topluma, feodal toplumdan da kapitalist topluma geçilmesiyle üretim biçimi ilerlemeye devam etti. Ama özel mülkiyetin varlığı hiç değişmedi. Geçmişteki bütün devrimler, ister köleci sistemin yerini feodal sistemin alması, isterse de feodal sistemin yerini kapitalist sistemin alması olsun, bir özel mülkiyet türünün yerini bir diğerinin alma-

sıyla sonuçlandı. İşte bu nedenle özel mülkiyet, geleneksel bir mülkiyet sistemidir.

Soru : Komünist devrim niçin geleneksel mülkiyet ilişkilerinden en köklü kopuşu gerçekleştirmek zorundadır?

Cevap : Toplum gelişerek kapitalist aşamaya vardığı zaman, makina kullanan büyük sanayilerin ortaya çıkması, üretimi sosyalleşmiş geniş çaplı üretim haline getirdi; bu da, üretim araçlarının özel mülkiyeti ile uzlaşmaz çelişmelerin ortaya çıkmasına yol açtı. Böyle bir durum, komünist devrimin özel mülkiyeti tamamen ortadan kaldırmasını ve üretim araçlarını bütün toplumun ortak mülkiyeti haline getirmesini zorunlu kılar. Üretim ilişkilerinin, üretici güçlerin gelişmesinin ihtiyaçlarına ayak uydurması, ancak bu şekilde mümkün olur.

Özel mülkiyetin kaldırılması sınıfların kaldırılmasıyla tamamen uyum halindedir. Komünist devrim insanlık tarihindeki en derin ve en köklü devrimdir; amacı, sınıf sömürüsünün ve baskısının kökünü kazımak, bütün sınıfları ve sınıf ayrılıklarını kaldırmak ve sınıfsız bir komünist toplum kurmaktır. Özel mülkiyet, sınıf sömürüsünün ve baskısının iktisadî kaynağı ve bütün sömürü sistemlerinin üzerinde yükseldiği temeldir. Proletarya, iktidarı ele geçirdikten sonra, toprak ağası ve kapitalist sınıflarını üretim araçlarından yoksun bırakmalı, feodal ve kapitalist özel mülkiyeti kaldırmalıdır. Bu arada küçük üretimi, yani küçük özel ekonomiyi de yavaş yavaş değiştirmelidir. Aksi takdirde küçük özel ekonomi ile büyük sosyalist sanayi üretimi arasındaki gelişme gelişir ve

üretimin gelişmesini engeller; küçük özel ekonomi varolduğu sürece, kutuplaşmaya ve sınıfların, sınıf sömürüsünün ve kapitalizmin her an için yeniden ortaya çıkmasına sebep olabilir.

İşte bu yüzden komünist devrim, geleneksel mülkiyet ilişkilerinden en köklü kopuşu gerçekleştirmek ve özel mülkiyeti tamamen kaldırmak zorundadır.

Soru : Geleneksel fikirler hangileridir?

Cevap : «Geleneksel fikirler», özel mülkiyetin hakim olduğu bir toplumdaki toplumsal ilişkileri yansıtan bütün eski fikirlerdir. Bunlar tüm eski düşünüşü, eski kültürü, eski alışkanlıkları, eski gelenekleri ve aynı zamanda toprak ağası, kapitalist ve diğer sömürücü sınıfların çürümüş fikirleri ile küçük mülk sahiplerinin özel mülkiyetten doğan dar kafalı fikirlerini kapsar, Konfüçyus ve Mençiyus'un öğretileri, binlerce yıl boyunca Çin'in sömürücü sınıfları tarafından ısıtılıp ısıtılıp yeniden piyasaya sürülen ve zehirli etkilerini geniş ölçüde yaymış olan geleneksel fikirlerdir; bunlar, sömürücü sınıfların gerici hakimiyetinin manevi dayanağıdır.

Soru : Komünist devrim neden geleneksel fikirlerden en köklü kopuşu kapsamaktadır? Bunun, özel mülkiyetin tamamen ortadan kaldırılmasıyla olan ilişkisi nedir?

Cevap : İdeoloji, üst yapının kapsamına girer; belirli bir iktisadi temelden kaynaklanır ve ona hizmet eder. Başkan Mao şunu belirtir : **«Tarihin genel gelişmesinde maddî olanın manevi olanı ve toplumsal varlığın toplumsal bilinci belirlediğini görürüz; ama aynı zamanda, manevi olanın mad-**

dî şeyler üzerinde, toplumsal bilincin toplumsal varlık üzerinde ve üst yapının iktisadî temel üzerinde etki yaptığını da görürüz ve görmeliyiz.» (Çelişme Üzerine) Özel mülkiyet ilişkilerini yansıtan bütün eski fikirler, özel mülkiyeti sürdürmek için kullanılan ideolojik silahlardır. Binlerce yıllık özel mülkiyet temelinde oluşan geleneksel fikirler derin kökler salmıştır ve özel mülkiyet kaldırıldığı anda da kendiliklerinden ortadan kaybolmazlar. Sosyalist kamu mülkiyeti gerçekleştirildikten sonra da böyle fikirler, insanların zihinlerini zehirleyerek ve sosyalist kamu mülkiyetinin gelişmesini ve sağlamlaşmasını engelleyip baltalayarak, uzun süre yaşamaya devam edeceklerdir. Bu fikirleri adım adım yok etmek için mücadele edilmezse ve sınırsız bir şekilde yayılmalarına izin verilirse, bunlar, her an için kapitalist özel mülkiyetin geri getirilmesine yol açabilirler. Dolayısıyla, proleter komünist devrimin geleneksel üretim ilişkilerinden kopması yetmez, geleneksel fikirlerden en köklü kopuşu da gerçekleştirmesi zorunludur. Bu iki en köklü kopuş birbirine bağlıdır, ve her ikisinden de vazgeçilemez. Ve bu iki alandaki kopuş, zorunlu olarak, proletarya diktatörlüğünün yüksekte tutulmasını gerektirir.

Kurtuluştan sonraki 20 küsur yıl içinde Çin proletaryası ve diğer emekçi halk, kendilerini özel mülkiyet zincirlerinden esas olarak kurtardılar ve mülkiyet sistemindeki sosyalist dönüşüm sonucunda, sosyalist iktisadî temel yavaş yavaş sağlamlaştırıldı ve geliştirildi. Bununla beraber mülkiyet sistemi meselesinin tamamen halledilmediğini ve mülkiyet sistemindeki sosyalist dönüşümle ilgili henüz tamamlanmamış görevlerin ancak oldukça

uzun bir süre içinde yerine getirilebileceğini de unutmamalıyız. İnsanların karşılıklı ilişkilerinde ve bölüşüm ilişkilerinde varlığını sürdüren eski toplumun doğum lekeleri, hâlâ mülkiyet sistemi üzerine etki yapabilir. İktisadî cephede iki sınıf ve iki yol arasında hâlâ ciddi bir mücadele sürmektedir. İdeolojik alanda burjuvazinin mi, proletaryanın mı kazanacağını belirleyecek olan mücadele ise, çok daha uzun ve derin olacaktır. Çin'de, geçmiş binlerce yıldan miras kalan sömürücü sınıfların ideolojik etkisi çok derin kökler salmıştır; küçük burjuvazinin ideolojik etkisi ise uçsuz bucaksız bir deniz gibidir. Devrilmiş olan sınıf düşmanları, proletaryaya saldırmak için mutlaka eski ideolojiyi ve geleneksel fikirleri kullanacaklardır. Bu durumda, iktisadî temelde ve üst yapıda devrimi sürdürmek ve burjuvazi üzerinde topyekûn diktatörlük uygulamada sebat etmek şarttır.

*

Sadece **sınıf mücadelesini kabul edenler henüz Marksist değildirler; hâlâ burjuva düşüncesinin ve burjuva siyasetinin sınırları içindedirler. Marksizmi sınıf mücadelesi öğretisiyle kısıtlamak demek, Marksizmi kesip biçmek, çarpıtmak ve burjuvazinin kabul edebileceği bir şey haline getirmek demektir. Ancak sınıf mücadelesini kabul etmeyi** proletarya diktatörlüğünü **kabul etmeye vardıran bir kimse Marksisttir. Marksist ile sıradan küçük (aynı zamanda büyük) burjuva arasındaki en köklü ayrımı oluşturan da budur. Marksizmin** gerçek kavranılışı ve kabul edilişi, ancak **bu mihenk taşına vurularak sınanabilir.**

V. İ. Lenin, Devlet ve Devrim.
(Ağustos - Eylül 1917)

*

Soru : Lenin niçin, sadece sınıf mücadelesini kabul edenlerin henüz Marksist olmadıklarını ve hâlâ burjuva düşüncesinin ve burjuva siyasetinin sınırları içinde olduklarını söylemiştir?

Cevap : Bunun nedeni, burjuvazinin de belli şartlarda sınıf mücadelesini kabul etmesidir. Marks'tan önce bazı burjuva bilim adamları, sınıf mücadelesi meselesi üzerinde durdular. Örneğin, on sekizinci yüzyılın sonlarına doğru ve on dokuzuncu yüzyılın başlarında, Avrupa'da yükselen burjuvazinin bazı düşünürleri, feodal istibdat yönetiminin yıkılmasının ve burjuva yönetiminin kurulmasının gereklerini karşılamak için, burjuvazinin feodal aristokrasiye karşı verdiği mücadelenin Avrupa tarihinin itici gücü olduğunu savundular. Bazı Fransız burjuva tarihçileri, sınıf mücadelesini, bütün Fransız tarihini anlamanın anahtarı olarak gördüler. Fakat onlar, sadece burjuvazinin o günkü ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sınıflardan ve sınıf mücadelesinden bahsediyorlardı. Ama tarihin ilerleyişi, bu mücadelelerin burjuva çıkarlarının dar sınırlarını aştığı noktaya ulaşır ulaşmaz, derhal yüzgeri ederek sınıfları ve sınıf mücadelesini inkar ettiler. Zaten onlar, sınıf mücadelesinin zorunlu olarak proletarya diktatörlüğüne yol açtığını hiç bir zaman kabul etmiyorlardı.

Yukarıdaki altıntıda Lenin, aynı zamanda, Marksizmi kasıtlı bir şekilde kesip biçen ve çarpıtan oportünistlerin **«Marksizmi sınıf mücadelesi öğretisiyle kısıtlamaya»** çalıştıklarını ve (Marksizmi) **«burjuvazinin kabul edebileceği bir şey haline getirmek»** için ellerinden geleni yaptıklarını da

belirtiyor. Oportünistler, proletaryanın devrimci saflarındaki burjuva ajanlarıdırlar. Proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesi sürekli olarak gelişerek karşı konulmaz bir tarihî sel halini aldığında ve Marksizm proletaryanın mücadelesinde güçlü bir silah olduğunda, opartünistler burjuva iktidarının ihtiyaçlarını karşılamak için, proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesini burjuvazinin izin verdiği sınırlar içine hapsetmeye çalıştılar. Proletaryanın siyasî iktidarı ele geçirmesine ve proletarya diktatörlüğüne karşı çıkarak, bazı ufak tefek barışçı reformları, bazı parlamenter ve iktisadî mücadeleleri ve kapitalist düzene en ufak bir zarar vermeyen grev ve gösterileri savundular. Böyle sınıf mücadeleleri, genel olarak, **«burjuvazinin kabul edebileceği»** sınıf mücadeleleriydi. İşte bundan dolayı oportünizm, proleter devrimi için esas tehlike haline geldi.

Soru : Lenin niçin, ancak sınıf mücadelesini kabul etmeyi proletarya diktatörlüğünü kabul etmeye vardıran bir kimsenin Marksist olduğunu söylemiştir? Proletarya diktatörlüğünün kabul edilmesi ya da edilmemesi, niçin gerçek Marksizmi sahte Marksizmden ayırt eden mihenk taşıdır?

Cevap : Marksizm sadece sınıf mücadelesini kabul etmekle kalmaz; sınıf mücadelesini proletarya diktatörlüğü ile sıkı sıkıya birleştirir. Marksistler, siyasî iktidarın ele geçirilmesinden önceki dönemle ilgili olarak sınıf mücadelesinden söz ederken, proletaryanın silah zoruyla siyasî iktidarı ele geçirmesinin, eski devlet mekanizmasını tamamen parçalamasının ve proletarya diktatörlüğü-

nü kurmasının kaçınılmaz ve zorunlu olduğunu açıklamayı amaçlar; siyasî iktidarın ele geçirilmesinden sonra sınıf mücadelesinden söz ederken ise, proletarya diktatörlüğünün güçlendirilmesini ve sağlamlaştırılmasını, sosyalist devrimin sonuna kadar götürülmesini ve nihayet bütün sınıfları tamamen ortadan kaldırarak komünizme geçişi gerçekleştirmeyi amaçlar. Bundan dolayı, sadece hem sınıf mücadelesini, hem de proletarya diktatörlüğünü kabul edenler gerçek Marksistlerdir.

Proletaryanın siyasî iktidarı ele geçirmesinden önce oportünistler hep sınıf mücadelesinden bahsederler fakat şiddete dayanan devrime ve proletaryanın devrimci diktatörlüğünün kurulmasına karşı çıkarlar. Proletaryanın siyasî iktidarı ele geçirmesinden sonra ise, sosyalizm döneminde sınıfların ve sınıf mücadelesinin var olduğunu inkâr ederler ve böylece sosyalizm tarihî döneminin tümü boyunca proletarya diktatörlüğünü sürdürmek gerektiğini reddederler. Bernştayn (Bernstein) ile Kautski'nin, Kruşçev ile Brejnev'in ve Liu Şao-çi ile Lin Biao'nun yaptıkları buydu. İkinci Enternasyonal döneminde dönek Kautski, proletarya diktatörlüğünün Marks'ın ağzından kaçırdığı anlamsız bir «terim» olduğunu söylüyor ve kendi meşhur «saf demokrasi» ve «genel demokrasi» kavramlarının reklamını yapıyordu. Üçüncü Enternasyonal döneminin oportünistlerinden Troçki, boğucu ve idarî teröre yol açan bürokratik bir sistem olarak nitelediği bu diktatörlüğe saldırmıştı. Kruşçev, Brejnev ve Sovyet revizyonist dönek kliği içindeki diğer benzerleri geçiş döneminde sınıfların ve sınıf mücadelesinin varlığını inkar etmek için ellerinden gelen her şeyi yaptılar ve

«bütün halkın devleti»ni savundular. Dönek ve hain Lin Biao, «zorbalık» ve «kıyma makinası» diye nitelediği proletarya diktatörlüğüne azgınca saldırdı.

Bunun da ötesinde, Marksist proletarya diktatörlüğü teorisinin zaferi karşısında modern revizyonistler, gerçekte ona karşı çıkmakla beraber, çoğu zaman proletarya diktatörlüğünü kabul eder görünürler. Kruşçev-Brejnev dönek kliği buna iyi bir örnektir. Bu klik, «Sovyet» adını, Lenin'in partisinin adını ve «sosyalist cumhuriyet» adını değiştirmedi, fakat proletarya diktatörlüğünü gerçek muhtevasından koparark onu, tekelci kapitalist sınıfın diktatörlüğü haline dönüştürdü. Sovyet halkı bu kliğin faşist diktatörlüğüne karşı ayaklandığı zaman, onlar kitleleri bastırmak için «proletarya diktatörlüğü» bayrağını kendilerine alet ediyorlar. Aynı şekilde Lin Biao avazı çıktığı kadar «proletarya diktatörlüğünü asla unutmayın» diye bağırıyor, fakat gerçekte «proletarya diktatörlüğünü yıkmayı asla unutmayın» demek istiyordu. Bundan dolayı, proletarya diktatörlüğünü gerçek Marksizmi sahte Marksizmden ayırt etmede mihenk taşı olarak kullanmak zorunludur. Bir kimsenin gerçek bir Marksist olup olmadığını sınamak için, onun proletarya diktatörlüğünü kabul edip etmediğine ve pratikte onu savunup savunmadığına bakmalıyız.

Marksizm ile revizyonizm arasındaki temel fark proletarya diktatörlüğü meselesinde ortaya çıktığı içindir ki, Başkan Mao proletarya diktatörlüğü teorisi meselesi ile ilgili önemli talimatında şunu belirtmiştir : **«Bu meseleyi açıklığa kavuş-**

turmak son derece gereklidir. Bu mesele açıklık kazanmazsa, revizyonizme yol açar.»

*

Proletarya diktatörlüğü, yeni sınıfın daha güçlü **bir düşmana karşı, (tek ülkede de olsa) devrilmesiyle birlikte direnmesi** on misli **artan ve kudreti, sadece uluslararası sermayenin gücünden, burjuvazinin uluslararası bağlarının gücü ve dayanıklılığından değil, aynı zamanda** alışkanlıkların gücünden, küçük üretimin gücünden **kaynaklanan burjuvaziye karşı yürüttüğü en kararlı ve en amansız bir savaştır. Çünkü ne yazık ki, dünyada küçük üretim hâlâ çok, ama çok yaygındır ve küçük üretim sürekli olarak, her gün, her saat, kendiliğinden ve büyük çapta, kapitalizmi ve burjuvaziyi** doğurmaktadır. **Bütün bu nedenlerle, proletarya diktatörlüğü zorunludur ve uzun, kıyasıya ve amansız bir ölüm kalım savaşı olmadan, sebatkarlığı, disiplini, sağlamlığı, gözüpekliği ve irade birliğini gerektiren bir savaş olmadan, burjuvaziye karşı zafer kazanmak imkansızdır.**

V. İ. Lenin, «Sol» Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, **(Nisan _ Mayıs 1920)**

*

Soru : Lenin'den bu alıntıdaki esas noktaları nasıl kavramalıyız?

Cevap : Lenin'in bu öğretisi, proletarya diktatörlüğünün şart olduğunu; burjuvazinin direnmesinin vahşeti ve gücü ve onun ülke içi ve uluslararası bağları göz önünde bulundurulduğunda, bu diktatörlüğün burjuvaziye karşı verilecek uzun bir ölüm-kalım savaşını kapsayacağını derin bir şekilde açıklamaktadır.

Soru : Devrilmiş olan burjuvazinin «kudreti», onun emperyalizm, sosyal-emperyalizm ve çeşitli

ülkelerdeki gericilikle olan uluslararası bağlarının dayanıklılığından kaynaklanmaktadır. Fakat Lenin, niçin bu «kudret»in aynı zamanda küçük üretimin gücünden kaynaklandığını söylemiştir? Bu noktayı nasıl kavramalıyız?

Cevap : Lenin şöyle diyor : **«Ne yazık ki, dünyada küçük üretim hâlâ çok, ama çok yaygındır ve küçük üretim sürekli olarak, her gün, her saat, kendiliğinden ve büyük çapta, kapitalizmi ve burjuvaziyi doğurmaktadır.»** Bu sözler, küçük üretimle burjuvazi arasındaki ilişkiyi çok açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Çünkü küçük üretim, burjuvaziyi doğuran çok yaygın ve çok derin köklü bir sosyal temel ve kapitalizmin geri getirilmesi için son derece önemli bir fideliktir. Küçük üretim proletarya diktatörlüğü vasıtasıyla tamamen büyük sosyalist üretime dönüştürülmezse, kapitalizmin geri getirilmesi ihtimali mevcut olacaktır. Öyleyse proletarya, ancak uzun bir mücadeleyle küçük üreticileri eğitme ve yeniden kanba dökme görevini tamamen yerine getirerek, sosyalist sistemi sağlamlaştırabilir ve geliştirebilir ve burjuvaziye karşı nihaî zaferi kazanabilir.

Soru : Öyleyse küçük üretim nedir ve küçük üretimin özellikleri nelerdir?

Cevap : Küçük üretim, tek tek köylülerin ve emekçi zanaatkarların dağınık bir şekilde yaptıkları üretim demektir. Üretim araçları üzerindeki kişisel mülkiyete ve kişisel (aile üyelerinin emeği de dahil) emeğe dayanır. Küçük üretim küçük çapta yapıldığı ve satış için sadece küçük miktarda meta üretebildiği için, aynı zamanda küçük meta üretimi diye de adlandırılır. Hem mülk sa-

hibi ve hem de emekçi durumunda olan küçük üreticiler, esas olarak küçük burjuvaziye dahildirler. Bu sınıf bir geçiş durumunda olduğu için, daima kendini bir kutuplaşma süreci içinde bulur. Rekabet süresi içinde, üretim şartları kötü, hünerleri geri düzeyde ve sermayesi yetersiz olan küçük üreticilerin çoğunluğu giderek iflas ederler ve proleterler haline gelirler. Küçük üreticilerin iyi üretim şartlarına, işlek hünerlere ve yeterli sermayeye sahip olan küçük bir kısmı ise gelişme olanağı bulurlar ve boyutları giderek büyüyen bir üretimi sürdürürler; ellerindeki iş çok fazla olunca, başkalarını kendileri için çalıştırırlar. Bu şekilde, esas olarak işçiler tarafından yaratılan artı-değerin sömürülmesine dayanan kapitalist üretim giderek gelişir ve az sayıdaki küçük üretici, kapitalistler haline gelirler. İşte bundan dolayı, küçük üretim kapitalist üretimin tarihi habercisi ve kapitalizmin ve burjuvazinin damgası için verimli bir topraktır diyoruz. Küçük üreticiler aynı anda hem mülk sahibi ve hem de emekçidirler ve iktisadî durumları çok istikrarsızdır. Bu, onların, siyasî bakımdan kaçınılmaz olarak yalpalamalarına yol açar. Emekçiler olarak onlar proletaryanın müttefikidirler, çünkü kapitalizmin baskı ve sömürüsünden kurtulmak isterler ve toprak ağası ve kapitalist sınıfların gerici iktidarını yıkmak için proletaryanın bayrağı altında saf tutmayı kabul ederler. Mülk sahipleri olarak onlar, kendilerinde derin bir şekilde yer etmiş olan özel mülkiyet fikirlerinden ve zengin olma heveslerinden kaynaklanan kapitalist bir eğilimi içlerinde taşırlar. Bugün Çin'de tarımın ve el zanaatlarının

sosyalist dönüşümü esas olarak tamamlanmıştır, fakat diğer sınıflar gibi küçük burjuvazi de mülkiyet sisteminin değişmesinden sonra birdenbire ortadan kaybolmaz. Kollektif mülkiyetin bütün halkın mülkiyeti haline dönüşmesinden önce ve kişisel özel mülkiyetin kalıntıları hâlâ mevcutken, köylüler küçük üreticilere has belli özellikleri kaçınılmaz olarak korurlar. Bundan dolayı küçük üreticileri eğitmek ve yeniden kalıba dökmek, proletarya diktatörlüğünün uzun bir dönem içinde yerine getirmesi gereken militan bir görevdir. Ancak bu görev yerine getirildiği takdirde, kapitalizmin ve burjuvazinin var olmasını ya da kapitalizmin geri getirilmesini ve yeni bir burjuvazinin ortaya çıkmasını imkansız kılan şartlar yaratılabilir. Devrilmiş olan burjuvazi, ancak o zaman kesin bir şekilde yenilgiye uğratılabilir.

*

Kapitalizmden sosyalizme her geçişte, diktatörlük, iki temel neden yüzünden ya da iki esas alanda zorunludur. Birincisi, zenginliklerinden, örgütlenme ve bilgi üstünlüklerinden bir anda yoksun kılınamayacak olan ve dolayısıyla da, nefret ettikleri yoksullar yönetimini daha oldukça uzun bir dönem boyunca yıkmaya çalışmaları kaçınılmaz olan sömürücülerin direnişi amansızca bastırılmadan, kapitalizm yenilgiye uğratılamaz ve kökünden yok edilemez; ikincisi, hiç bir büyük devrim ve özellikle de bir sosyalist devrim, dış savaş olmasa bile iç savaş olmadan; dış savaştan çok daha yıkıcı olan ve binlerce ve milyonlarca yalpalamayı ve bir saftan diğer safa geçişi içeren son derece belirsiz, dengesiz ve karmakarışık bir durum yaratan bir iç savaş olmadan düşünülemez. Ve hiç şüphesiz, eski toplumun ister istemez sayıca çok fazla ve esas olarak küçük burjuvaziye bağlı olan (çün-

kü her savaş ve her buhran ilk önce küçük burjuvazıyı yıkar ve yok eder) tüm dağılan unsurları, böyle derin bir devrim sırasında kaçınılmaz olarak «kendilerini açığa vururlar». Ve bu dağılan unsurlar kendilerini ancak cinayetlerin, ahlaksızlığın rüşvetin, vurgunculuğun ve her çeşit kanunsuzluğun artmasıyla «açığa vurabilirler». Bunları bastırmak için zaman ve demirden bir yumruk gereklidir.

Tarihte, halkın bunu işgüdüsel olarak kavramadığı ve hırsızları yakaladığı yerde kurşuna dizerek sağlıklı bir kararlılık göstermediği tek bir büyük devrim yoktur. Daha önceki devrimlerin talihsizliği, kitlelerin gerilimini ayakta tutan ve onlara dağılan unsurları amansızca bastırma gücünü veren devrimci coşkunluğun uzun sürmemesidir. Kitlelerin devrimci coşkunluğunun bu istikrarsızlığının sosyal, yani sınıfsal nedeni, (eğer yeterince kalabalık, sınıf bilincine varmış ve disiplinli ise) emekçi ve sömürülen halkın çoğunluğunu (daha basit ve yaygın bir dille söyleyecek olursak, yoksulların çoğunluğunu) kendi safına kazanabilecek ve iktidarı, bütün sömürücüleri ve bütün dağılan unsurları tamamen bastırabilecek kadar uzun bir süre elinde tutabilecek biricik sınıf olan proletaryanın zayıflığıydı.

İşte Marks, bütün devrimlerin bu tarihî tecrübesini, bu dünya çapındaki tarihi, iktisadî ve siyasi dersi özetleyerek şu kısa, kesin, özlü ve geniş kapsamlı formülü tespit etti: proletarya diktatörlüğü.

V. İ. Lenin, Sovyet Hükûmetinin Acil Görevleri, (Mart - Nisan 1918)

*

Soru: Lenin niçin bütün sömürücülerin ve dağılan unsurların amansızca bastırılması gerektiğini ve bunun için **«demirden bir yumruğun gerekli»** olduğunu söylemişti?

Cevap: Rusya'da Ekim Devrimini izleyen altı ay süresince, devrilen toprak ağaları ve kapitalistler bütün alanlarda direnişe geçtiler ve birçok kar-

şı-devrimci ayaklanma çıkardılar; eski toplumun dağılan unsurları ise bundan yararlanarak karışıklıklar yarattılar. Bütün bunlar, toplumsal düzenin istikrarsız olmasına yol açıyordu ve o zamanki Sovyet siyasî iktidarı bunlar karşısında çok zayıf kalıyordu. Lenin, bu gerçeklerden ve geçmişteki büyük devrimlerin tecrübelerinden hareket ederek, sınıf düşmanlarını bastırmak için proletaryanın demirden bir yumruk kullanması gerektiğini önemle belirtti. Kapitalizmden sosyalizme geçişte, iki esas alanda amansız bir bastırma işlemine girişmenin zorunlu olduğuna işaret etti: Birincisi, sömürücülerin direnişini amansızca bastırmak şarttır, çünkü devrilen sömürücüler asla yenilgilerine boyun eğmezler ve çünkü hâlâ güçleri ve bazı konularda yerel ve geçici bir üstünlükleri vardır, dolayısiyle oldukça uzun bir dönem boyunca proletaryanın siyasî iktidarını yıkma teşebbüslerinde bulunmaları kaçınılmazdır. İkincisi, karışıklık çıkaran bütün dağılan unsurları amansızca bastırmak şarttır. Sosyalist devrim tarihteki bütün devrimlerden daha köklü bir devrim olduğu için, bazı kötü unsurlar muhakkak karışıklık çıkarmak amacıyla her fırsattan yararlanacak, bulanık suda balık avlayacak ve bu büyük devrimi sırsında kendilerini açığa vuracaklardır: **«ve bu dağılan unsurlar kendilerini ancak cinayetlerin, ahlâksızlığın, rüşvetin, vurgunculuğun ve her çeşit kanunsuzluğun artmasıyla açığa vurabilirler.»** Bunların yıkıcı faaliyetleri sosyalist devrimi ve sosyalist inşayı doğrudan doğruya tehlikeye atar. İşte bu yüzden bunlar üzerinde diktatörlük uygulamak zorunludur. Demirden bir yumruk, hem sömürücülerle, hem de kötü unsurlarla

baş etmek için gereklidir. Ve hiç bir zaman zayıf davranmamalıyız. Aksi halde proletaryanın siyasî iktidarı sağlamlaştırılamaz.

Soru : Eski toplumun dağılan unsurları niçin **«esas olarak küçük burjuvaziye bağlı»**dırlar?

Cevap : Küçük burjuvazi iktisadî bakımdan proletarya ile burjuvazinin arasında yer alır ve sürekli bir kutuplaşmaya uğrar; bu olgu, bu sınıfın siyasî bakımdan yalpalamasına yol acar. Savaşlar ve buhranlar ilk önce iktisadî bakımdan zayıf olan küçük burjuvaziyi yıkar ve yok eder ve çok sayıda küçük burjuvaziyi iflasa sürükler. Küçük burjuvazinin büyük kısmı iflas ettikten sonra proletaryanın saflarına katılır, küçük bir kısmı ise lumpen - proleterler haline gelir. Köklü bir devrim sırasında bazıları ahlâksızlık yaparak ve proleter devrimci davaya zarar vererek «kendilerini açığa vurabilirler» ve böylece kötü unsurlar haline, toprak ağası ve kapitalist sınıfların ikiz kardeşi haline gelirler.

Soru: Lenin, neden kitlelerin dağılan unsurları amansızca bastırmadaki devrimci coşkunluğunun uzun sürmesi gerektiğini söylüyor?

Cevap: Bu sözler, proletarya diktatörlüğü konusundaki bir diğer önemli tecrübeye, yani sınıf düşmanlarının proletarya ve devrimci halk tarafından **«demirden bir yumrukla», «amansızca bastırılmasının», «uzun bir süreyi kapsaması»** gerektiğine işaret etmektedir. Sebatkâr bir çaba gösterilmeden, siyasî iktidar korunamaz ve sağlamlaştırılamaz.

Tarihteki sayısız büyük devrimlerde, kitlelerin sınıf düşmanlarını bastırmadaki devrimci coşkun-

luğu, gerçekten yüksek bir düzeydeydi. fakat bu coşkunluk, uzun sürmediği için, bütün bu devrimler yenilgiye uğradılar. Paris Komünü buna iyi bir örnektir. Bu devrimin uğradığı nihaî yenilgiden çıkan son derece önemli bir ders, proletaryanın siyasî iktidarı ele geçirdikten sonra, karşı - devrimci güçlerin kalıntılarını kararlı ve kesin bir şekilde bastırmaya devam edememiş ve kitlelerin devrimci coşkunluğunu uzun bir süre ayakta tutamamış olmasıydı. Bu durum, gerici sınıfların güçlerini tekrardan toplamalarına, bir dönüş yaparak devrimi boğmalarına imkan verdi.

Lenin, geçmişteki devrimlerde kitlelerin karşıdevrimi bastırmadaki devrimci coşkunluğunun istikrarsız olmasının nedeninin, proletaryanın güçsüz olmasında yattığını da belirtti. Proletarya, insanlık tarihindeki en devrimci ve en ileri sınıf olarak emekçi halkın temel çıkarlarını temsil eder. Proletarya, ancak sayıca yeterince büyüdüğü, yeterli sınıf bilincine ve disipline sahip olduğu zaman, sömürülen emekçi halkın çoğunluğu ile birleşebilir ve bütün sınıf düşmanlarını sürekli ve kesin bir şekilde bastırabilir. Sosyalizm döneminin tümü boyunca, Partinin önderliğinde sürekli olarak devrimci bilincimizi artırmalı, devrimci disiplinimizi güçlendirmeli ve emekçi halk kitleleriyle birleşmeliyiz; sömürücüleri ve kötü unsurları bastırmada devrimci coşkunluğu daima ayakta tutmalı ve proletarya diktatörlüğünü en alt kademelere kadar sağlamlaştırma görevimizi hakkıyla yerine getirmeliyiz.

2. KÜÇÜK MÜLKİYETİN VE KÜÇÜK BURJUVAZİNİN VARLIĞINDAN KAYNAKLANAN YENİ BURJUVA UNSURLAR VE KAPİTALİZME GERİ DÖNÜŞ TEHLİKESİ. PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN KÜÇÜK MÜLKİYETE, KÜÇÜK ÜRETİME, KÜÇÜK BURJUVA İDEOLOJİSİ VE ALIŞKANLIKLARINA KARŞI MÜCADELE GÖREVLERİ.

*

Sömürücüler sınıfı, toprak ağaları ve kapitalistler, proletarya diktatörlüğü altında bir anda yok olmamışlardır ve olamazlar da. Sömürücüler ezilmiş, ama yok edilmemişlerdir. Bir kolunu da kendilerinin temsil ettikleri uluslararası sermaye biçiminde, hâlâ uluslararası bir temele sahiptirler. Bazı üretim araçlarının bir kısmını hâlâ ellerinde tutmaktadırlar, hâlâ paraları vardır ve hâlâ geniş sosyal bağlara sahiptirler. Sırf yenilgiye uğratılmış olduklarından, direnme güçleri yüz kat, bin kat artmıştır. Devletin, ordunun ve ekonominin yönetilmesi «sanatı» onlara bir üstünlük, hem de çok büyük bir üstünlük sağlamaktadır; öyle ki, önemleri, nüfus içindeki oranlarının gerektirdiğinden çok daha büyük olmaktadır. Ezilenlerin muzaffer öncüsüne, yani proletaryaya karşı, devrilmiş olan sömürücülerin yürüttükleri sınıf mücadelesi eskisinden çok daha keskin bir hale gelmiştir. Kaldı ki, eğer söz konusu olan bir devrimse ve eğer devrim kavramının yerine (bütün İkinci Enternasyonal kahramanla-

rının yaptıkları gibi) reformcu hayaller geçirilmeyecekse, başka türlü olması da düşünülemez.

V. İ. Lenin, Proletarya Diktatörlüğü Dönemindeki İktisat ve Siyaset, **(Ekim 1919)**

*

Soru: Lenin'in bu sözündeki esas fikri ne şekilde kavramalıyız?

Cevap: Bu söz esas olarak, proletarya siyasî iktidarı ele geçirdikten sonra devrilmiş olan sömürücü sınıfların, yok olmak şöyle dursun, hâlâ nüfus içindeki oranlarının gerektirdiğinden çok daha büyük bir karşı - devrimci güce sahip olduklarını ve proletaryaya karşı yürüttükleri sınıf mücadelesinin çok daha keskin bir hale geldiğini ortaya koymaktadır. Proletarya diktatörlüğünü güçlendirmenin önemli ve zorunlu olması buna dayanmaktadır.

Soru: Lenin, devrilmiş olan sömürücü sınıfların proletarya diktatörlüğü altında hâlâ güçlü olduklarını ve proletaryaya karşı yürüttükleri sınıf mücadelesinin çok daha keskin bir hale geldiğini neden tekrar tekrar vurgulamıştır?

Cevap : Lenin'in bu görüşü, Ekim Devrimini izleyen iki-üç yıl içinde kazanılan proletarya diktatörlüğü tecrübesini özetliyor ve o sıralarda revizyonistlerin yaydığı safsataları çürütüyordu. Proletarya diktatörlüğü altında sömürücüler ezilmiş ama yok edilmemişlerdi: **«Sömürücüler devrimden sonra uzun bir süre kaçınılmaz olarak birçok büyük pratik üstünlüğe sahip olmaya devam edeceklerdir.»** (Lenin, «Proletarya Devrimi ve Dönek Kautski») Geniş uluslararası ilişkilere sahip olan sömürü-

cüler, proletarya diktatörlüğünü yolundan saptırmak için yürüttükleri faaliyetlerde mutlaka uluslararası burjuvaziyle ve yurt dışındaki emperyalistler ve revizyonistlerle sıkı bir işbirliği yaparlar. Hâlâ mülkleri ve paraları vardır ve bazı üretim araçlarının mülkiyetini belli bir süre için ellerinde tutmaktadırlar. Hâlâ geniş sosyal bağlara sahiptirler. Kültür, bilim ve teknik alanlarında hâlâ çok etkindirler ve uzun yıllar süre gerici iktidar sırasında devletin, ordunun ve ekonominin yönetimi konusunda bilgi ve tecrübe sahibi olmuşlardır. Toplumda oynadıkları rol, nüfus içindeki oranlarının gerektirdiğinden çok, çok daha büyüktür. Gerici sınıf tabiatları, **«sırf yenilgiye uğratılmış oldukları**ndan, direnme güçlerinin yüz kat, bin kat artmasına» yol açar. Bütün bunlar, Rus Ekim Devriminin zaferinden beri objektif bir gerçeklik ve tarihî bir olgudurlar. Ancak, tam da bu meseleler konusunda Marksizm ve revizyonizm arasında temel bir ayırım vardır. Ekim Devriminden kısa bir süre sonra, İkinci Enternasyonalin revizyonist elebaşısı Kautski ve hempaları, uluslararası emperyalizmin ve Rusya'daki gericilerin genç Sovyet rejimine yönelttikleri vahşi saldırılarla uyum halinde, proletarya dktatörlüğüne dil uzattılar. Kautski, mülksüzleştirilmiş olmalarından dolayı kapitalistlerin ve büyük toprak ağalarının Rus Ekim Devriminden sonra sınıf olarak var olmaktan çıktıklarını iddia etti. Kautski bir kere siyasî iktidarı kaybettikten sonra sömürücülerin artık uslu uslu oturacakları ve proleter çoğunluğa boyun eğecekleri yolundaki saçma görüşleri tekrar tekrar yaymanın yanı sıra, proletaryanın az sayıdaki sömürücü üzerinde diktatörlük uygulamasına gerek olmadığını,

aksine kendisinin «saf demokrasi» dediği şeyi uygulaması gerektiğini savundu. Lenin'in yukarıdaki açıklaması, Kautski ve hempaları tarafından savunulan revizyonist safsatanın canalıcı bir eleştirisidir.

*

Biz Rusya'da (burjuvazinin yıkılmasını izleyen üçüncü yılda) kapitalizmden sosyalizme ya da komünizmin alt aşamasına geçişin ilk adımlarını atmaktayız. Sınıflar varlığını sürdürmektedir ve proletaryanın iktidarı ele geçirmesinden yıllar sonra **da her yerde varlığını sürdürecektir. Belki köylülüğün olmadığı (ama gene de küçük mülk sahiplerinin olduğu) İngiltere'de bu dönem daha kısa olabilir. Sınıfların ortadan kaldırılması, sadece toprak ağalarının ve kapitalistlerin defedilmesi değil - bunu nisbeten kolay bir şekilde gerçekleştirdik - aynı zamanda** küçük meta üreticilerinin de ortadan kaldırılması **demektir ve bunların** defedilmesi **ya da ezilmesi** mümkün değildir; onlarla uyum içinde yaşamak zorundayız; **onlar ancak son derece uzun süreli, ağır ve temkinli bir örgütsel çalışmayla yeniden kalıba dökülebilir ve yeniden eğitilebilirler (ve eğitilmelidirler de). Onlar, proletaryayı küçük burjuva kendiliğindenliğiyle dört bir yandan kuşatmakta; bu sayede proletaryanın içine sızmakta ve onu yozlaştırmakta; ve proletarya saflarında küçük burjuva kaypaklığının, dağınıklığının, bireyciliğinin ve coşkun ve karamsar ruh hallerinin birbirini izlemesinin tekrar tekrar baş göstermesine yol açmaktadırlar. Buna karşı koyabilmek için, proletaryanın örgütleyici rolünü (ki bu onun esas rolüdür) doğru, başarılı ve muzaffer bir şekilde gerçekleştirebilmek için, proletaryanın siyasi partisi içersinde en kesin merkeziyetçilik ve disiplin gereklidir. Proletarya diktatörlüğü, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı - kanlı ve kansız, şiddetli ve barışçı, askeri ve iktisadi, eğitsel ve idari - ısrarlı bir mücadeledir. Milyonlarca ve on milyonlarca insanın alışkanlıklarının gücü, en korkunç güçtür. Mücadele içinde çeliklesmiş demir gibi bir parti olmadan, söz konusu sınıfın bütün dü-**

rüst unsurlarının güvenini kazanmış bir parti olmadan, kitlelerin ruh halini izleyebilen ve etkileyebilen bir parti olmadan, böyle bir mücadeleyi başarıyla yürütmek imkansızdır. Merkezileşmiş büyük burjuvaziyi yok etmek, milyonlarca ve milyonlarca küçük mülk sahibini «yok etmek»ten bin kere daha kolaydır; küçük mülk sahipleri sıradan, günlük, gözle görülmeyen, fark edilmeyen, moral bozucu faaliyetleriyle, tam da **burjuvazinin ihtiyacını duyduğu ve burjuvaziyi** geri getirmeye **yatkın sonuçları gerçekleştirirler. Proletarya partisinin çelik disiplinini (özellikle diktatörlüğü sırasında) en küçük ölçüde bile olsa zayıflatan herkes, gerçekte proletaryaya karşı burjuvaziye yardım etmiş olur.**

V. İ. Lenin, «Sol» Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, **(Nisan - Mayıs 1920)**

*

Soru : Lenin bu bölümde, küçük üreticilerin eğitilmesi ve yeniden kalıba dökülmesi meselesinin proletarya diktatörlüğünün önemli bir görevi olduğunu önemle belirtiyor. Burjuvaziyi yenmek için proletaryanın uzun ve sert bir mücadele vererek gerçekleştirmek zorunda olduğu bir görevin de, küçük üreticileri eğitmek ve yeniden kalıba dökmek, proletaryayı etkileyen ve yozlaştıran küçük burjuvazinin kendiliğindenci güçlerine ve eski toplumun alışkanlıklarının gücüne karşı direnmek olduğuna işaret ediyor. Ve bu görevi yerine getirebilmek için, proletaryanın siyasî partisinin kararlı önderliğinin zorunlu olduğunu gösteriyor. Bu alıntıyı bu şekilde kavrayabilir miyiz ?

Cevap : Evet, bu kavrayış doğrudur.

Soru : Proletarya diktatörlüğünün küçük üreticileri yeniden kalıba dökmesi ve küçük burjuvazinin kendiliğindenci güçlerine karşı mücadele etmesi neden zorunludur ?

Cevap : Küçük üreticiler, kapitalizmi ve burjuvaziyi doğuran toplumsal temeldir. Sınıfları ortadan kaldırmak için, küçük üreticileri yeniden kalıba dökmek zorunludur. Küçük burjuvazinin kendiliğindenci güçlerinin yıpratıcı etkileri, sosyalizm için büyük bir tehlikedir. Küçük burjuvazinin mensupları hem emekçi ve hem de mülk sahibi durumunda olduklarından, devrimci bir ruha sahip oldukları halde istikrarsız ve kaypaktırlar. Onların belirgin zaafları **«kaypaklıklarında, dağınıklıklarında, bireyciliklerinde ve coşkun ve karamsar ruh hallerinin birbirini izlemesinde»** yatar. Proletaryanın büyük bir kısmı iflas etmiş küçük üreticilerin saflarından gelmiş olduğundan, küçük üreticilerin kendiliğindenci güçlerinin yozlaştırıcı etkileri, proletarya saflarındaki bazı kimselere böyle küçük burjuva hastalıklarının yeniden musallat olmasına yol açar. Küçük burjuvazinin kendiliğindenci güçleri ve eski gelenekler, milyonlarca ve on milyonlarca insanın alışkanlıklarının gücüdür; dolayısıyla bu, en korkunç güçtür. Bu güç proletaryayı dört bir yandan kuşatır, proletaryanın içine sızar ve onu yozlaştırıcı ve böylece işçi sınıfının ve Parti üyelerinin bir kısmı arasında yeni burjuva unsurları doğuran önemli bir ideolojik kaynak haline gelir. Buna karşı kararlı bir şekilde direnilmediği takdirde, küçük burjuvazi sıradan, günlük, gözle görülmeyen, fark edilmeyen, moral bozucu faaliyetleriyle tam da burjuvaziyi geri getirmeye yatkın sonuçları gerçekleştirir.

Soru : Küçük üreticilerin yeniden kalıba dökülmesi nasıl gerçekleştirilmelidir ?

Cevap : Bunlar, kendiliğinden gelme kapitalist eğilimler taşıyan mülk sahipleri olmalarına rağ-

men, aynı zamanda proletarya devriminin müttefikleri durumundaki emekçilerdir. Bundan dolayı, onlarla olan ilişkilerimizde hiç bir zaman onları zorla mülksüzleştirme, bastırma ve defetme yöntemlerine başvurmamalıyız; bunun yerine onlarla uyum halinde yaşamalı ve onları yeniden kalıba dökmek, sosyalist yolu benimsemelerinde onlara rehberlik etmek ve eski geleneklerin ve alışkanlıkların gücünün etkilerini silip atmalarında onlara yardımcı olmak için demokratik yöntemler, ikna ve eğitim yöntemleri kullanmalıyız. Bu, proletaryanın emekçi halkla birleşerek sınıf düşmanlarını yenilgiye uğratmada uygulaması gereken önemli bir siyasettir. Pratik, proletarya tarafından yönetildiği ve eğitildiği zaman, küçük burjuvazinin sosyalist yolu benimseyebildiğini göstermiştir. Fakat bu, **«ancak son derece uzun süreli, ağır ve temkinli bir örgütsel çalışmayla»** gerçekleştirilebilir. Başkan Mao'nun belirttiği gibi : **«Önümüzdeki ciddi mesele, köylülüğün eğitilmesidir.»** («Demokratik Halk Diktatörlüğü Üzerine») Sosyalizm tarihî döneminin tümü boyunca proletarya, köylülüğü sosyalist fikirlerle cihazlandırmak, kendiliğinden ortaya çıkan kapitalist eğilimleri eleştirmek, küçük burjuvazinin eski alışkanlıklarının gücüne karşı mücadele etmek ve küçük üreticileri eğitme ve yeniden kalıba dökme çalışmalarını sonuna kadar sürdürmek için sebatla çalışmalıdır. Milyonlarca ve on milyonlarca insanın alışkanlıklarının gücünün yarattığı kuşatmayı kırmak, bunların yozlaştırıcı etkilerinin üstesinden gelmek ve küçük burjuvaziye proletarya devriminin rotasını izlemede önderlik etmek için Parti önderliğini güçlendirmek, proletaryayı ve diğer emekçi halkı

Marksist dünya görüşüne uygun olarak eğitmek ve proletaryanın siyasî partisi içinde en kesin merkeziyetçiliği ve disiplini uygulamak zorunludur. **«Mücadele içinde çelikleşmiş demir gibi bir parti olmadan, söz konusu sınıfın bütün dürüst unsurlarının güvenini kazanmış bir parti olmadan, kitlelerin ruh halini izleyebilen ve etkileyebilen bir parti olmadan, böyle bir mücadeleyi başarıyla yürütmek imkansızdır.»**

Soru : Lenin'in şu sözlerini ne şekilde kavramalıyız : **«Proletarya diktatörlüğü, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı... ısrarlı bir mücadeledir ?»**

Cevap : Lenin bu sözleriyle, proletarya diktatörlüğünün mücadele görevlerini kapsamlı bir şekilde ortaya koymuş ve bu mücadelenin karmaşık tabiatına dikkati çekmiştir. Bu diktatörlüğün tarihî görevi, sınıfları ortadan kaldırmaktır. Eğer bu görev, sadece toprak ağalarının ve kapitalistlerin defedilmesi ve bastırılması anlamına gelseydi, yerine getirilmesi nisbeten kolay olacaktı. Ancak bunun dışında, küçük üreticileri yeniden kalıba dökmek ve küçük burjuvazinin kendiliğindenci güçlerine ve eski toplumun bütün güçlerine ve geleneklerine karşı da mücadele etmek zorunludur; bu, mücadele görevlerini bin kat daha güçleştirmektedir. Dolayısıyla, **«kanlı ve kansız, şiddetli ve barışçı, askerî ve iktisadî, eğitsel ve idarî»** mücadeleler de dahil olmak üzere çeşitli mücadele biçimlerini kullanmak zorunludur. Diğer bir deyişle, burjuvazi üzerinde bütün alanlarda topyekûn bir diktatörlük uygulamak zorunludur.

*

Evet, işçi sınıfı eski burjuva toplumundan bir Çin Seddiyle ayrılmış değildir. Bir insan öldüğü zaman, götürülüp gömülür; ama bir devrim meydana geldiğinde böyle olmaz. Eski toplum öldüğü zaman, onun cesedini tabuta koyup mezara gömemezsiniz. O, bizim aramızda ayrışıp dağılır; ceset çürür ve bizi zehirler.

V. İ. Lenin, Kıtlıkla Savaş Üzerine Rapor. Bütün Rusya Merkez Yürütme Komitesinin, İşçi, Köylü ve Kızıl Ordu Temsilcileri Moskova Sovyetinin ve Sendikaların Ortak Toplantısında okundu. (4 Haziran 1918)

*

Soru : Lenin'in bu sözünü incelerken kavramamız gereken esas fikir hangisidir?

Cevap : Lenin bu sözü, burjuvazi tarafından yozlaştırılan bir kısım işçinin o sıralarda spekülasyon (vurgunculuk) faaliyetlerine girişmiş olması meselesini tahlil ederken söylemişti. İnceleme çalışmamızda, eski toplumun ömrünü tamamlamasından sonra da bu toplumun etkilerinin uzun bir süre varlıklarını sürdüreceklerini ve bunun, yeni burjuva unsurların ortaya çıkmasında önemli bir kaynak olduğunu kavramaya önem vermeliyiz. Dolayısıyla proletarya, burjuvazi üzerinde ideoloji alanındaki diktatörlüğünü sağlamlaştırmalıdır. İşçi sınıfı kendisini de yeniden kalıba dökmeli, mücadele sırasında burjuva fikirlerinin etkisiyle yozlaşmaya karşı direnmelidir.

Soru : Lenin, niçin eski toplum öldüğü zaman cesedinin aramızda ayrışıp dağıldığını, çürüdüğünü ve bizi zehirlediğini söylemiştir ?

Cevap : Sosyalist toplumda eski toplumun gerici siyasî sistemi değiştirildiği ve kapitalist özel mülkiyet sosyalist kamu mülkiyeti haline getirildi-

ği halde, sosyalist toplum birçok bakımdan hâlâ eski toplumun doğum lekelerini taşır. Bu doğum lekelerinin pis kokusu her tarafa sinmiştir. Her şeyden önce eski fikirler, eski düzen değiştikten sonra da varlıklarını uzun zaman sürdüreceklerdir. Başkan Mao'nun belirttiği gibi : **«Toplumsal ve iktisadî sistem değişmiştir ama, eski günlerden geride kalan ve çok sayıda insanın kafasında varlıklarını sürdüren gerici fikirler, burjuvazinin ve küçük burjuvazinin üst kesimlerinin fikirleri bir anda değiştirilemez. Bu değişiklik uzun bir zaman, hem de çok uzun bir zaman süresi içinde gerçekleşecektir.»** Niçin çok uzun bir zaman? Çünkü insanların ideolojisi onların toplumsal varlıklarının bir yansıması olmakla beraber, bu ideoloji bir kere şekillendi mi, nisbeten bağımsız bir hale gelir. Dolayısıyla, yeni fikirlerden ve yeni ideolojiden meydana gelen bütün bir sistem, yeni bir iktisadî sistemin ortaya çıkmasından sonra derhal kurulamaz ve herkes tarafından derhal kabul edilemez. Bunun da ötesinde, insanların kafasında yaşayan eski fikirler ve eski alışkanlıkların gücü kolay kolay kaybolmaz ve yeşeren yeni fikirlerle kaçınılmaz olarak çatışır. Diğer taraftan, devrilmiş olan sömürücü sınıflar sosyalist toplumda hâlâ mevcutturlar ve küçük burjuvazinin yeniden kalıba dökülmesine henüz yeni başlanmıştır; iktisadi bakımdan hâlâ özel mülkiyetin ve küçük üretimin kalıntıları var olduğu gibi, sekiz kademeli bir ücret sistemi, meta sistemi ve para aracılığıyla değişim de mevcuttur; insanların birbirleriyle olan ilişkilerinde ise burjuva hakkı hâlâ önemli ölçüde varlığını sürdürmektedir. Bütün bunlar burjuvazinin ve her türden eski fikirlerin varlıklarını sür-

dürme ve gelişmelerinin maddî temelini meydana getirirler. Proletarya, sosyalist sistemi sağlamlaştırmak ve geliştirmek için, burjuvazinin ve diğer bütün sömürücü sınıfların ideolojisine karşı saldırıda öncülük etmeli ve kültürün bütün alanları da dahil olmak üzere üstyapıda burjuvazi üzerinde topyekûn diktatörlüğü sebatla uygulamalıdır.

Soru : İşçi sınıfı eski burjuva toplumundan niçin bir Çin Seddi ile ayrılmamıştır? En ileri ve en devrimci sınıf olan işçi sınıfının, kendisini ideolojik bakımdan yeniden kalıba dökmeye hız vermesi niçin zorunludur ?

Cevap : Sosyalist toplumda işçi sınıfı iki kısımdan meydana gelir : Kıdemli işçiler ve genç işçiler. Kıdemli işçiler eski burjuva toplumunda yaşamışlardır. Onlar, eski toplumda burjuvazinin vahşi sömürü ve zulmünün acısını çekmişler ve böylece mücadele içinde sağlam bir devrimci tavır ve proleter devrimci ruh kazanmışlardır. İyi devrimci niteliklere sahiptirler. Ana yön ve esas akım budur. Fakat aynı zamanda, burjuvazinin ve küçük burjuvazinin eski toplumda hakim durumda bulunan eski fikirleri ve davranışları onlara bulaşmış ve onlar üzerinde belli doğum lekeleri bırakmış da olabilir. Yeni toplumda doğan genç işçilere gelince, bunlar, çocukluklarından itibaren Parti ve devrim tarafından eğitilmişlerdir ve sosyalist siyasî bilince sahiptirler. Ana yön ve esas akım budur. Ancak eski toplumun doğum lekeleri birçok bakımdan sosyalist toplumda hâlâ mevcut olduğu için, genç işçiler burjuva fikirlerin yozlaştırıcı etkilerine ve eski toplumun geleneklerinin etkilerine açıktırlar.

Sosyalizm döneminde, proletaryanın burjuva-

zi tarafından yozlaştırılması ve proletaryanın bu yozlaşmaya karşı çıkması (ya da proletaryanın karşı - yozlaştırması - ç. n.) arasındaki mücadele, uzun süren bir mücadeledir. Toprak ağası ve kapitalist sınıfları ve onların Liu Şao - çi ve Lin Biao gibi ajanları, proletarya diktatörlüğünü yolundan saptırmak amacıyla eski toplumun kalıntılarından yararlanarak proletaryayı zehirleme çabalarını bir an dahi gevşetmemişlerdir. Küçük burjuvazinin kendiliğinden gelme güçleri de sürekli olarak proletaryayı yozlaştırmaktadır. İşte bu yüzden, işçi sınıfının ve Parti üyelerinin bir kısmının burjuva hayat tarzını benimsemesi ve hattâ bozularak yeni burjuva unsurlar haline gelmesi olasılığı vardır. Bu gerçek karşısında, işçi sınıfının üyeleri bilinçli bir şekilde Marksizmi öğrenmeli, toplumu değiştirmek için verilen büyük mücadelede kendilerini yeniden kalıba dökmeli ve burjuvazinin şekere bulanmış mermilerle yaptığı saldırıları ezmeye daima hazır olmalıdır. Bu, proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırmak ve Partimizin ve devletimizin siyasî rengini hiç bir zaman değiştirmemesini sağlamak açısından son derece önemli bir meseledir.

3. ÜRETİM VE TÜKETİM ALANINDA BURJUVA HAKLARININ VARLIĞINDAN KAYNAKLANAN YENİ BURJUVA UNSURLAR VE KAPİTALİZME GERİ DÖNÜŞ TEHLİSİ. PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN MÜLKİYET SİSTEMİNDEKİ DÖNÜŞÜM GERÇEKLEŞTİKTEN SONRA DA DEVAM EDEN, META EKONOMİSİNİN, ÇALIŞMAYA GÖRE BÖLÜŞÜMÜN VE PARA ARACILIĞIYLA DEĞİŞİMİN ADIM ADIM KISITLANMASINA İLİŞKİN MÜCADELE GÖREVLERİ.

*

Burada ele almak durumunda olduğumuz komünist toplum, kendi temelleri üzerinde gelişmiş olan **bir komünist toplum değil; tam tersine, kapitalist toplumun bağrından henüz** doğmakta olan **ve bu yüzden de her bakımdan, iktisadi, ahlaki ve düşünsel bakımlardan, hâlâ rahminden çıktığı eski toplumun doğum lekelerini taşıyan bir komünist toplumdur. Dolayısıyla her üretici, topluma verdiğini - gerekli çıkartmalar yapıldıktan sonra - toplumdan tam olarak geri alır. Onun topluma verdiği, kendi bireysel emek miktarıdır. Örneğin, sosyal işgünü, bireysel çalışma saatlerinin toplamından meydana gelir; her üreticinin bireysel iş zamanı, sosyal işgününe o üreticinin kattığı kısımdır, onun sosyal işgünündeki payıdır. Toplumdan (emeğinin ortak fonlara ayrılan bölümü çıkarıldıktan sonra) şu kadar emek vermiş olduğuna dair bir**

belge alır ve bu belgeyle, eşit miktarda emeğin tutarı kadarını toplumun tüketim maddeleri stokundan çeker. Topluma verdiği emeği, başka bir biçimde aynı miktarda geri alır.

Burada hiç şüphesiz, metaların değişimini eşit değerlerin değişimi olarak düzenleyen ilke aynen yürürlüktedir. Muhteva ve biçim değişmiştir; çünkü hem değişen şartlarda hiç kimse emeği dışında hiç bir şey vermez, hem de bireysel tüketim maddeleri dışında hiç bir şey bireylerin mülkiyetine geçemez. Ama tüketim maddelerinin tek tek üreticiler arasında bölüşümü açısından, eşdeğer metaların değişimi ilkesi aynen hükmünü sürdürmektedir; belli bir biçimdeki belli miktarda emek, başka bir biçimdeki eşit miktarda emekle değiştirilmektedir.

Burada **eşit hak** - ilke olarak - hâlâ **burjuva** hakkıdır; ne var ki, ilke ile uygulama artık çelişmemektedir; oysa meta değişiminde eşdeğerlerin değişimi, tek tek her durumda değil, sadece ortalama olarak mevcuttur.

Bu ilerlemeye rağmen, bu eşit hak hâlâ bir burjuva sınırlamasını sırtında taşımaktadır. Üreticilerin hakkı, arzettikleri emekle orantılıdır; eşitlik, ölçmenin eşit bir kıstası, yani emeğe göre yapılmasındadır. Ama bir insan fiziki ya da zihni bakımdan başka birinden üstün olabilir ve dolayısıyla da aynı süre içinde topluma daha fazla emek verebilir ya da daha uzun bir süre çalışabilir; emek, bir ölçü olabilmesi için, süresine ya da yoğunluğuna göre tanımlanmalıdır; aksi takdirde, bir ölçme kıstası olmaktan çıkar. Bu eşit hak, eşit olmayan emek için eşit olmayan bir haktır. Hiç bir sınıf ayrılığı tanımaz, çünkü her kişi sadece herkes gibi bir işçidir; ama zımnen, bireysel yeteneklerin eşitsizliğini ve dolayısıyla işçilerin üretim kapasitelerinin eşitsizliğini doğal ayrıcalıklar olarak kabul eder. Bu yüzden eşit hak, özünde, her hak gibi eşit olmayan bir haktır. Hak, kendi tabiatı gereği, ancak eşit bir kıstasın uygulanmasından ibaret olabilir; ama eşit olmayan bireyler (zaten eşit olsalardı, farklı bireyler olmazlardı), ancak aynı bakış açısıyla ele alındıkları; sadece belli bir açıdan görüldükleri; örneğin, söz konusu durumda sadece işçi olarak görüldükleri ve başka hiç bir şey olarak görülmedikleri takdirde, aynı

kıstasa göre ölçülebilirler. Dahası, bir işçi evlidir, diğeri evli değildir; birinin diğerinden daha fazla çocuğu vardır; vb.. Bu durumda, eşit emek harcadıkları ve dolayısıyla sosyal tüketim fonundan eşit pay aldıkları zaman, gerçekte biri diğerinden daha fazla almış olacak, biri diğerinden daha zengin olacaktır, vb.. Bütün bu sakatlıkların giderilebilmesi için hak, eşit olmak yerine, eşit olmamak zorundadır.

Ama bu sakatlıklar, uzun doğum sancılarından sonra kapitalist toplumdan henüz çıkmış olan komünist toplumun ilk aşamasında kaçınılmazdır. Hak, hiç bir zaman, toplumun iktisadî yapısından ve onun tarafından belirlenen kültürel gelişmesinden daha yüksek olamaz.

Karl Marks, Gotha Programının Eleştirisi, **(Nisan - Mayıs başları, 1875)**

*

Soru : Marks niçin, işe göre bölüşüm ilkesinin, metaların değişimini düzenleyen ilke ile, yani eşit değerlerin değişimi ilkesi ile aynı olduğunu söylüyor? Ve niçin, **«muhteva ve biçim değişmiştir»** sözlerini ekliyor ?

Cevap : Bu soruya cevap vermeden önce, eşit değerlerin değişimi ilkesinin ne olduğuna açıklık getirmemiz gerekir. Metaların değerini, bunların üretilmesi için sosyal olarak gerekli emek süresi tayin eder. Eşit değerlerin değişimi, metaların içerdikleri eşit miktarda değere göre değişilmesi demektir. Örneğin, üç metre kumaş dokumak için dokuz saatlik bir emek gerekiyorsa ve bir sandalye yapımı için de aynı miktarda emek harcanıyorsa, bu ikisi birbiriyle değiştirilebilir, çünkü her ikisinin de değerleri aynıdır. İşte bu duruma, eşit değerlerin değişimi denir. İşe göre bölüşüm ise, topluma belirli miktarda emek veren bir kişinin (gerekli çıkartmalar yapıldıktan sonra) harcadığı emeğin miktarına eşit

değerdeki bir tüketim maddeleri payını toplumdan geri alması demektir. İşte bu yüzden Marks, «işe göre bölüşüm» ün düzenlenmesinde, eş değerlerin değişimi söz konusu olduğu sürece metaların değişimini düzenleyen ilkenin aynen geçerli olduğunu söylüyor.

O halde Marks niçin, **muhtevanın ve biçimin değişmiş olduğunu** ilave ediyor?

Önce muhtevadaki değişikliği ele alalım. Kapitalizmde işgücü bir meta haline gelmiştir ve sermaye ile işgücü arasındaki değişim, işçilerin kapitalistler tarafından sömürülmelerini ve köleleştirilmelerini yansıtır. Kapitalistler ve onların savunucuları, işçilerin kapitalistler için çalıştıklarını ve kapitalistlerin de onlara ücret ödediklerini, burada eşit değerlerin adil ve akla yakın bir değişiminin söz konusu olduğunu iddia ederler. Fakat gerçek durum tamamen farklıdır. İşgücünün değeri ile, kullanılan işgücü tarafından yaratılan değer, bambaşka miktarlardadır. Birincisini (işgücünün değerini), işçilerin kendilerini ve ailelerini en alt düzeyde geçindirebilmeleri için harcadıkları emek zamanı tayin eder. Oysa, bu, işçilerin emek zamanının yalnızca bir bölümünü oluşturur. Yaratılan değerin diğer bir bölümü ise, kapitalistler tarafından artı-değer olarak sömürülür. İşçilerin kapitalistler tarafından sömürülmesinin sırrı buradadır. Fakat bu sır, eşit değerlerin değişimi paravanası arkasında gizlenir. Sosyalizmde «işe göre bölüşüm»e gelince, burada eşit değerlerin değişimi yoluyla düzenlenen şey, belli bir biçimdeki belli miktarda emeğin başka bir biçimdeki eşit miktarda emekle değişimidir. Örneğin, termos yapımı için gerekli olan emek ile pirinç üretmek için gereken

emek, biçim olarak farklıdır. Bununla beraber işçiler, termos yaparken harcadıkları emeğin karşılığında (ortak fonlar için gerekli çıkartmalar yapıldıktan sonra) ücretlerini temin ederler ve bununla da belli bir miktar pirinç satın alırlar. Böylece pirinç üreticileriyle eşit miktarlarda bir emek değişimi yapmış olurlar. Sosyalizm şartlarında, üretim araçlarına sahip olmak yoluyla başkalarının emeğinin sömürülmesine izin verilmez; bu yüzden **«hiç kimse emeği dışında hiç bir şey veremez» ve insanlar yalnızca emek harcamak temeli üzerinde bölüşüme katılırlar. Üretim araçları, kişilerin özel mülkiyetine girecek şekilde** bireylere dağıtılmaz; yalnızca yaşamak için gerekli maddeler, bireylerin kişisel kullanımları için dağıtılır. Bu sayededir ki insanın insanı sömürmesi ilişkisi ortadan kaldırılır. Muhtevadaki farklılık budur.

Marks niçin, biçimin de değiştiğini söylüyor? Marks o zamanlar, bütün halkın mülkiyeti şeklinde tek bir mülkiyet biçiminin var olacağını ve bu şartlar altında tüketim maddelerinin bölüşümünün, doğrudan doğruya bir belge yoluyla gerçekleşeceğini, yani tüketim maddelerinin değer biçiminin ve para aracılığıyla değişimin söz konusu olamayacağını düşünüyordu. Bu durum, kapitalizmdeki meta değişimi biçiminden farklıdır. Bugünkü Çin'e gelince, bizde bütün halkın tek bir mülkiyeti var olmadığından ve iki tür ortak mülkiyet, yani bütün halkın mülkiyeti ile kollektif mülkiyet yan yana var olduğundan, bugün için bir meta sisteminin ve para aracılığıyla değişimin varlığını sürdürmek hâlâ gereklidir. Bu yüzden de tüketim maddelerinin bölüşümü, hâlâ esas olarak para aracılığıyla değişim şeklinde olmaktadır.

Soru : Marks, işe göre bölüşüm esnasında mevcut olan eşit hakkın —ilke olarak— hâlâ burjuva hakkı olduğunu söylüyor. Bu sözden ne anlıyoruz?

Cevap : Burjuva hakkının özelliği özdeki gerçek eşitsizliğin biçimde eşitlik yoluyla örtülmesidir. Sosyalist toplum, «herkesten yeteneğine göre ve herkese yaptığı işe göre» ilkesini uygular. Bu ilke, her emekçinin toplumsal emeğe elinden geldiğince katılmasını ve tüketim mallarının toplum tarafından eşit bir kıstasa, yani emeğe göre değerlendirilip bölüştürülmesini gerektirir. Bu ilke, sömüren sınıfların «çalışanlar az kazanırken esas kazananlar çalışmaz» şeklindeki eşitsiz bölüşüm ilkesine son verir ve emekçi halka, eşit miktardaki emeğe göre üründen eşit miktarda pay almak şeklindeki eşit hakkı kazandırır. Bu, tarihî bakımdan bir ilerlemedir.

Fakat işe göre bölüşüm ilkesinde mevcut olan eşit hak biçimindeki eşitliğin gerçekteki eşitsizliği örtbas ettiği bir hak olmaya ve hâlâ bir burjuva sınırlamasını sırtında taşımaya devam etmektedir. Niçin? Marks bunu iki noktayla açıklamıştır. Birincisi, tek tek emekçiler gerek fizik, gerek akıl, gerekse ustalık yönünden birbirlerinden farklıdırlar. Bu yüzden, aynı zaman zarfında harcadıkları emek miktarı ve çalışabilecekleri zaman süresi de farklı olur. Dolayısıyla, üretici çalışma içinde her zaman ellerinden geldiğince çaba gösterdikleri halde, elde ettikleri kazanç farklıdır. İkinci olarak, üreticilerin geçindirmek zorunda oldukları aile fertleri açısından üzerlerine düşen yük farklıdır; dolayısıyla aynı miktarda emek harcayıp karşılığında aynı ücreti alsalar bile, fert başına hayat şartları eşit değildir. Bir kısım aileler nisbeten fa-

kirken, bazı aileler bunlara kıyasla daha iyi durumdadır. Buradan da, işe göre bölüşüm ilkesinde mevcut olan eşit hakkın hâlâ bir burjuva hakkı olduğu görülmektedir. Bu hak, gerçekteki eşitsizliği gizleyen yüzeydeki bir eşitliktir. Eğer bu durumun sınırsız bir şekilde genişlemesine izin verilirse, kutuplaşmalar ortaya çıkar. Marksist bakış açısına göre, bu bozukluğun ortadan kaldırılması için «işe göre bölüşüm» ilkesi yerine «ihtiyaca göre» ilkesinin konması gerekir. Fakat bu, sosyalizm döneminde başarılamayacağından, biz gene sosyalizm dâvâsına hizmet etmek için işe göre bölüşüm ilkesini kullanmaya devam etmek zorundayız. Proletarya diktatörlüğü altında, sadece bu ilkenin olumsuz yönlerini sınırlayıcı uygun tedbirler alabiliriz. Başkan Mao'nun proleter devrimci çizgisini rehber alan Partimiz ve devletimiz, bunu başarmaya her zaman dikkat etmiştir.

Sosyalist toplumda var olan burjuva hakkı, kapitalizmi ve burjuvaziyi doğuran topraktır. Sovyet revizyonist dönek kliği, «maddî dürtüler», «para her şeye hükümdar», «ruble ekonominin lokomotifidir» gibi birtakım safsatalar ortaya atarak, bölüşüm alanındaki burjuva hakkını genişletmek için elinden geleni yaptı ve Sovyetler Birliği'nde kapitalizmi geri getirdi. Dönek ve hain Lin Biao ve çetesi de, «maddî dürtüler»in bir «formül»den ibaret olduğunu söyleyerek, Sovyet revizyonistlerinin yalanlarını övmekten geri kalmadılar. «İnsanları yüksek mevkilerle kandırmak, onlara dolgun ücretler vermek ve önemli yetkilerle donatmak» gibi sinsi taktikleri alabildiğine geliştirerek, «yüksek mevkiler» ve «dolgun ücretler» gibi şeyler yoluyla yeni burjuva unsurlar yaratmaya ve bunları

kapitalizmin geri getirilmesinin temel direği olarak kullanmaya çalıştılar. Biz bütün bu revizyonist safsataları amansızca eleştirmeli, burjuva hakkı ideolojisini yıkmalı, komünist ruhu daha da ileriye götürmeli ve kendimizi proletarya diktatörlüğünü pekiştirmeye adamalıyız!

Soru : Marks'ın «her üretici, topluma verdiğini —gerekli çıkartmalar yapıldıktan sonra— toplumdan tam olarak geri alır» sözünden ne anlıyorsunuz?

Cevap : Bu, Lasal'in (Lassalle) «emeğin indirime uğramamış geliri» dediği şeye yöneltilmiş bir eleştiridir. Marks'ın bu sözü şunu anlatıyor : Toplumda emeğin ürettiği her şey tamamiyle harcanıp tüketilmemelidir. Belli miktarda ortak fonlar bir kenara konulmalıdır. Bu ortak fonları şöyle sıralayabiliriz : Süregelen üretim ve genişletilmiş yeniden üretim için **üretim fonu,** doğal felaketlere ve kazalara karşı **yedek ve sigorta fonu,** üretime doğrudan bağlı olmayan genel yönetim giderleri için **sosyal yönetim fonu,** ortak sosyal gerekleri karşılamak amacıyla **kültür ve refah fonu,** nihayet **millî savunma fonu ve dış yardım fonu.** Sosyalist toplumda bu fonları karşılamak amacıyla tek tek üreticilerden alınan miktarlar, son tahlilde dolaylı veya dolaysız olarak üreticilerin yararınadır ve onların temel çıkarlarına uygundur. İşe göre bölüşüm, bu çıkartmalar yapıldıktan sonra gerçekleştirilir.

Soru : Madem ki işe göre bölüşüm ilkesinin birçok aksak yönleri vardır, öyleyse niçin sosyalist toplumda bunu uygulamak hâlâ zorunludur ?

Cevap : Bu zorunluluk, **«kapitalist toplumun bağrından henüz** doğmakta olan **ve bu yüzden de**

her bakımdan, iktisadî, ahlâkî ve düşünsel bakımlardan hâlâ rahminden çıktığı eski toplumun doğum lekelerini taşıyan» sosyalist toplumun iktisadî ve düşünsel koşulları tarafından belirlenir. Sosyalist toplumda toplumsal ürünler henüz «herkese ihtiyacına göre» ilkesini uygulayacak kadar bol değildir. Eski toplumdan kalma işçi ile köylü, şehir ile köy, kafa emeği ile kol emeği arasındaki ayrılıklar hâlâ mevcuttur. Ahlâkî ve düşünsel bakımdan, sömürülen sınıfların ve özel mülkiyetin çeşitli ideolojik etkileri varlığını korumaktadır. Halkın komünist bilinci henüz en yüksek düzeye ulaşmamıştır ve emek, halkın yaşamında gerekli olan esas ihtiyaç haline gelmemiştir, vb. **«Hak, hiç bir zaman toplumun iktisadî yapısından ve onun tarafından belirlenen kültürel gelişmesinden daha yüksek olamaz»** cümlesinde de açıklandığı gibi, sosyalist toplum hâlâ «çalışmayana ekmek yok» ve «herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre» şeklinde belirlenen bölüşüm ilkesini uygulamak zorundadır.

*

... Komünist toplumun (genellikle sosyalizm denilen) ilk aşamasında, «burjuva hakları» tümüyle ortadan kaldırılamaz; sadece kısmen, sadece o ana kadar gerçekleştirilmiş olan iktisadî devrimle orantılı bir biçimde, yani sadece üretim araçları bakımından ortadan kaldırılır. «Burjuva hakkı», üretim araçlarını bireylerin özel mülkiyeti olarak görür. Sosyalizm ise üretim araçlarını özel mülkiyete dönüştürür. «Burjuva hakkı» bu ölçüde - ama sadece bu ölçüde - ortadan kalkar.

Ne var ki, diğer bölümü açısından varlığını sürdürür; toplumun üyeleri arasında ürünlerin bölüştürülmesi ve emeğin paylaştırılmasını düzenleyen güç (belirleyen etken) olarak varlığını sürdürür. Gerçi «çalışmayan aç

kalır» şeklindeki sosyalist ilke gerçekleşmiştir; «eşit emeğe eşit ürün» şeklindeki diğer sosyalist ilke de gerçekleşmiştir; ama bu, henüz komünizm değildir ve eşit olmayan (gerçekten eşit olmayan) miktarda emek karşılığında eşit miktarda ürün veren «burjuva hakkı»nı ortadan kaldırmaz.

V. İ. Lenin, Devlet ve Devrim,
(Ağustos _ Eylül 1917)

*

Soru : Lenin, sosyalist toplumda burjuva hakkının mülkiyet açısından ortadan kaldırıldığını söylüyor. Bunun anlamı nedir?

Cevap : Lenin, üretim araçlarının mülkiyeti bakımından, burjuva hakkının ortadan kaldırıldığını söylerken, üretim araçlarının tamamının bütün topluma ait kılınmasını öngörüyordu. Bu şart gerçekleşmeden, bu alanda da burjuva hakkı tamamen ortadan kaldırılmış sayılamaz.

Çin'de, son 25 yıl içinde Başkan Mao'nun proleter devrimci çizgisini izleyerek, emperyalist, bürokrat - kapitalist ve feodal mülkiyetleri adım adım tasfiye ettik. Millî kapitalist mülkiyeti ve kendi başlarına çalışan üreticilerin mülkiyetlerini ise adım adım dönüşüme uğrattık. Yukardaki beş özel mülkiyet türünün yerini, belli bir gelişme içinde sosyalist kamu mülkiyetinin iki biçimi —bütün halkın mülkiyeti ve emekçi kitlelerin kollektif mülkiyeti— aldı. Dolayısıyla mülkiyet sistemi değişti. Sosyalizmin iktisadî temeli adım adım gelişti ve sağlamlaştı. Proletarya ve diğer emekçi kesimler, kendilerini özel mülkiyetin zincirlerinden esas olarak kurtardılar.

Bununla beraber bugün, sanayi, tarım ve ticaret alanında özel mülkiyet hâlâ kısmen mevcut-

tur. Mesele sadece sosyalist kamu mülkiyetinin bir tek bütün halkın mülkiyeti biçiminde değil, hâlâ iki biçimde var olması değildir. Üstelik bu bütün tarımda mülkiyeti, millî ekonomimizin temeli olan tarımda hâlâ çok zayıf bir yer tutmaktadır. Henüz Lenin'in öngördüğü aşamada, burjuva hakkının mülkiyet alanında tamamen tasfiye edildiği aşamada olmadığımız açıktır; burjuva hakkının bu alanda tamamen tasfiyesi, teoride ve pratikte, proletarya diktatörlüğünün önündeki çok çetin bir görevdir ve bunu asla gözden kaçırmamalıyız.

Kaldı ki, sosyalist mülkiyetin bu iki türünün nasıl bir yönetim altında bulunduğunu da ele almak gerekir. Mülkiyet sorununun sadece biçim bakımından çözülmesi yetmez; sosyalist mülkiyet biçimleri, gerçekte de sosyalist olmalıdır. Oysa mülkiyet sisteminin sadece biçimsel bakımdan sosyalist olduğu ve yönetimin, iktidarın pratikte proletaryanın ve gerçek Marksistlerin elinde bulunmadığı üretim birimleri hâlâ mevcuttur. Bu meselenin dikkatli bir şekilde çözülmesi gereklidir. Bu, kapitalizme geri dönüşü önlemede kilit bir noktadır.

Soru: «Herkese emeğine göre» ilkesi neden hâlâ bir burjuva hakkıdır?

Cevap: Bu ilke, emeği ölçü birimi olarak alır. Herkes, **«eşit emek karşılığında eşit ürün»** elde eder. Bir kişinin harcadığı emeğin miktarı, o kişinin çalışma süresiyle değil, mesleki hünerlerin farklı düzeylerinin ve farklı emek yoğunluklarının sosyal ortalamasına dayandırılan bir bireysel çalışma süresiyle ölçülür. Bu **«eşit emeğe eşit ürün»** ilkesi, her emekçinin bu ölçüte uygun olarak belirlenen belli bir miktar emek harcamasını ve bunun karşı-

lığında eşit miktarda ürün elde etmesini öngörür. Bu noktada bir mesele ortaya çıkar : Fizik güçleri ve meslekî hünerleri farklı olan emekçiler, aynı zaman süresi içinde farklı miktarlarda emek harcarlar, yani eşit olmayan insanlar, eşit bir karşılık elde etmek için, eşit olmayan miktarlarda emek harcamak durumunda kalırlar.

Başka bir deyişle, aynı miktarda ürün elde etmek için, en zayıf ve en yeteneksiz olanların daha kuvvetli ve daha yetenekli olanlara göre daha çok çalışmaları gerekir.

Örneğin, A ve B diye adlandıracağımız iki marangozu alalım. Birincisi, ikincisine göre daha güçlü ve daha tecrübeli olsun. A, günde iki lira kazanırken, B, günde sadece bir lira kazanabilsin. Bu durumda, aynı aylık ücreti elde edebilmek için, B'nin A'dan iki misli daha uzun süre çalışması gerekecektir. Dolayısiyle eşit miktarda gelir elde edebilmek için eşit olmayan bir emek harcamış olacaktır. Bu örnek, bize, emeğin ortak bir ölçü birimi olarak kullanılması halinde, tüketim maddelerinin bölüşümünün gerçekte eşitsiz olmaya devam ettiğini gösterir.

*

İşte bu nedenle, **eşit olmayan bireylere eşit olmayan (gerçekten eşit olmayan) miktarda emek karşılığında eşit miktarda ürün vermek,** burjuva hakkıdır.

Marks, sadece insanların kaçınılmaz eşitsizliğini en kesin bir şekilde göz önüne almakla kalmaz; aynı zamanda, sadece üretim araçlarının tüm toplumun ortak mülkiyetine dönüştürülmesiyle (buna genellikle «sosyalizm» adı verilir), bölüşümdeki sakatlıkların ve ürünler «çalışmaya göre» bölüştürüldüğü sürece hakimiyetini de-

vam ettiren «burjuva hakkı»nın eşitsizliğinin ortadan kalkmadığı gerçeğini de göz önüne alır.

V. İ. Lenin, Devlet ve Devrim,
(Ağustos - Eylül 1917)

*

Soru: Üretim araçlarının bütün toplumun ortak mülkiyetine dönüştürülmesi, niçin **«bölüşümdeki sakatlıkları ve 'burjuva hakkı'nın eşitsizliğini»** ortadan kaldırmaya yetmez?

Cevap: Bunun başlıca sebepleri şunlardır:

1) Üretim araçlarının ortak mülkiyeti üzerine kurulu üretim ilişkilerinin, üretici güçlerin hızla gelişmesi için geniş imkanlar sağladığı doğru olmakla birlikte, böyle bir gelişme eski temellerin dışında gerçekleşemez. Üretici güçlerin, mevcut temelden yola çıkarak, toplumun bütün üyelerinin ihtiyaçlarını «herkese ihtiyaçlarına göre» ilkesine uygun olarak karşılayacak miktarda ürün üretebilecek düzeye ulaşabilmeleri için, sosyalizm tarihî döneminin tümü boyunca üretici güçleri geliştirme çabalarını aralıksız olarak sürdürmek gerekir.

2) Üretim araçlarının ortak mülkiyeti gerçekleştiği zaman bile, eski toplumun mirası varlığını korur: İşçilerle köylüler, şehirlerle köylük bölgeler, kafa emeği ile kol emeği arasındaki farklılıklar ortadan kalkmadığı gibi, eski toplumsal işbölümü ile emekçiler arasındaki oldukça büyük teknik, kültürel yetişkinlik ve çalışma gücü farklılıkları da hâlâ mevcutturlar. Dolayısıyla ürünlerin bölüşümünde bütün bu farklılıkları hesaba katmak gerekir.

3) Üretim araçlarının kamu mülkiyetinde olduğu sistemde, insanlar devrim için ve kollektif

topluluk için çalışmakla birlikte, genellikle emek henüz hayatın birinci ihtiyacı durumunda değildir. Sömürücü sınıflara özgü «zevk düşkünlüğü ve çalışmaktan hoşlanmamak», «çalışmadan kazanmak» zihniyetleri yozlaştırıcı etkilerini yaymaya devam ettikleri gibi, özel mülkiyet kavramı da varlığını korur; dolayısıyla her bireyin çalışmada komünist ruhuna sahip olması, kendisini karşılık beklemeksizin tamamen kollektif topluluğa adaması henüz olanaksızdır.

«Herkese emeğine göre» ilkesinin uygulanmasını gerektiren nedenler bunlardır.

Soru: Niçin sosyalist toplumda bölüşüm alanında burjuva hakkı hüküm sürmeye devam eder?

Cevap : Çünkü sosyalizm tarihî döneminin tümü boyunca, bütün diğer alanlarda olduğu gibi burada da, doğan ve gelişen komünizm ile çöken kapitalizm arasında şiddetli bir mücadele vardır. Ürünlerin sosyalist bölüşümü, «herkese ihtiyacına göre» şeklindeki komünist ilkenin bazı yönlerini daha şimdiden içinde taşır: Örneğin, sağlık hizmetlerinin ya da diğer bazı toplum hizmetlerinin bedava olması gibi. Bunlar yeni, dinamik ve parlak bir geleceğe sahip olgulardır. Ne var ki, sosyalist bölüşümün tamamı içinde sadece sınırlı bir yer işgal ederler; genel olarak sosyalist bölüşümün ilkesi, «herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre» olmaya devam eder. «Herkese emeğine göre» ilkesi, meta değişiminde görülen eşit değerlerin değişimi ilkesinin aynıdır; dolayısıyle bu ilke, —gerçekte eşit olmayan— bireyleri ortak bir ölçü birimiyle, emekle değerlendirmeye hizmet ederken, bireysel yeteneklerin ve çalışma kapasitesinin eşitsizliğini doğal ayrıcalıklar olarak kabullenir (varsayar).

Yani görünüşte eşitlik, gerçekte ise eşitsizlik tarafından belirlenen burjuva hakkı, sosyalist bölüşüm alanında hüküm sürmeye devam eder.

Soru: Emeğe göre bölüşüm ilkesini nasıl kavramalı ve bu konuda nasıl bir tutum takınmalıyız?

Cevap: Bu konuda iki sınıf, iki kol ve iki siyasî çizgi arasında daima şiddetli bir mücadele var olmuştur. Bireysel tüketim maddelerinin bölüşümü alanında varlığını sürdüren —görünüşte eşit, gerçekte ise eşitsiz— eşit değerlerin değişimi ilkesi, bu alanda burjuva hakkının hüküm sürmesi demektir. Bu, sosyalist aşamada kaçınılmazdır ama, gene de proletarya diktatörlüğü rejimi altında sınırlanması gereken kötü bir olgudur. Sovyet revizyonist dönekler çetesi vargüçleriyle bu burjuva hakkını güçlendirmeye ve genişletmeye çalıştılar ve kapitalizmi geri getirmede ondan yararlandılar. Ülkemizdeki revizyonist elebaşıları, Liu Şao-çi ve Lin Biao gibileri de aynı şeyi yaptılar. Kapitalizm yönünde bir eğilim taşıyan insanlarla proletaryanın —küçük bir azınlık teşkil eden— yozlaşmış unsurları da zenginleşmek amacıyla bu burjuva hakkından yararlanmak için hiç bir çabayı esirgememektedirler. Dolayısıyla revizyonizmi, kapitalizm yönündeki eğilimleri ve burjuva hakkı ideolojisini sürekli olarak eleştirmeli, her şeye proleter siyasetin kumanda etmesini sağlamalı, komünist ideolojiyi yaymalı ve emeğe karşı komünist bir tutum takınılmasını salık vermeliyiz.

*

Hiç şüphe yok ki, tüketim **maddelerinin bölüşümü konusundaki burjuva hakkı, kaçınılmaz olarak,** burjuva devletinin **varlığını gerektirir; çünkü hak ölçülerine uyul-**

masını zorla sağlayabilecek **bir cihaz olmadan, hak hiç bir şey ifade etmez.**

Bundan da, komünizmde bir süre için sadece burjuva haklarının değil, aynı zamanda burjuva devletinin de - burjuvazisiz olarak! - varlığını sürdürdüğü sonucu çıkar.

V. İ. Lenin, Devlet ve Devrim,
(Ağustos - Eylül 1917)

*

Soru : Lenin niçin komünizmde bir süre için burjuvazisiz bir burjuva devletinin varlığını sürdürdüğünden söz ediyor?

Cevap : Lenin her şeyden önce, tüketim araçlarının bölüşümü alanında burjuva hakkının varlığını sürdürmesinin, zorunlu olarak bir burjuva devletinin varlığını öngördüğünü kaydediyor. Burada Lenin, devlet meselesini çok ince bir açıdan, yani burjuva hakkı açısından inceliyor. Marksizme göre burjuva hakkı, burjuvazinin iradesinin ve çıkarlarının ifadesidir. Bu irade ve çıkarların savunulmasını, burjuvazinin zorla yaptırım aracı olan burjuva devleti teminat altına alır. Dolayısıyla ancak burjuva devlet cihazının uyguladığı zorla yaptırım, burjuva hakkından yararlanılmasını mümkün kılar. Komünizmin belli bir aşamasında, aşağı aşamasında, yani sosyalist toplumda, maddî ve manevî şartların getirdiği objektif sınırlamalardan ötürü tüketim araçlarının bölüşümünde olsun, meta değişiminde ve diğer alanlarda olsun varlığını sürdüren burjuva hakkı, devlet cihazının varlığını öngörür **Çünkü hak ölçülerine uyulmasını zorla sağlayabilecek bir cihaz olmadan, hak hiç bir şey ifade etmez.** İşte bu nedenledir ki, proletarya devleti burjuva hakkının varlığını tanır, ona tahammül eder, hattâ onu korur ve ona uyulmasını zorunlu kılar.

(Şüphesiz aynı zamanda onu sınırlar da.) Bu anlamda proletarya diktatörlüğü devleti, bir burjuva devleti rolünü oynar.

Lenin böyle bir devlete niçin burjuvazisiz bir burjuva devleti diyor? Çünkü oynadığı role rağmen bu devlette hakim sınıf burjuvazi değil, proletaryadır.

•

Bay Dühring, herkese «eşit miktarda tüketim yapma» hakkını verir, ama hiç kimseyi bunu yapmaya zorlayamaz. Tam tersine, kendi yarattığı dünyada herkesin parasıyla dilediğini yapabilmesinden gurur duyar. Dolayısıyla Bay Dühring, başkaları kendilerine ödenen ücretle iki yakalarını bir araya getiremezken, bazılarının bir kenara biraz para koymalarını önleyemez. Hatta miras hakkı konusunda, ana - babanın çocuklarına bakma yükümlülüğünü de beraberinde getiren, ailenin ortak mülkiyetini kabul ederek, bunu kaçınılmaz kılar. Ama bu, eşit miktarda tüketimde koca bir gedik açar. Bekâr erkek günde sekiz - on şilinle sultanlar gibi yaşar; oysa sekiz küçük çocuğu olan dul erkek bu parayla sürünür durur. Öte yandan komün, para şeklinde ödemeyi tartışmasız kabul etmekle, bu paranın bireyin kendi emeği dışında başka yollarla kazanılmış olması ihtimaline açık kapı bırakmış olur. Non olet, **«paranın kokusu yoktur». Komün, onun nereden geldiğini bilemez. Ama böylece, o zamana kadar sadece bir emek belgesi rolü oynamış olan madeni paranın, gerçek parasal işlevini yerine getirmesi için bütün şartlar sağlanmış olur. Hem para biriktirmek, hem de borçlanmak imkanı ve dürtüsü mevcuttur. Sıkıntıda olan, para biriktirenden ödünç alır. Bu ödünç para, komün tarafından yaşama araçlarının bedeli olarak kabul edildiğinde, bir kere daha bugünkü toplumda ne ise o olur; yani insan emeğinin sosyal cisimleşmesi, emeğin gerçek ölçüsü, genel dolaşım aracı haline gelir. Dünyadaki bütün «kanunlar ve idarî kurallar», çarpım cetveli ya da suyun kimyevî bileşimi karşısında ne kadar güçsüzseler, bunun karşısında da o kadar güçsüzdürler. Ve para bi-**

riktiren kişi, sıkıntıda olan kişilerden faiz koparabilecek bir durumda bulunduğundan, madenî paranın parasal işleviyle birlikte tefecilik de geri gelmiş olur.

Friedrich Engels, Anti-Dühring,
(Eylül 1876 - Haziran 1878)

*

Soru: Bu alıntıyı anlamak kolay değildir. Bunun özünü açıklar mısınız?

Cevap: Bu alıntı bize, ortak mülkiyet temeline dayalı bir toplumda, bölüşümde gerçek bir eşitsizlik varlığını sürdürdükçe, para aracılığıyla değişim genel kural olmaya devam ettikçe kapitalizme götüren bir toplumsal kutuplaşma meydana geleceğini ve kısıtlayıcı tedbirler alınmadığı takdirde kapitalizmin geri getirilmesinin kaçınılmaz olacağını göstermektedir.

Engels, bu metni, Dühring'i eleştirmek için yazmıştı. Dühring, siyasî bir sahtekârdı. O, kapitalist üretim tarzının çok iyi olduğunu ve varlığını koruyabileceğini, öte yandan kapitalist bölüşüm tarzının çok kötü olduğunu ve ortadan kalkması gerektiğini iddia ediyordu. Dühring, kendi hayalinde, «iktisadi komün» adını verdiği bir komünal toplum yaratmıştı. Dühring'e göre bu toplumun bütün üyeleri, «eşit miktarda tüketim yapma» hakkına sahip olacaklardı. Emeğinin topluma katkısı ne olursa olsun her birey, toplumda kendi çalışma süresinin karşılığı olan bir miktar madenî para alacaktı; Bay Dühring'e göre bu madenî para, sadece bir «emek jötonu» (veya emek karnesi, emek belgesi — ç.n.) rolünü oynayacaktı. Bununla beraber komün üyeleri bu «jötonu» komünden tüketim malları satın almak için kullanabilecekler, paralarını diledikleri gibi harcayabileceklerdi. Düh-

ring, bu «eşit miktarda tüketim» ilkesinin uygulamaya konulmasıyla birlikte kapitalist bölüşümün eşitsizliğinin ortadan kalkacağını sanıyordu. Bu, gerici bir bakış açısıdır, küçük burjuva mutlak eşitçiliğinin bakış açısıdır.

Engels, Dühring'in iktisadi komün üyelerine tanıdığı bu «eşit miktarda tüketim yapma» hakkının pratikte gerçekleştirilemeyeceğine işaret ediyor. Çünkü gerçek hayatta, böyle bir tüketim imkansızdır: Hiç kimse ne aynı miktarda ürün satın almaya, ne de belli bir süre içinde bütün parasını harcamaya zorlanamaz. Kaldı ki Dühring'in iktisadî komünü miras hakkını koruduğundan ve ana babayı çocuklarına bakmakla yükümlü kıldığında, «eşit miktarda tüketim» hakkındaki açıklamalar daha da su götürür bir hal almaktadır. Örneğin bekâr bir erkek ile sekiz çocuklu bir dul erkeğin durumu öylesine farklıdır ki, «eşit miktarda tüketim»den söz etmek olanaksızdır. Ayrıca para aracılığıyla değişim varlığı, insanları ne yolla olursa olsun para sahibi olmaya iter; ister alınteriyle, ister ihtilas, hırsızlık ya da vurgunculuk gibi kanun dışı yollarla kazanılmış olsun, paranın kokusu yoktur ve bu para komünden tüketim maddeleri satın almada kullanılabilir. Sözümona bir «emek jötonu» rolü oynayan madeni para, bu şartlarda bütün gerçek parasal işlevleri yüklenir; sermaye haline dönüştürülebilir; bazıları para sahibi olmak ve para biriktirmek için kanuni ya da kanun dışı bütün yöntemlere başvururken, diğer bazıları da yoksullaşır ve diğerlerine borçlanmak zorunda kalırlar. Böylece para biriktirenler yeni sömürücüler haline, borçlananlar da bu tefecilere faiz ödeyerek sömürülenler haline gelirler. Bu du-

rum, para aracılığıyla değişimin kapitalizmi doğurduğunu çok açık bir şekilde gösterir. Dühring'in göklere çıkardığı «eşit miktarda tüketim» şeklindeki sözümona sosyalizm, sosyalizm kisvesine bürünmüş bir kapitalizmden başka bir şey değildir.

Soru: Öyleyse Çin'de para aracılığıyla değişim neden hâlâ varlığını sürdürmektedir?

Cevap: Bu, mülkiyet sistemimizin bugünkü durumuna; ülkemizde kamu mülkiyetinin iki biçiminin, bütün halkın mülkiyeti ile kollektif mülkiyetin yanyana var olmasına bağlıdır. Bu durum, para aracılığıyla değişimin gerekli ve vazgeçilmez olduğu bir meta sistemi uygulamamızı zorunlu kılmaktadır. Devlet, parayı, meta dolaşımını sağlamak, sanayi ve tarım ürünlerinin değişimini hızlandırmak, şehirlerle köyler ve işçilerle köylüler arasındaki iktisadî ilişkileri kurmak ve böylece aralarındaki ittifakı güçlendirmek için kullanılır. Devlet, değerin ölçü birimi olan paraya, aynı zamanda bir iktisadî hesap yapabilmek, millî ekonomiyi planlayabilmek, üretimi ve toplumsal bölüşümü düzenleyebilmek, vb. için de ihtiyaç duyar. Başka bir deyişle, mülkiyet sisteminin dönüştürülmesi, banka sistemine proletarya devletinin el koyması, para basımının merkezileştirilmesi ve paranın denetim altına alınması sayesinde, para, ülkemizde olumlu bir rol oynar, devrime ve sosyalizmin kuruluşuna hizmet eden bir araç haline gelir. Bu nedenle Partimiz, tarihten daha hızlı ilerlemek ve paranın rolünü vaktinden evvel ortadan kaldırmak isteyen hatalı bir eğilime daima karşı çıkmıştır.

Bununla beraber, para, son tahlilde geçmişteki sömürünün bir kalıntısıdır ve oynadığı rol de, özel-

likleri de silinmiş değildir. Küçük bir azınlığın çeşitli yollarla gitgide daha fazla para sahibi olması, bu parayı kanun dışı yollarla sermayeleştirmesi, emekçileri vurgunculuk, tefecilik ya da üstü örtülü biçimlerde işgücü kiralayarak sömürmesi, hâlâ mümkündür. V.İ. Lenin'in belirttiği gibi, **«parayı ortadan kaldırabilmek için, çok sayıda teknik hamle yapmak ve aynı zamanda, çok daha güç ve çok daha önemli olan bir şeyi, örgütlenmede ilerlemeler kaydetmeyi gerçekleştirmek zorunludur; bu noktaya gelinceye kadar, anayasayadaki biçimsel eşitlikle yetinmeye ve para sahibi olan herkesin pratikte sömürüne hakkına sahip olduğu bu duruma tahammül etmeye mecburuz»** (Birinci Okul Dışı Eğitim Kongresi, 6-19 Mayıs 1919). Dolayısıyla burjuva hakkı kavramlarını yıkmamız ve para aracılığıyla değişim alanındaki burjuva hakkını sınırlamamız şarttır.

*

Meta üreten toplum, metaların bağrında var olan değer biçimini para biçimine kadar geliştirdiği zaman değerin içinde henüz saklı duran tohumlardan birçoğu gün ışığına çıkar. İlk ve en önemli sonuç, meta biçiminin genelleşmesidir. Para, o zamana kadar üreticinin doğrudan doğruya kendi tüketimi için ürettiği nesneleri bile meta biçimini almaya zorlar ve onları değişime çeker. Bunun sonucunda, meta biçimi ve para, doğrudan doğruya üretim için birleşmiş toplulukların iç ekonomilerine girer, komünal bağları birbiri ardından koparır ve topluluğu parçalayarak bir bireysel üreticiler kitlesi haline getirir.

Friedrich Engels, Anti - Dühring,
(Eylül 1876 - Haziran 1878)

*

Soru : Bu alıntı esas olarak hangi fikri ifade etmektedir?

Cevap : Burada Engels, ilkel toplumdaki kamu mülkiyetinin çözülmesinde meta üretiminin ve para aracılığıyla değişimin oynadığı tarihî rolü açıklıyor. Bu sonuca ulaşmada en güçlü aracın, bu para aracılığıyla değişim olduğunu özellikle belirtiyor. Bugün sosyalist bir ülke açısından ele alındığında bu sözler, meta sisteminin ve para aracılığıyla değişimin, kısıtlanmadıkları takdirde, sosyalist kamu mülkiyeti ekonomisini de kemireceklerini ve dağıtacaklarını göstermektedir.

Soru : Engels şöyle diyor : **«Meta üreten toplum, metaların bağrında var olan değer biçimini para biçimine kadar geliştirdiği zaman, değerin içinde henüz saklı duran tohumlardan birçoğu gün ışığına çıkar.»** Bunun anlamı nedir?

Cevap : Metaların değeri, bu metaların içinde billurlaşmış bulunan toplumsal emektir. Elle tutulur ya da gözle görülür olmayan bu değer, kendini sadece değişim işlemi aracılığıyla belli eder. Metaların bağrında var olan değerler biçimi, kendini çeşitli metalar arasındaki değişim oranı olarak açığa vurur. Sonra değişimin daha da yaygınlaşması, özel bir metanın, yani paranın ortaya çıkmasına yol açar. Para, bütün metaların değişiminde bir aracı ve bütün metaların değerinin ölçü birimi haline gelir. Metaların değer biçimi, böylece, para biçimine kadar gelişmiş olur.

Bu sürecin gerçekleşmesi, niçin değerin içinde henüz saklı duran bazı «tohumları» gün ışığına çıkarır? Çünkü bu değer kendi içinde birçok gelişmeyi, özellikle de özel emek ile toplumsal emek arasındaki çelişmeyi barındırmaktadır.

Üretim araçlarının bireysel mülkiyeti temeline dayanan meta üretiminde, meta üreticilerinin emeği daima ikili bir karakter taşır. Bir yandan, özel bir emek söz konusudur : üretilecek malların çeşitlerini, tiplerini ve miktarlarını tayin edenler de, bu ürünleri mülk edinen ve bu ürünlerde dilediklerini yapanlar da, bizzat üreticilerin kendileridir. Öte yandan, aynı zamanda toplumsal bir emek söz konusudur; çünkü bu mallar, doğrudan doğruya kendilerini üretenlerin tüketimi için değil bütün toplumun tüketimi için imal edilirler. Bununla beraber bu üreticiler, emeklerinin toplumun ihtiyacına cevap verip vermeyeceğini **önceden (a priori olarak)** bilmezler. Bu özel emeğin toplum tarafından tanınması (kabul edilmesi), ancak bu ürünlerin satılmaları ve değerlerinin değişim aracılığıyla gerçekleşmesiyle olur. Ürünler satılamadığı ya da zararına satıldığı takdirde, bu gerçekleşemez.

Kaldı ki, metaların değerini belirleyen şey, üreticilerin bireysel emek miktarı değil, bu metaların üretimi için toplumsal olarak gerekli olan emektir. Başka bir deyişle, belli bir metayı bütün toplumdaki ortalama hüner düzeyi ve ortalama emek yoğunluğuna göre üretmek için gerekli olan çalışma süresidir. Bu nedenle, üreticiler arasındaki rekabet de, bu sosyal olarak gerekli emek süresi etrafında döner : ortalama olarak gerekli süreden daha kısa bir süre, onların kâr etmelerini mümkün kılar ve zenginleşme yolunu açar; ortalama süreden daha uzun bir süre ise, onları sermayeden yemeye sevkeder ve iflas tehlikesini doğurur. Bu ise, bir kutuplaşmaya yol açar.

Meta değişimi hacim ve yoğunluk bakımından zayıf kaldığı sürece, bu çelişmeler belirginleşmez.

Ama paranın ortaya çıkmasıyla birlikte, meta değişimi çok açık bir gelişme gösterir; o ana kadar birleşik durumda olan alış ve satış süreçleri, kesinlikle ayrı iki aşamaya ayrılırlar; ve bu çelişmeler derinleşerek gitgide daha belirgin bir hal alırlar. Böylece, meta üreticileri arasındaki farklılaşmayı keskinleştiren satamama ya da zararına satma tehlikesi de gitgide artar.

Engels, buraya aktardığımız alıntının biraz yukarısında, şunları yazıyordu : **«Ürünlerin değer biçimi, daha o andan itibaren kapitalist üretim tarzının tümünü, kapitalist ile ücretli işçi arasındaki zıtlığı, yedek sanayi ordusunu, buhranları tohum halinde kendi içinde taşır. Dolayısıyla, «gerçek değeri» hakim kılarak kapitalist üretim tarzını ortadan kaldırmaya kalkışmak, «gerçek» papayı tahta çıkararak katolik mezhebini ortadan kaldırmaya kalkışmaya benzer.»** Başka bir deyişle, metaların değer biçimi içinde, bütün kapitalist kötülük mikropları —kapitalist sömürü, piyasa rekabeti, üretim keşmekeşi, işsizlik, iktisadî buhranlar vb.— saklı bulunmaktadır. Dolayısıyla, ürünlerin değer biçimi (özellikle para biçimi şeklinde) varlığını koruduğu sürece, yani meta sistemi ve para aracılığıyla değişim var olduğu sürece, kapitalizmin tekrar tekrar yeniden doğması kaçınılmazdır.

Soru : Paranın ilkel toplumdaki kamu mülkiyetinin çözülmesini hızlandırması nasıl olmuştur? Bu sürecin doğru bir şekilde kavranması, bugün açısından ne gibi bir önem taşır?

Cevap : Engels, paranın gerek bu çözülmede ve gerekse özel mülkiyete dayalı toplumun doğuşunda oynadığı rolü incelerken şöyle diyordu: Meta-

ların değer biçiminin para biçimine kadar gelişmesinin **«ilk ve en önemli sonucu, meta biçiminin genelleşmesidir». «Bunun sonucunda, meta biçimi ve para, doğrudan doğruya üretim için birleşmiş toplulukların iç ekonomilerine girer, komünal bağları birbiri ardından koparır ve topluluğu parçalayarak, bir bireysel üreticiler kitlesi haline getirir.»**

Burada şu süreç söz konusudur : İlkel toplumda, toplumsal sistem, ilkel toplulukların on binlerce yıllık ortak mülkiyet geleneklerine ve akrabalık bağı üzerine kurulu kandaş toplumsal örgütlenmeye dayandırılmıştır. Bunun sonucu olarak ortaya çıkan insanlar arasındaki ilkel eşitlik bağlılıkları tarafından da desteklenmektedir. İlkel toplumun sonlarına doğru, üretici güçlerin gelişmesi sadece toplumsal işbölümüne yol açmakla kalmaz; üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti ve dolayısıyla meta üretimini de adım adım doğurur. Daha sonra, böyle bir üretimin ve değişimin yaygınlaşmasıyla birlikte, para ortaya çıkar ve bütün metaların değerlerinin ölçü birimi olarak kendini kabul ettirir. Para aracılığıyla, değişim yoluyla her çeşit şeye sahip olmak mümkün hale gelir. Hem zenginleşme hırsını ve hem de zenginleşme yeteneğini beraberinde getiren bu süreç, meta üretiminin gelişmesini baş döndürücü bir şekilde hızlandırır. Gitgide daha çok sayıda nesne, değişimin kapsamına girer. Bu, meta biçiminin genelleşmesi sonucunu doğurur.

Bu ana kadar, topraklar, onları kendi üyeleri arasında paylaştıran ilkel toplulukların mülkiyeti olagelmiştir. Tek tek şahıslar (ilkel toplulukların üyeleri), kendilerine topluluk tarafından verilen

toprağın mülkiyetine değil, sadece kullanım hakkına sahiptirler. Oysa daha önce, para aracılığıyla değişimin iki kutba ayrışmayı hızlandırdığını görmüştük; bazıları tefeci, bazıları ise borçlu durumuna geliyorlardı. İşte bu borçlular, borçlarını ödeyemeyecek duruma geldiklerinde, —aslında topluluğun mülkiyeti olan— topraklarını ipotek altına koymaya, hattâ satmaya zorlanırlar. Dahası, bizzat kendi şahıslarını ve çocuklarının şahıslarını para ile değişerek köle durumuna düşerler. Topraklar giderek çok az sayıda zenginin elinde toplanır. Kandaşlık temeline dayalı kabile topluluklarının üyeleri arasındaki eski eşitlik ilişkileri, yerlerini sömürü ve kölelik ilişkilerine bırakırlar. Dünya, bireysel üreticilere bölünür. Ortak mülkiyete dayalı ilkel topluluklar dağılır. Özel mülkiyete dayalı kölelik gelişmeye başlar.

Bununla beraber bugünkü Çin'de, sosyalist kamu mülkiyetinin esas olarak kurulmuş bulunması ve pazarların ve paranın sıkı bir devlet denetimi altında tutulması sayesinde, meta üretimi ve para aracılığıyla değişim sosyalist şartlarda hâlâ olumlu bir rol oynayabilmektedirler. Ama bu, onların eski toplumun bir kalıntısı olması ve sosyalizmin bağrında kapitalizmin ve burjuvazinin gelişmesine elverişli bir zemin teşkil etmeleri durumunu değiştirmemektedir. Onları serbest bırakmak demek, onların bütün halkın mülkiyetine ve kollektif mülkiyete dayalı sosyalist ekonomiyi çözmelerine ve kapitalizmin geri getirilmesini körüklemelerine izin vermek demektir. Dolayısıyla onların (meta üretiminin ve para aracılığıyla değişimin) olumsuz sonuçlarını kısıtlayıcı tedbirler almamız gerekmektedir.

•

Değişim serbestisi nedir? Değişim serbestisi ticaret hürriyetidir; ticaret hürriyeti de, kapitalizme geri dönüş demektir. Değişim serbestisi ve ticaret hürriyeti, bireysel küçük mülk sahipleri arasında meta değişimi demektir. Marksizmin hiç değilse alfabesini öğrenmiş olan hepimiz biliriz ki, bu değişim ve bu ticaret hürriyeti, meta üreticilerinin kaçınılmaz olarak sermaye sahipleri ve işgücü sahipleri şeklinde bölünmelerine, kapitalistler ve ücretli işçiler şeklinde bölünmelerine, yani kapitalist ücretli köleliğin geri gelmesine yol açar; bu ücretli kölelik gökten zembille inmez; aksine, dünyanın dört bir yanında kesinlikle meta tanımından doğar. Bunu teorik olarak çok iyi biliriz ve Rusya'da küçük çiftçinin hayatını ve iktisadi şartlarını yakından izlemiş olan hiç kimse bunu görmemiş olamaz.

V. İ. Lenin, Artı - Ürüne El Koyma Yerine Aynî Verginin Getirilmesi Üzerine Rapor. **Rusya Komünist Partisi (Bolşevikler) Onuncu Kongresinde okundu. (15 Mart 1921)**

•

Soru : Lenin'in burada sözünü ettiği **«değişim serbestisi»**nin anlamı nedir?

Cevap : Lenin'in bu sözü, RKP(B)'nin Onuncu Kongresine sunduğu «Artı - Ürüne El Koyma Sisteminin Yerine Aynî Verginin Getirilmesi Üzerine Rapor»dan alınmıştır. O sırada iç savaştan yeni çıkmış olan Rusya, iktisadî kalkınma dönemine giriyordu. RKP(B) Onuncu Kongresi, savaşın yaralarını sarmak, doğal felaketlerin doğurduğu muazzam güçlüklerin üstesinden gelmek, tarımın hızla canlanmasını sağlamak —ve bu temel üzerinde sanayiyi yeniden kurup işçi - köylü ittifakını pekiştirmek ve proletarya diktatörlüğünü güçlendirmek— için, Yeni İktisadî Politikayı (NEP) yürür-

lüğe koymaya ve iç savaş sırasında uygulanan zorla el koyma sisteminin yerine aynî vergiyi geçirmeye karar verdi.

Bu karar, köylülerin devlete tahıl vergilerini ödedikten sonra ellerinde kalan tahıl fazlalarını serbestçe satabilmelerini sağlıyordu. Yani köylüler diledikleri gibi değişime başvurabilirler, belli bir ticaret hürriyetine sahip olabilirlerdi. O dönemde bu tedbir mutlak surette zorunluydu. RKP(B) ve Sovyet hükümeti, günün siyasî ve iktisadî durumunu göz önünde bulundurarak, bu tedbire geçici olarak başvuruyordu.

Lenin, ticaret hürriyeti ile kapitalizme geri dönüş arasındaki ilişkiyi açıklayarak ve kapitalizmin yeniden canlanması ihmaline karşı uyanık bulunmak gerektiğini önemle belirterek, bu değişim serbestisinin olumsuz yönüne karşı bütün Partiyi uyarıyordu.

Soru : Peki, **«bu değişim ve bu ticaret hürriyeti, meta üreticilerinin kaçınılmaz olarak sermaye sahipleri ve işgücü sahipleri şeklinde bölünmelerine, kapitalistler ve ücretli işçiler şeklinde bölünmelerine, yani kapitalist ücretli köleliğin geri gelmesine yol açar»** cümlesini nasıl kavramalıyız?

Cevap : Ticaret hürriyeti, kapitalizmi ve burjuvaziyi doğuran fideliktir. Lenin bunun üzerinde duruyor. Böyle bir hürriyetin sosyalizm şartlarında da var olması ve gelişmesi, sömürü ilişkilerinin ve kapitalist iktisadî sistemin (yani kapitalist ücretli köleliğin) yeniden canlanması olanağının ortaya çıkması demektir.

Bugün SSCB'de olan da budur. İktidara geldikten sonra sosyalist mülkiyeti tekelci bürokrat

kapitalist mülkiyete dönüştüren revizyonist dönekler kliği, kapitalist tipteki meta ilişkilerinin kapsamını genişletmek, bireysel üretimi desteklemek ve serbest pazarları geliştirmek için elinden geleni yaptı. Bunun sonucu, özel kapitalizmin ölçüsüz bir şekilde gelişmesi ve toplumsal farklılaşmanın derinleşmesi oldu. Küçük bir azınlık yeni burjuvalar haline geldiler; geniş kitleler ise yeniden sömürü ve zulüm altına girdiler. Lenin'in mümkün olduğunu söylediği **«kapitalist ücretli köleliğin geri gelmesi»** bu şekilde gerçekleşti.

Peki, ticaret hürriyetinin kapitalizme yol açması niçin mümkün oldu? Çünkü serbest ticarî değişimi, değer kanunu düzenler. Küçük meta üreticileri olan köylülerin tahıl fazlalarının üretimi için toplumsal olarak gerekli çalışma süresi, köylülerin giriştikleri değişimlerde bu ürünlerin meta olarak taşıdıkları değeri belirler. En iyi şartlarda olan üreticiler için bireysel olarak gerekli olan çalışma süresi, toplumsal olarak gerekli olan çalışma süresinden kısadır. Dolayısıyla bu üreticiler, değişimde elverişli bir duruma sahiptirler. Daha çok kazanabilir, zenginleşebilir, servet biriktirebilirler. Servet hırsı onları ellerindeki üretim araçlarını artırmaya ve ücretli işçileri sömürmeye sevk eder. Öte yandan, elverişsiz şartlarda bulunan üreticiler, üretime daha fazla zaman harcamak zorunda olmaları nedeniyle, değişime de elverişsiz koşullarda katılırlar ve bu, onların üretim araçlarını adım adım yitirmelerine, giderek iflasa sürüklenmelerine yol açar. Sonunda, çeşitli şekillerde kendi işgüçlerini satmaya başlamak zorunda kalırlar. Böylece küçük meta üreticileri kaçınılmaz olarak, bir yanda sermaye sa-

hipleri ile diğer yanda işgücü sahipleri olmak üzere ikiye bölünürler. Dolayısıyla kapitalist ücretli kölelik geri gelmiş olur.

Diğer bir önemli nokta da şudur : Bazı kimseler, ticaret hürriyetinden yararlanarak, ellerindeki metaları ve parayı kanun dışı yollardan ticaret sermayesine dönüştürebilirler. Daha sonra, bazı yerlerde arz ile talep arasında meydana gelen dengesizliklerden yararlanarak, vurgunculuk (spekülasyon) ve emekçilerin soyulması yoluyla olağanüstü kârlar elde edebilirler.

Bütün bunlar, küçük üreticilerin kaçınılmaz olarak iki kutba ayrılmaları ve kapitalist ilişkilerin yeniden ortaya çıkması sonucunu doğurur.

Soru : Lenin'in bu öğretisinin Çin için de hâlâ geçerli olduğunu söyleyebilir miyiz?

Cevap : Biz halen tahıl alanında birleşik bir alım - satım siyaseti uyguluyoruz. Üretim araçları mülkiyetinin sosyalist dönüşümünün esas olarak gerçekleşmesinden sonra, meta değişimi, sosyalist kamu mülkiyeti sistemi temelinde belirlenmiştir. Meta değişimi, millî iktisadî plan çerçevesinde, devletin ticaret daireleri ve emekçilerin kollektif mülkiyeti altındaki ticaret tarafından köklü bir şekilde denetlenen dolaşım kanallarını izler.

Ama meta sistemi hâlâ mevcuttur ve onunla birlikte burjuvazinin etkileriyle burjuva hakkı da hâlâ mevcuttur. Ticaret alanında özel mülkiyet varlığını sürdürmektedir; perakende satışların yüzde 0,2'si küçük özel tüccarlar tarafından gerçekleştirilmekte ve köylük bölgelerde panayırlar faaliyet göstermektedir. Kaldı ki, kapitalizmin kendiliğinden doğuşu bir yana, devlet mülkiyeti ya da kollek-

tif mülkiyet altındaki fabrika ve işletmelerin gerçekte kimin yönetiminde oldukları, hangi sınıfa ait oldukları ve hangi çizgiyi izledikleri sorusu, tekrar tekrar ortaya çıkmaktadır.

Bazı kişiler, «yasal» bir görünüm ardında, meta sisteminin ve para aracılığıyla değişimin varlığından yararlanarak yasa dışı faaliyetlerden büyük kârlar elde edip yeni burjuva unsurlar haline gelmektedirler. Bu durum karşısında kollarını kavuşturup seyirci kalmak, sosyalist mülkiyetin çözülmesine yardımcı olmak demektir.

Bu nedenle, Partinin temel çizgisine sadık kalmalı, proletarya diktatörlüğünü sürdürmeli, revizyonist çizgiyi derin bir şekilde mahkum etmeli, kapitalizm yönündeki kendiliğindenci eğilimleri eleştirmeli, burjuva hakkı kavramlarını reddetmeli, iktisadî planlamayı ve pazarların denetlenmesini güçlendirmeli, sosyalist mevzileri aralıksız bir şekilde pekiştirmeli ve geliştirmeliyiz.

*

... burjuvazi, meta üretiminden doğar; peki, bu meta üretimi şartlarında, ailesi için ihtiyacı olmadığı yüzlerce kile tahıl fazlasını aç işçiye yardım etmek üzere işçi devletine ödünç olarak vermeyip, aksine kendisine kazanç sağlamak için kullanan köylü nedir? Bir burjuva değil midir? Burjuvazi tam da böyle doğmaz mı?

V. İ. Lenin, Bütün Rusya Merkez Yürütme Komitesinin ve Halk Komiserleri Konseyinin Raporu Üzerine Kapanış Konuşması. **Sovyetlerin Yedinci Bütün Rusya Kongresinde yapıldı. (6 Aralık 1919)**

*

Soru : Lenin bu sözleri hangi şartlarda söylemişti ve bu sözlerin anlamı nedir?

Cevap : Ekim Devriminin zaferinden sonra emperyalist devletler Sovyetler Birliği'ne karşı ortak bir silahlı müdahaleye giriştiler. Ülkenin içinde ise gericiler ayaklanma çıkarmak için hiç bir fırsatı kaçırmıyorlardı. Sovyet rejimi, büyük iktisadî güçlüklerle, özellikle de açlıkla karşı karşıyaydı. O günlerde Moskova ve Leningrad işçileri, iki günde bir topu topu 50 gram ekmek alabiliyorlardı. Dolayısıyla Sovyet hükümeti, bir el koyma sistemi uygulamaya başladı : köylülerin tahıl fazlalarını belli bir fiyat üzerinden devlete ödünç vermeleri gerekiyordu. Geniş yoksul köylü kitleleri, bu kararı hararetle desteklediler. Ama yüzlerce kilelik tahıl fazlaları olan bazı zengin köylüler, aç işçileri kurtaracak olan bu tahılı ödünç vermeyi reddettiler. Aksine, bu fazlalarla tahıl alışverişine giriştiler ve böylece kapitalizmi geliştirdiler. Lenin, vurgunculuğa karşı savaş açarken ve Bolşevik Partisini «demokrasiye uymamakla» suçlayan burjuvazinin temsilcileri ile oportünistlere karşılık verirken, **«Buna karşı kanımızın son damlasına kadar mücadele edeceğiz. Burada hiç bir tâviz söz konusu olamaz»** diyordu («Sovyetlerin Yedinci Bütün Rusya Kongresi»).

Lenin'in bu sözlerinin özü burjuvazinin meta üretiminden doğduğudur. Tecrübeler kanıtlamıştır ki, proletarya diktatörlüğü altındaki sosyalist bir devlette bile, küçük meta üretimi varlığını koruduğu sürece yeni burjuva unsurlar sürekli olarak ortaya çıkar. Bu nedenle, proletarya devleti, meta sistemi ve para aracılığıyla değişimde mevcut olan burjuva hakkını kısıtlamalıdır. Proletarya devleti-

nin vurgunculuğa ve çıkarcılığa karşı amansız bir mücadele vermek zorunda olmasının nedeni budur.

Soru : Küçük meta üretimi binlerce yıldır mevcuttur. Ama kapitalizm sadece yakın çağda ortaya çıkmıştır. O halde, **«burjuvazi, meta üretiminden doğar»** sözünün anlamı nedir?

Cevap : Meta üretimi, yani ürünlerin değişilmek üzere üretilmesi, ilkel toplumun son döneminde ortaya çıktı. O çağda, iki büyük toplumsal işbölümü —hayvancılık ile tarım ve zanaatlar ile tarım arasındaki işbölümleri— üretimin gelişmesini hızlandırdı, özel mülkiyeti doğurdu ve basit meta üretimi ekonomisini ya da küçük meta üretimini ortaya çıkardı. Bu ekonominin özelliği, üreticilerin kendi üretim araçlarına sahip olmaları ve üretici çalışmaya katılmalarıdır. Elde edilen ürünleri ise diledikleri gibi kullanırlar. Metalarını satmalarının esas nedeni ise, kendi ihtiyaçlarını karşılayacak başka metaları alabilmektir.

Ama Engels'in belirttiği gibi, **«Meta üretimi, belli bir gelişme düzeyinde, kapitalist üretime dönüşür» (Anti - Dühring)**.

Başka bir deyişle, meta üretimi her şart altında kapitalizmi doğurmaz. Burjuvazi ve kapitalizm, sadece meta üretiminin belli bir gelişme düzeyine ulaşması, yani üretici güçlerin belli bir aşamaya gelmeleriyle ortaya çıkarlar.

Örneğin, üretici güçlerin son derece zayıf olduğu köleci ve feodal toplumlarda, binlerce yıl boyunca kendi kendine yeterliliği öngören bir ekonomi hakim olmuştur. Hiç bir hissedilir ilerlemenin görülmediği meta ekonomisi, ilkel aşamasından, küçük meta üretimi aşamasından çıkamamıştır.

Feodal toplumun son döneminde, çok uzun bir zaman boyunca köylüler ve zanaatkarlar tarafından edinilmiş üretim tecrübesi sayesinde, üretim araçları ve üretim tekniği belirgin bir gelişme göstermiştir. Bu gelişme, üretici güçlerin yeni bir hamlesini mümkün kıldı, toplumsal işbölümünü genişletti, gerek tarımda (bahçıvanlık gibi) ve gerekse özellikle zanaat üretiminde birçok özel dalın ortaya çıkmasına yol açtı. Bütün bunlar meta üretiminde muazzam bir ilerlemeyi doğurdu. Dolayısıyla üreticiler arasındaki rekabet canlandı ve gerek köylüler, gerekse el zanaatkarları arasındaki kutuplaşma belirginleşti : zenginler kapitalistler haline gelirken, bu rekabette altta kalanlar ise ücretli emekçilere dönüştüler. Ancak bu şekilde ve bu andan itibaren, kapitalist üretim ilişkilerinin ortaya çıkması mümkün oldu.

Küçük meta üretiminden farklı olarak kapitalist meta üretiminin özelliği, kapitalistlerin fabrika ve işletmelere sahip olmalarına karşılık, üretim araçlarından yoksun bırakılmış olan ücretli işçilerin sömürü altında inlemeleridir. Kapitalistler için üretim, artı - değer sızdırmanın ve kâr elde etmenin aracı haline gelmiştir.

Bugün, sosyalist bir toplum olan Çin'de meta sistemi hâlâ mevcuttur. Çünkü bu toplumda bütün halkın sosyalist mülkiyeti, emekçi kitlelerin sosyalist kollektif mülkiyeti ile yan yana varlığını sürdürmektedir ve belli bir küçük meta üretimi dahi hâlâ yaşamaktadır. Bütün bu olgular, sosyalist kuruluşumuzun ve halkımızın hayatının bugünkü ihtiyaçlarına uygundur. Ama sosyalist rejim altında dahi meta üretimi, kapitalizmi doğuran fidelik olmaya

devam eder. Meta üretimini devrimin ve sosyalist kuruluşun hizmetine koymak, ama aynı zamanda onun olumsuz rolünü kısıtlayarak onu sosyalist ilkeler uyarınca geliştirmek gerekir. Partimizin, Başkan Mao'nun devrimci çizgisinin yönetimi altında daima yapmış olduğu da budur.

4. PARTİ VE DEVLET GÖREVLİLERİNDEN BİR KISMININ YOZLAŞMASIYLA DOĞAN YENİ BURJUVA UNSURLAR VE KAPİTALİZME GERİ DÖNÜŞ TEHLİKESİ. PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN, PARTİ İÇİNDEKİ BURJUVA YOLCULARINA KARŞI MÜCADELE GÖREVLERİ.

*

Evet, toprak ağalarını ve burjuvaziyi devirmekle yolu açtık, ama sosyalizmin yapısını kurmadık. Bir burjuva kuşağından temizlenmiş toprağın üzerinde, toprak onları yarattığı sürece, tarihte sürekli olarak yeni burjuva kuşakları belirir; ve toprak gerçekten de sonsuz sayıda burjuva yaratır. Kapitalistlere karşı kazanılan zafere küçük mülk sahiplerinin baktıkları gibi - «onlar kapacaklarını kaptılar, bir de ben deneyeyim» şeklinde- bakanlara gelince, gerçekten de bunların her biri yeni bir burjuva kuşağının kaynağıdırlar.

V. İ. Lenin, Sovyet Hükümetinin Acil Görevleri Üzerine Rapor.
Bütün Rusya Merkez Komitesi Toplantısında okundu. (29 Nisan 1918)

*

Soru : Bu alıntıyı nasıl kavramalıyız?

Cevap : Sosyalist toplum bir alanı temizlemiştir. Ama bu toprak, hâlâ yeni burjuvaların ortaya çıkmasına elverişlidir. Onlar bu toprak üzerinde sürekli olarak ve geniş ölçüde yeşermektedirler. Bu filizlenişin temelinde, küçük mülk sahipleri ve küçük mülk sahiplerine özgü zihniyeti taşıyanlar yatmaktadır.

Dolayısıyla proletarya diktatörlüğü, sadece eski burjuva kuşağını ortadan kaldırmak göreviyle değil, aynı zamanda yeni burjuva kuşağıyla da mücadele etmek ve onu doğuran toprağı tamamen temizlemek göreviyle karşı karşıyadır, Lenin'in bu sözlerinin özü işte budur.

Soru : Küçük mülk sahiplerine özgü zihniyeti taşıyanlar, niçin **«yeni bir burjuva kuşağının kaynağıdırlar»?**

Cevap : Lenin, Ekim Devriminin zaferinden sonra edinilen tecrübelere dayanarak, küçük mülk sahipliği —ya da küçük üreticilik— damarının çok sayıda burjuvayı doğurduğunu sık sık belirtmiştir. Lenin, bu küçük mülk sahipleri hakkında, çok derin bir kavrayışla şunları söylüyordu : **«...bütün istedikleri, büyük bir lokma kapmak, bu lokmayı mümkün olduğu kadar genişletmek, büyük toprak sahiplerini, büyük sömürücüleri mahvetmek ve onlara son darbeyi indirmektir. Bu noktada bizi gönüllü olarak desteklemektedirler.» «Ama onlar, burjuvazinin direnme gücünü kırdıktan sonra, sıkı bir iş disiplini, sağlam bir örgütlenme ve kesin bir denetim ve sayım ilkeleri çerçevesinde sosyalist eko-**

nominin kuruluşuna girişmeyi arzulayan sosyalistler değillerdir; onları ilgilendiren şey, mümkün olduğu kadar büyük bir lokmayı yutabilmek, devletin ya da tüm emekçi sınıfların genel menfaatlerini zerrece düşünmeksizin zaferin meyvalarını kendileri ve kendi şahsî amaçları için kullanabilmektir.» («Bütün Rusya Merkez Yürütme Komitesi Toplantısı», 29 Nisan 1918).

Bunun anlamı, emekçiler olarak küçük üreticilerin sosyalist yola girmeyi arzuladıkları, mülk sahipleri olarak küçük üreticilerin ise sürekli olarak zenginleşme fikrine kendilerini kaptırdıklarıdır. Eğer içlerinden ve özellikle yukarı kesimlerinden bazıları, sömürünün kendisinden nefret etmeksizin, büyük toprak sahiplerinden ve kapitalistlerden nefret ediyorlarsa, bunun nedeni bu büyük sömürücülerin kendi zenginleşmelerine engel olmalarıdır. Küçük mülk sahipleri niçin büyük sömürücüleri yıkmak isterler? «Kazanmak» için, sömürücülerin saflarına geçip yükselmek için. **«Onlar kapacaklarını kaptılar, bir de ben deneyeyim»** — küçük mülk sahiplerinin, kapitalistlere karşı kazanılan zafere bakışları budur. Amaçları, **«zaferin meyvalarını kendileri ve kendi şahsî amaçları için kullanabilmektir»**. Lenin'in derinlemesine bir şekilde açıkladığı, küçük burjuvaların kapitalizm yönündeki kendiliğindenci eğilimlerinin ideolojik tabiatı, işte budur.

Bu anlayışlar zorla Partimizin içine ve devrimin saflarına da sızarlar ve bu kazanç hırsı, yoldaşların küçük bir azınlığını daima burjuva hakkından, işçilerle köylüler, şehirlerle köyler ve kol emeği ile kafa emeği arasındaki ayrılıklardan yararlanarak kâr sağlamak peşinde koşan insanları,

şöhret ve kazanç peşinde koşan ve bundan utanacakları yerde bunu böbürlenme konusu yapan insanları- gitgide daha fazla zehirler. Küçük burjuvazinin bencil fikirlerini taşıyan herkes, bu eğilimlerin gelişmesine imkan verdiği takdirde burjuva olup çıkar. Çünkü küçük burjuvazi ile burjuvazi, zorunlu olarak aynı dünya görüşüne sahiptirler. Dolayısıyla tıpkı küçük mülk sahipleri gibi, kapitalizm yönünde eğilimler taşıyan kimseler de, proletarya devriminin saflarında yeni bir burjuva kuşağının doğmasının bir kaynağını teşkil ederler. Bu nedenle bu sorun konusunda son derece berrak bir kavrayışa sahip olmalı ve burjuva ideolojisine karşı mücadeleyi sürdürerek proletarya ideolojisinin gelişmesini desteklemeliyiz.

*

... İktisadi alandaki gerçekleri çok iyi bilen Rikov yoldaş, bize, ülkemizde var olan yeni burjuvaziden söz etti. Bu doğrudur. Yeni burjuvazi, sadece Sovyet hükümeti görev'leri arasından değil -önemsiz bir ölçüde onlar arasından da doğabilir- kapitalist bankaların boyunduruğundan kurtarılmış ve simdi demiryolu u'aşımından yoksun bırakılmış olan köylüler ve zanaatkarlar arasından da doğmaktadır. Bu bir gerçektir. Bu gerçeğin nasıl üstesinden gelinebileceğini sanıyorsunuz? Ya bir hayal aleminde yaşıyorsunuz ya da iyi sindirilmemiş kitabi bilgileri aslında çok daha karmasık olan gerçek'ere vermemeye çalışıyorsunuz. Bu gerçek bize, tıpkı her kapitalist toplumda olduğu gibi Rusya'da bile kapitalist meta üretiminin yasadığını, is'ediğini, geliştiğini ve burjuvaziyi doğurduğunu gösteriyor.

V. İ. Lenin, Parti Programı Hakkında Rapor Üzerine Kapanış Konuşması. **Rusya Komünist Partisi (Bolşevikler) Sekizinci Kongresinde yapıldı. (19 Mart 1919)**

*

Soru : Lenin bu sözleri hangi şartlarda söylemiştir?

Cevap : Mart 1919'da, Rusya Komünist Partisi (Bolşevikleri)'nin Sekizinci Kongresi toplandı. Bu kongrede Lenin'in Marksist çizgisiyle Buharin'in oportünist çizgisi arasında şiddetli bir mücadele oldu. Buharin, sosyalizm şartlarında meta ekonomisinin hâlâ burjuvaziyi doğurabileceğini reddediyor ve gerçekte çetesiyle birlikte kapitalizmin gelişmesini savunuyordu. Lenin, bu oportünist görüşü, «Parti Programı Hakkında Rapor Üzerine Kapanış Konuşması»nda, yukarıda gördüğümüz şekilde mahkum etti. Lenin, bir burjuvazinin doğmasına yol açan meta ekonomisinin, Rus toplumunun objektif ve açık bir olgusu olduğunu kaydetti. Buharin ve hempaları, bu gerçeğe gözlerini kapamakla, **«ya bir hayal aleminde yaşıyor... ya da iyi sindirilmemiş kitabî bilgileri aslında çok daha karmaşık olan gerçeklere yamamaya çalışıyor...»**lardı.

Bütün oportünistlerin ortak özelliği, sübjektif (öznel) olan ile objektif (nesnel) olanı birbirinden koparmaktır. Onlar, gerici sınıf tutumları nedeniyle, objektif olgularla yüzyüze gelmeye cesaret edemezler. Bu yüzden, gerici tezlerini piyasaya sürmek için «hayallerden» ya da «iyi sindirilmemiş kitabî bilgilerden» başka dayanacak şey bulamazlar. Böyle bir bakış açısının kaçınılmaz zayıflığının temel nedeni işte budur.

Soru : Sovyet hükümet görevlileri ve özellikle köylülerle zanaatkarlar arasından yeni bir burjuvazinin doğması nasıl mümkün oldu?

Cevap : Devrimin zaferinden önce Rusya, askerî - feodal istibdadın (otokrasi) hüküm sürdüğü

bir ülkeydi. Sömürücü sınıflara hizmet eden çok sayıda bürokrattan oluşan ve halkı olanca ağırlığıyla ezen muazzam bir devlet cihazı vardı. Ekim Devriminden önce çok kısa bir dönem boyunca, Sovyet iktidarı Kerenski'nin burjuva yönetimiyle yan yana var olmuştu. İktidarın ele geçirilmesinden sonra, sömürü düzeninin hükümet görevlilerinden birçoğu proletaryanın safına katıldılar ve hattâ bunlardan bir kısmı, Sovyet iktidarının kadroları haline geldiler. Lenin, RKP(B)'nin Sekizinci Kongresine sunduğu Parti Programı Hakkında Rapor'da, bu durumu şöyle anlatıyordu : **«Çarlık bürokratları adım adım Sovyet kurumlarına yerleşiyorlar ve buralara bürokratizmi sokuyorlar; kendilerini komünistler olarak maskeliyor ve kariyerlerini daha fazla sağlama bağlamak için, RKP üyelik kartı ediniyorlar. Böylece kapıdan kovulduktan sonra, bacadan girmeye kalkışıyorlar.»**

Bu gibilerden bazıları, gizli sınıf düşmanlarıdırlar; diğer bazıları ise, tutumları ve dünya görüşleri dönüşüme uğramamış olan kimselerdir. Bu sonuncular düşman değillerdir, ama proletaryanın devrimci kadrolarıyla sömürücü sınıfların bürokratları arasındaki temel farkı anlamamaktadırlar. Eğer Sovyet iktidarının organlarında çalışıyorlarsa, bunu halka hizmet etmek için değil, şöhret, nüfuz, siyasî imtiyazlar, yükselme, zenginleşme olanakları elde etme açısından yapmaktadırlar. Sömürücü sınıfların —bütün sınıflarla birlikte— kesin olarak ortadan kalkmadan önce, proleter kadroları yozlaştırmak için mutlaka nüfuz alışverişi ve sızma gibi zararlı yöntemlere başvurduklarını biliyoruz. Böylece, proletarya iktidarının kurumlarının bağ-

rında, geçici devrimci heveslerinin yanı sıra çok köklü burjuva fikirleri taşıyan az sayıda kadro yozlaşarak burjuvazinin ajanları haline gelmektedirler.

Bütün bu olgular Lenin zamanının Rusya'sında görülmüştü; ve Başkan Mao'nun proletarya diktatörlüğü teorisi konusundaki önemli talimatında çok açık bir şekilde vurguladığı gibi, bugün ülkemizde de görülmektedirler.

Burjuvazinin köylüler ve zanaatkarlar arasından doğmasına gelince, bu, köylülerin ve zanaatkarların sınıfsal durumları tarafından belirlenmektedir. Onlar, emekçiler olarak, proletaryanın müttefikleridirler; proletarya partisinin yönetimi altında sosyalist yolu tutabilirler. Mülk sahipleri olarak onlar, kapitalizm yönünde kendiliğindenci bir eğilim taşımaktadırlar ve hür ticarete yatkındırlar. Tarımda ve zanaat üretiminde özel mülkiyet var olduğu sürece, sosyalist yol ile kapitalist yol arasında bocalayacaklar, ama birincisinden kurtulmak için hiç bir fırsatı kaçırmayacaklardır.

Rusya, küçük burjuvazinin hakim olduğu bir ülkeydi. Ekim Devriminden sonra köylüler ve zanaatkarlar siyasî bakımdan kurtuldular ve iktisadî bakımdan da sömürünün ve burjuvazinin bankaları aracılığıyla uyguladığı baskının yükünü sırtlarından attılar. Bununla beraber, kapitalist meta ekonomisi yaşıyor, işliyor ve gelişiyordu. Demiryolu ulaşımı emperyalist müdahale ve içteki karşı - devrimci silahlı ayaklanmalar sonucu kesilmiş olduğundan, meta dolaşımı engelleniyor ve devlet halkın beslenmesini teminat altına alamıyordu. Kapitalizm yönünde güçlü bir eğilim taşıyan zen-

gin köylü ve zanaatkarlar, bu durumdan ve ülkenin iktisadî hayatındaki geçici güçlüklerden yararlanarak, ellerindeki metaları ve parayı vurgunculuk yoluyla muazzam kârlar elde etme yolunda kullanmaya başladılar. Bunun sonucu olarak, yeni burjuva unsurlar büyük bir gelişme gösterdiler.

Çin devriminin pratiği, geçmişte en kötü durumda olmuş bulunan zanaatkar ve köylülerimizin, özellikle eski toplumda amansızca ezilmiş ve sömürülmüş olan yoksul ve aşağı - orta köylülerimizin, daima proletarya devriminin en güvenilir müttefikleri olduklarını göstermiştir. Bu kesimler, tarımın ve zanaatların sosyalist dönüşümünden sonra, sosyalist kollektif ekonomi yoluna girmişler ve gerek iktisadî durumları, gerekse ideolojik tutumları açısından büyük bir değişiklik geçirmişlerdir. Bununla beraber özel mülkiyetin kalıntıları henüz tamamen ortadan kalkmış değildir. Meta ekonomisi faaldir. Değişim ve bölüşüm alanlarında burjuva hakkı mevcuttur. Bu şartlarda kapitalizm yönündeki eğilimler ve yeni burjuvalar, köylüler ve zanaatkarlar arasından ve özellikle onların zengin kesimleri arasından, kaçınılmaz olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle ülkemizde köylülerin ve zanaatkarların sosyalist yolu kararlılıkla izlemelerini sağlamak için onları sürekli bir sosyalist eğitime tabi kılmak zorunludur.

*

Sovyet mühendisleri, Sovyet öğretmenleri ve Sovyet fabrikalarındaki ayrıcalıklı, yani en usta ve en iyi durumdaki işçiler arasında, burjuva parlamentoculuğuna has bütün olumsuz özelliklerin durmadan yeniden canlandığını görüyoruz ve ancak proleter örgütlenmesi ve disiplin

sayesinde, sürekli, kıyasıya, uzun süreli ve inatçı bir mücadeleyle bu kötülüğün üstesinden -tedricen- geliyoruz.

V. İ. Lenin, «Sol» Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı. (Nisan _ Mayıs 1920)

*

Soru : Lenin, **«burjuva parlamentoculuğuna has bütün olumsuz özellikler»** sözüyle ne kastediyordu?

Cevap : Burjuva parlamentosu, burjuvazinin proletarya ve bütün emekçi halk üzerinde uyguladığı diktatörlüğün bir süsü ve bir aracıdır. Oportünizm, bezirganlık, imtiyaz peşinde koşmak, şöhret ve kazanç düşkünlüğü, kitleleri hiçe saymak, boş gevezelik, ciddî bir çalışmadan kaçınmak, hayatın tadını çıkarmaya bakmak, yozlaşma, vb... Burjuva resmî çevrelerine özgü bütün bu olumsuz nitelikler, parlamentoda olanca açıklıklarıyla kendilerini gösterirler. Burada burjuva milletvekillerinin, «demokrasi» perdesi altında giriştikleri iç iktidar mücadeleleri, kârdan başka hiç bir şeyle ilgilenmeyen burjuvazinin açgözlülüğünün siyasî hayattaki kanıtlarını teşkil ederler. Böylesine derin bir hastalığın etkilerini yenmek, proletarya diktatörlüğünün güç ve çetin bir görevidir.

Soru : Peki, bu olumsuz özelliklerin Sovyet mühendisleri, Sovyet öğretmenleri ve ayrıcalıklı Sovyet işçileri arasında durmadan yeniden canlanmasına yol açan şey nedir?

Cevap : Bu, eski toplumda yaşamış olan aydınlarla üst tabakadan işçiler arasında tekrar tekrar yeniden doğan burjuva düşünce tarzıdır. Bu düşünce tarzının yeniden doğuşu, proletarya devri-

mi için bir felakettir. Kapitalist toplumda, yüksek düzeydeki teknisyenlerin ve öğretmenlerin çoğu burjuva aydınlarıdırlar. Sosyalist kuruluşun menfaatleri açısından proletarya, **«burjuva aydınlarını ne yasaklayabilir, ne de yok edebilir»; «onları dönüşüme uğratmak, yeniden şekillendirmek, yeniden eğitmek»** zorundadır. (V. İ. Lenin, «Sol» Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı) Ama onlar henüz etkin bir şekilde bu süreçten geçirilmedikleri durumda, burjuva parlamentarizminin bütün kötülüklerini proletaryanın saflarına sokacaklardır.

Ayrıcalıklı, yani en usta ve en iyi durumdaki işçiler de, eski toplumda burjuvaziye nispeten yakın olan bu üst tabakaya dahildirler. Burjuvazinin uygulamaları, onlara da şu veya bu ölçüde bulaşmıştır. **«Ayrıcalıklı bir işçi tabakasının nispeten barışçı ve rahat yaşamı, onları "burjuvalaştırır", onlara millî sermayenin kârlarından bir kısmını rüşvet olarak aktarır, onları sıkıntı ve acılardan uzak tutar ve felaket ve sefalet içinde yüzen kitlenin devrimci eğilimlerinden saptırır.»** (İkinci Enternasyonalin Çöküşü) Lenin böyle diyordu. Emekçilerin bu üst tabakası, burjuvaca etkisiyle proletaryayı sürekli olarak yozlaştırır; dolayısıyla proletarya, burjuva toplumunun mirası olan kötülüklerin üstesinden gelmek ve burjuvazinin zararlı alışkanlıklarının proletarya devletinin kurumlarına nüfuz etmesini önlemek için, örgütlenme ve disiplin anlayışını güçlendirmek zorundadır. Lenin'in önemle belirttiği gibi **«Mutlak bir merkeziyetçilik ve en kesin proleter disiplini, burjuvaziyi yenmenin temel şartlarından biridir.»** («Sol» Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı)

Başkan Mao'nun önderliği altında Partimiz, burjuva aydınlarının ideolojik bakımdan yeniden eğitilmesine ve işçilerle köylülerin ideolojik eğitimine daima büyük önem vermiş ve bu alanda kayda değer sonuçlar elde etmiş bulunmaktadır.

Bununla beraber, kapitalist toplumun bütün kötü uygulamalarının kökünün kazınması için daha oldukça uzun bir dönemin gerekli olduğunu tesbit etmeliyiz. Başkan Mao'nun işaret ettiği gibi, ülkemizde **«burjuva hayat tarzı, proletaryanın içinde, devlet kuruluşlarının ve diğer kuruluşların görevlileri arasında kendini göstermektedir»**. Dolayısıyla Partinin temel çizgisini etkin bir şekilde uygulamalı, proletaryanın örgütlenme ve disiplin anlayışını güçlendirmeli, burjuva ideolojisinin sonucu olan yozlaşmaya bilinçli bir şekilde karşı koymalı, dünya görüşümüzü durup dinlenmeksizin dönüşüme uğratmalı ve eski geleneksel fikirlerden köklü bir şekilde koparak proletarya ideolojisini her alana hakim kılmalıyız.

*

İşçiler eski toplumdan hiç bir zaman bir Çin seddiyle ayrılmamışlardı. Ve bugün de kapitalist toplumun geleneksel zihniyetini büyük ölçüde koruyorlar. İşçiler, kendileri yeni insanlar haline gelmeden, eski dünyanın pisliklerinden temizlenmeden, yeni bir toplumu inşa ediyorlar; hâlâ dizlerine kadar bu pisliğin içinde duruyorlar. Kendimizi bu pislikten arındırmayı ancak hayal edebiliriz. Bunun bir anda gerçekleşeceğini sanmak, ütopyacılığın daniskası olur. Bu, pratikte, sosyalizmi ancak öbür dünyada gerçekleştirecek bir ütopyacılık olur.

Hayır, biz sosyalizmin inşasına böyle girişmiyoruz. Biz sosyalizmi, henüz kapitalist toplumun zemini üzerinde, emekçi halkı da etkileyen ve proletaryayı köstekle-

yen bütün o zaaflara ve eksikliklere karşı mücadele ederek inşa ediyoruz.

V. İ. Lenin, Sendikaların İkinci Bütün Rusya Kongresine Rapor. **(Ocak 1919)**

*

Soru : Lenin, niçin, yeni sosyalist toplumu inşa eden işçilerin **«hâlâ dizlerine kadar bu pisliğin (eski dünyanın pisliğinin) içinde»** durduklarını söylüyordu?

Cevap : Sınıfların içinde tutarlı olarak devrimci olan tek sınıf işçi sınıfıdır. Sosyalizmi inşa ederken işçi sınıfına dayanmak ve işçi kitlelerinin coşkunluğunu ve insiyatifini tam olarak harekete geçirmek zorunludur, aksi halde hiç bir şey yoluna konamaz. Yukarıdaki cümlelerin incelenmesinde her şeyden önce bu gerçeği kavramalıyız. Ancak, işçiler boşlukta yaşamazlar. Eski toplumdan geriye kalan iktisadî, göreneksel ve düşünsel «doğum lekeleri», sosyalist toplumda varlıklarını sürdürür ve kaçınılmaz olarak işçilerin düşüncesini etkiler. Pek çok işçi, eskiden aslında küçük üretici idiler, eski toplumda uzun süre yaşadılar ve küçük üreticinin düşünce yapısı ve geleneksel zihniyetini kaçınılmaz olarak beraberlerinde getirdiler. İşçilerin hâlâ dizlerine kadar eski toplumun pisliği içinde durduklarını söylerken, Lenin, işte bunu kastediyordu. İşçiler, sosyalizmin inşası için pratik mücadele içinde, bir yandan eski toplumun pisliğinden kendilerini hiç durmaksızın arındırır, kapitalizmi besleyen zemini kurutur ve objektif dünyayı değiştirirlerken, diğer yandan da kendilerini yeniden eğitir ve kendi ideolojik devrimlerini ilerletirler. Lenin'in dediği

gibi, mesele, işçi sınıfının kendini geriye çeken bütün zaaf ve noksanlara karşı sürekli bir mücadele vermek zorunda olmasıdır.

Soru : Lenin'in bu cümlelerini incelemek, bizim ülkemiz için ne gibi bir önem taşıyor?

Cevap : Gerçi bugün bizim toplumumuzdaki şartlar, Lenin'in bu konuşmayı yaptığı şartlardan farklıdır; ancak bu cümlelerin ana fikri, Çin için de geçerlidir. Başkan Mao, teori konusundaki önemli talimatında şunu vurgulamıştır: **«Gerçek proletarya saflarında gerekse devlet organları ve diğer organlarda çalışanlar arasında burjuva hayat tarzını benimseyen kişiler vardır.»** Lenin'in cümlelerini incelemek, Başkan Mao'nun burjuvazi üzerinde ideolojik alanda diktatörlük uygulamanın zorunlu olduğu talimatı kavrayışımızı derinleştirecek ve kendi dünya görüşümüzü değiştirmenin zorunlu olduğu yolunda bilincimizi yükseltecektir. Başkan Mao, şunu vurgulamıştır: **«Sosyalist toplumun inşası sırasında herkesin, hem sömürenlerin hem de emekçilerin, yeniden eğitilmeye ihtiyacı vardır. İşçi sınıfının yeniden eğitime ihtiyacının olmadığını söyleyen kim? Elbette ki, sömürenlerin yeniden eğitilmesi, emekçilerin yeniden eğitilmesinden özünde tamamen farklıdır; yeniden bu iki türünü aynı sepete atmamalıyız.»** («Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alması Üzerine») Bugün işçi yoldaşlardan oluşan geniş kitleler, proletarya diktatörlüğü teorisini inceleyerek burjuva ideolojisi ve burjuva çalışma tarzı yoluyla yozlaşmaya karşı bilinçli bir şekilde mücadele ediyorlar. Onlar, hiç durmaksızın siyasî bilinçlerini yükseltiyor ve bütün güçleriyle istikrarın ve birliğin ilerletilmesi,

sosyalist devrim ve sosyalist insanın hızlandırılması için çalışıyorlar.

Sovyet üyelerini «parlamenterler» ya da bürokratlar haline getirme yolunda bir küçük burjuva eğilimi var. Bu eğilime karşı, bütün **Sovyet üyelerini pratik yönetim çalışmasına katarak mücadele etmeliyiz. Birçok yerde Sovyetlere bağlı daireler, giderek, Komiserliklerle kaynaşıyor. Hedefimiz,** bütün yoksul'ları **pratik yönetim çalışmasına katmaktır; bu yönde atılan her adım - bunlar ne kadar çeşitli olursa, o kadar iyidir - dikkatli bir şekilde kaydedilmeli, incelenmeli, sistemleştirilmeli, daha geniş tecrübelerle sınanmalı ve kanunlaştırılmalıdır. Hedefimiz,** her **emekçinin, üretim çalışmasındaki sekiz saatlik «görev»ini tamamladıktan sonra,** ücretsiz olarak **devlet ödevlerini yerine getirmesini sağlamaktır; böyle bir duruma geçiş özel'likle zordur, ama sosyalizmin tam olarak sağlamlaştırılması da ancak bu geçişle teminat altına alınabilir.**

V. İ. Lenin, Sovyet Hükümetinin Acil Görevleri. **(Mart - Nisan 1918)**

Soru : Niçin Sovyet üyeleri arasında «parlamenterler» ya da bürokratlar haline gelme yolunda bir küçük burjuva eğilimi vardı?

Cevap : Rusya'da Ekim Devriminden sonra Lenin'in önderliğinde kurulan işçi, asker ve köylü Sovyetleri, burjuva devlet iktidarından ve burjuva parlamentosundan temelde farklı olan proletarya diktatörlüğünün bir devlet iktidarı biçimi idiler. Sovyet üyeleri, «toplumun hizmetkarları» idiler, genel seçimlerde halk tarafından seçilirlerdi, halka karşı sorumluydular ve halkın gözetimi altındaydılar; bu nedenle onlar, «parlamenterler»den, burjuva bürokratlarından temelde ayrılırlardı. Sömü-

rücü sınıfların devlet iktidarı parçalanmış olduğu halde, eski düzenin temelleri henüz tamamen ortadan kaldırılmamıştı ve sömürücü sınıfların bürokratik çalışma tarzı ve bayağılığı, ister istemez proleter devlet organlarına da bulaşıcı bir hastalık gibi bulaşıyordu. Sovyet üyelerinin bir kısmı, hâlâ şöhret ve kazanç peşinde koşmak ve iktidar ve mevki hırsı gibi burjuva fikirlerine bağlıydı. Bütün bunlar, zorunlu olarak, onların «parlamenter»ler ya da bürokratlar haline gelmeleri yolunda bir küçük burjuva eğiliminin ortaya çıkmasına yol açtı. Lenin'in vaktiyle şiddetle mahkum ettiği bu tezahür, Kruşçev ve Brejnev etrafındaki dönekler kliğinin Sovyetler Birliği'nin parti ve devlet yönetimini gaspetmesinden sonra, Sovyetler Birliği devlet organlarında büyük ölçüde gelişti. Lenin'in kurduğu proletarya diktatörlüğü devleti, yozlaşarak büyük burjuvazinin diktatörlüğü altında bir devlete dönüşmüştür.

Soru : Lenin, niçin, bütün Sovyet üyelerini ve bütün yoksulları pratik yönetim çalışmasına katmanın, söz konusu eğilimle mücadele için zorunlu olduğunu söylemişti?

Cevap : Bu, proletarya diktatörlüğü devletinin karakterinden çıkan bir sonuçtur. Proletarya diktatörlüğü, proletaryanın ve diğer emekçilerin bir avuç sömürücü üzerinde uyguladıkları bir diktatörlüktür. Bu diktatörlükte devlet iktidarı, işçi sınıfının ve diğer emekçilerin elindedir. Ülkenin efendisi onlardır ve elbette devletin pratik yönetiminde söz sahibi olmalıdırlar. Lenin, bu mesele üzerinde pek çok düşünce ileri sürmüştür. Lenin, proletarya diktatörlüğünün **«devrimci bir diktatörlük... doğ-**

rudan doğruya iktidarın devrimle ele geçirilmesine, tabandaki halk kitlelerinin dolaysız insiyatifine dayanan bir iktidar olduğunu açıklamıştı» («İkili İktidar Üzerine») Lenin, bundan başka, **«Her gerçek devrimin başlıca bilimsel ve pratik-siyasi özelliklerinden birinin, siyasî hayata,** devletin biçimlendirilmesine **aktif, bağımsız ve azimli bir biçimde katılmaya başlayan küçük burjuvaların sayısının görülmemiş bir hızla, birdenbire, muazzam bir artış göstermesidir»** der. («Devrimimizde Proletaryanın Görevleri»). **«Bürokratizmle amansızca, kesin zafere kadar mücadele etmek, ancak, bütün halk yönetime katıldığında mümkündür.»** («SBKP(B) Sekizinci Kongresi»). Geniş halk yığınlarının devlet iktidarının pratik yönetimine katılmaları, devlet organları ile halk kitleleri arasında sıkı bir bağ kurulmasını sağlar ve devletin kadrolarını bürokratlaşmaktan korur. Her kademeden yönetim organı, bu sayede, doğru bir önderliğe kavuşur ve partinin ve devletin ilkeleri ile çizgisini etkin bir biçimde uygulayabilmek için geniş halk kitlelerinin coşkunluğuna dayanma imkanını kazanır. Bu, parti ve devletin renk değiştirmesine karşı önemli bir teminattır.

Lenin, kitleleri devlet yönetimine katabilmek için, Sovyetlere bağlı dairelerin, yani Sovyetler Daimi Komitesine bağlı olanların, komiserliklere, yani Sovyet hükümetinin bakanlıkları ile kaynaşmasının zorunlu olduğunu ve kitlelerin devlet yönetimine katılmasını kolaylaştıracak her adımın dikkatli bir şekilde kaydedilmesi, incelenmesi, sistemleştirilmesi ve kanunlaştırılması gerektiğini söylemiştir. Böylece, Paris Komününün tecrübeleri yaratıcı

bir şekilde uygulandı. Proletarya devlet iktidarının inşasını güçlendirmede bu son derece önemliydi.

Proletarya diktatörlüğünün tarihi tecrübelerini değerlendiren Başkan Mao da, geniş halk kitlelerinin devlet yönetimine katılmasının üstünde önemle duruyor. Başkan Mao **«kitlelerle bağlılık, devlet organlarının ıslahının özüdür»** demektir. Büyük Proleter Kültür Devrimi sırasında, Başkan Mao'nun öğretilerine uyarak pek çok değerli tecrübe kazandık ve halk kitlelerinin yönetime katılması için her seviyede mahalli devrim komiteleri; işçi sınıfının üst yapıda «mücadele-eleştiri-değiştirme» kampanyasına aktif olarak katılması, köylerde okullarla ticaretin yoksul köylüler ve aşağı-orta köylüler tarafından yönetilmesi gibi çeşitli biçimler yarattık. Çin Halk Cumhuriyeti'nin Anayasasında emekçilere, devlet kadroları üzerinde tam bir denetim uygulamalarını sağlayacak geniş demokratik haklar tanınmıştır. Bu, devlet organları personelini ve devlet iktidarını yozlaşmadan korumak için alınmış etkili bir tedbirdir.

Soru : Lenin, niçin her emekçinin üretim çalışmasındaki sekiz saatlik «görevi»ni tamamladıktan sonra, ücretsiz olarak devlet ödevlerini yerine getirmesi gerektiğini vurgulamıştır?

Cevap : Lenin, bunu, emekçilerin devlet yönetimine doğrudan doğruya katılmalarının taşıdığı büyük önemi vurgulamak için söylemişti. Diğer bir deyişle, her emekçi, kendisinin ülkenin efendisi olduğunu, dolayısıyla ülkenin efendisi gibi davranması gerektiğini ve günlük üretim çalışmasını iyi bir şekilde yapmanın dışında, devlet işleri ile ilgilenerek devlet yönetimine de katılmakla yükümlü

olduğunu kavramak zorundadır. Ancak emekçiler bilinçli bir şekilde bu çalışmaya katıldıkları takdirde, sosyalizm gerçekten sağlamlaştırılabilir.

«Her emekçinin, üretim çalışmasındaki sekiz saatlik (görev)ini tamamladıktan sonra, ücretsiz olarak **devlet ödevlerini yerine getirmesi»,** komünist ruhun ifadesidir. Lenin, karşılık almaksızın komünizm davası için mücadele etmeyi içeren bu devrimci ruhu coşkunlukla övüyordu.

Lenin, şöyle diyordu: **«... bu, kendimizdeki atalete, disiplinsizliğe, küçük burjuva bencilliğine karşı; lânet olası kapitalizmin işçilere ve köylülere miras bırakmış olduğu bu alışkanlıklara karşı kazanılan bir zaferdir.»** («Büyük İnsiyatif») Sosyalizmin inşası, sosyalist yeni insanı gerektirir ve bencil dar kafalılar hiç bir zaman sosyalizmi inşa edemezler. Herkesin «görev»ini tamamladıktan sonra, karşılıksız olarak devlet görevlerinin yerine getirilmesine katılması, insanların bilincinin eşsiz bir biçimde yükselmiş olduğuna ve özel mülkiyet zihniyetinin yıkıldığına işaret eder. Bu, sosyalist sistemin sağlamlaştırılması ve gelişmesi için muazzam önem taşır. (Bakınız: «Proletarya Diktatörlüğünün Tarihi Görevleri», Peking Rundschau, sayı 9, 1975)

Sahte Parti üyelerini, üste para verseler istemeyiz. Dünyada üyelerinin sayısını artırmaya değil de, üyelerinin niteliğini geliştirmeye ve kendisini «çıkarcılardan» arındırmaya çalışan biricik iktidar partisi, bizim Partimiz, işçi sınıfının Partisidir. Bu «çıkarcı»ları defetmek ve Partide sadece komünizme içtenlikle bağlılık duyan, siyasî bakımdan bilinçli unsurları bırakmak amacı ile Parti üyelerinin kayıtlarını birçok kez gözden geçirdik. Ayrıca, Par-

tiyl, yalnızca bir iktidar partisinin üyesi olmanın getireceği faydaların «peşinde» olan ve komünizm uğruna fedakarca çalışmanın yükünü taşımak istemeyen kimselerden temizlemek için, cepheyi destekleme seferberliklerinden ve Subbotniklerden («Komünist Cumartesiler» de denen ücretsiz çalışma günleri - ç. n.) **de yararlandık.**

V. İ. Lenin, «İşçi Devleti ve Parti Haftası». (Ekim 1919)

*

Soru : Bu sözlerin ana fikri nedir?

Cevap : Proletarya diktatörlüğünü biçimlendiren, Komünist Partinin, proletaryanın öncüsünün önderliğidir. Proletarya diktatörlüğü, Partinin önderliğinde kitleler tarafından uygulanır. Toplumda var olan sınıf mücadelesi, zorunlu olarak, partiye de yansır ve sınıf düşmanları, sürekli olarak devrimci saflardan bazı insanları kopartma ve devrim kampına kendi adamlarını sızdırma taktiği ile proletarya diktatörlüğünü dinamitlemeye ve kaleyi içten fethetmeye çalışırlar. Bu nedenle, proletarya diktatörlüğünün sağlamlaştırılabilmesi için, her şeyden önce, durmaksızın partinin inşasını güçlendirmek ve parti saflarını düzelterek, partinin gerçekten sınıf düşmanlarına karşı mücadelede proletaryaya ve devrimci kitlelere önderlik edebilecek yetenekte güçlü bir öncü örgüt olmasını sağlamak zorunludur. Tam da bu nedenle, Lenin, Ekim Devriminden sonra proletarya diktatörlüğünü savunmak için mücadele ederken, partinin inşasının daha da güçlendirilmesine, parti üyelerinin niteliğinin yükseltilmesine, parti örgütünün saflığına ve partinin mücadele gücünün artırılmasına büyük önem vermişti. Bizim proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırma mücadelemiz için Lenin'in bu öğ-

retisini incelemenin büyük aktüel önem taşıdığı açıktır.

Soru : Niçin, dünyada, üyelerinin sayısını artırmaya değil de, üyelerinin niteliğini geliştirmeye ve kendisini «partiye sızmış olan» kimselerden arındırmaya çalışan **«biricik iktidar partisi, bizim partimiz, işçi sınıfının partisidir»?**

Cevap : Bu, partinin sınıf karakterinin tayin ettiği bir şeydir. Dünyadaki bütün burjuva siyasi partileri, sadece ve sadece burjuvazinin kendi öz çıkarlarını göz önünde tutarlar ve onlar, sömürücü sınıfların alçak tabiatına sahiptirler. Ancak, kendilerinin iktidarı ele geçirmeleri için sahnelenen burjuva - demokratik devriminden önce ve bu devrimden kısa bir süre sonrasına kadar devrimci ve canlı olurlar. Ve çok geçmeden bunun zıddına dönüşür; proletaryaya ve diğer emekçilere karşı mücadeleleri içinde gittikçe gerici bir tabiat kazanırlar. Burjuva iktidar partilerinin yozlaşmaları ve soysuzlaşmaları kaçınılmazdır. Bu partiler, yavaş yavaş, mevki düşkünlerinin, gerici politikacıların, bürokratların ve toplumun diğer ayak takımının cirit attığı bir yer haline gelirler. Devrimci proleter iktidar partisinin bu gibi partilerle hiç bir ortak yanı yoktur. Proletaryanın öncüsü olarak o, halkın çıkarları için çalışır. Onun kendi öz çıkarlarını kollamak gibi bir meselesi yoktur. Proletaryanın tarihî görevi, her türlü sınıf sömürüsünü ortadan kaldırmak ve sınıfsız, komünist bir toplum yaratmaktır. Proletaryanın siyasi partisi için iktidarı ele geçirmek ve bir iktidar partisi haline gelmek, devrimci görevlerin sonu değil, yeni bir devrimin başlangıcıdır. İktidarı ele geçirdikten sonra, daha uzun

bir devrim yolu katetmesi ve eskisinden daha büyük ve daha güç görevlerin üstesinden gelmesi gerekmektedir. Bütün bunlar, proletarya partisinin mücadele gücünü daha da yükseltmesini zorunlu kılar. Her bir parti üyesinin mevki peşinde koşmak yerine devrim yapmasını ve sade bir hayat ve çetin mücadelenin temel olduğu çalışma tarzını sürdürmesini zorunlu kılar. Tam da partimiz iktidarda bir parti olduğu içindir ki, sadece sınıf düşmanları sabotaj maksadı ile partimize sızmaya çalışmakla kalmaz, bunun yanı sıra partimizin iktidarda olmasından yararlanarak kendilerine kazanç sağlamak isteyen oportünistler ve «çıkarcılar» da, kendilerini partiye yamamaya çalışırlar. Bu nedenle, parti üyelerinin niteliğine ve parti örgütünün saflığına büyük bir dikkatle ihtimam göstermek kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Rusya'nın Bolşevik Partisini kurarken Lenin, üyelerin niteliğine daima büyük önem vermişti ve niteliği gözardı ederek üye sayısını artırma eğilimlerine kararlılıkla karşı çıkmıştı. Partinin doğuşundan sonraki ilk yıllarda, Lenin, menşevik oportünistlerin, her grevci işçinin parti üyesi olabileceği ve parti üyesi sıfatının mümkün mertebe yaygınlaşmasının iyi bir şey olduğu yolundaki saçma iddialarını mahkum etti. Bu iddialar, proletaryanın öncüsü ile genel bir kitle örgütünün birbirine karıştırılmasının ürünüydü. Ekim Devriminin zaferinden sonra Rusya Komünist Partisi, iktidar partisi oldu. Bu durumda Lenin, Partinin niteliğinin düzeltilmesine daha da büyük ağırlık verdi. 1919'da parti örgütleri, SBKP(B)'nin Sekizinci Kongresinde alınan karara uygun olarak ülkenin çeşitli yer-

lerinde bir Parti Haftası düzenlediler. Bunun amacı, devrimci savaşlarda öne çıkmış olan ve proletaryanın devrimci davasına gerçekten bağlılık duyan ileri insanları partiye almaktı. Ayrıca, bir parti üyesinin sahip olması gereken niteliklere uymayan ve «partiye sızmış olan» çıkarcıların partiden temizlenmesi amacı ile, parti üyeleri yeniden kayıt işlemine tâbi tutuldular. Yukarıdaki cümleyi Lenin, bu görevle meşgul olduğu dönemde yazmıştır.

Lenin, **«sahte parti üyelerini, üste para verseler istemeyiz»** demişti. Neden? Bunun nedeni çok basittir. Çünkü **«bizim reklam için değil, ciddi iş yapmak için yeni parti üyelerine ihtiyacımız vardır»**. («İşçi Devleti ve Parti Haftası») Sadece kâğıt üzerinde parti üyeleri, bir parti üyesinin sahip olması gereken niteliklere uymayan, proletaryanın mücadele görevlerini omuzlayamayacak kimselerdir. Buna ilaveten proletaryaya yabancı pek çok düşünceyi partinin içine taşır ve partiyi sömürücü sınıfların hayat tarzı ve zihniyeti ile zehirlerler. Bu gibi parti üyelerinin sayısının artması ile, parti, proletaryanın öncüsü olma tabiatını kaybeder ve yavaş yavaş soysuzlaşır.

Başkan Mao Marksizm-Leninizmin parti inşası üzerine düşüncelerini devralmış ve geliştirmiştir. Proletarya diktatörlüğün şartları altında **«bayatı atıp tazeyi almanın»** zorunlu olduğunu tespit etmiş ve **«parti örgütünün proletaryanın ileri kesiminden oluşması»**nı istemişti. Başkan Mao teori meselesi üzerine son talimatında da, parti-üyelerinin bir kısmı içinden de burjuva unsurların doğabileceğine bir kez daha işaret etti. Bu neden-

le, partiye girmek için müracaat eden herkes, samimi bir gerekçeye sahip olmalı ve parti üyelerinden istenen beş niteliğe uygun davranmalıdır. Her parti üyesi bilinçli bir şekilde ve ısrarla kendi dünya görüşünü değiştirmeli, burjuvazinin yozlaştırma çabalarına karşı koymalı ve proletarya diktatörlüğü altında devrimin sürdürülmesi için en önde mücadele etmelidir.

Soru : Lenin, niçin, partiyi bir parti üyesinden beklenen şartlara uymayan kimselerden temizlemek amacı ile cepheyi destekleme seferberliklerinden ve Subbotniklerden yararlanmanın zorunlu olduğunu söylemişti?

Cevap : Bu, partiyi mücadele içinde inşa etmek ve sağlamlaştırmak anlamına gelir. «...**yalnızca bir iktidar partisinin üyesi olmanın getireceği faydaların 'peşinde' olan ve komünizm uğruna fedakarca çalışmanın yükünü taşımak istemeyen**» kimseler, barış şartlarında ve günlük çalışma içinde kolayca teşhis edilemezler. Ancak ciddi mücadeleler ve çetin şartlar, parti üyelerinin sınanması için iyi bir imkan verir. Mücadele sınavını başarıyla veremeyen ve böylece bir parti üyesinden beklenen niteliklere hiç bir şekilde uymadığını ispat eden ehliyetsiz parti üyeleri, partiden atılmalıdır. Diğerleri, yani hatalar taşıyanlar mücadele içinde eğitilebilir ve düzeltilebilirler. Bu yolla parti üyeleri «**sınıf bilincine sahip ve komünizme dürüst bir şekilde bağlı üyeler**» haline gelir, parti daha saf ve daha güçlü bir nitelik kazanır.

Oportünizm bizim baş düşmanımızdır. İşçi sınıfı hareketinin üst kademelerindeki oportünizm, proleter sos-

yalizmi değil, burjuva sosyalizmidir. Pratik, işçi sınıfı hareketi içindeki oportünist akıma bağlanan faal kimselerin, burjuvazinin kendinden de daha iyi savunduklarını göstermiştir.

V. İ. Lenin, Uluslararası Durum ve Komünist Enternasyonal'in Temel Görevleri Üzerine Rapor. **Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresinde okundu. (19 Temmuz 1920)**

*

Soru : Oportünizm niçin baş düşmanımızdır?

Cevap : Her şeyden önce, oportünizmin proletaryanın devrimci davasını ağır şekilde sabote etme tehlikesi var olduğu için. Oportünizm, burjuva düşüncesinin işçi sınıfı içindeki bir akımı, Marksizme düşman bir akımdır. Oportünizmin elebaşıları, burjuvazinin proletaryanın devrimci saflarına sızmış ajanları; oportünist fraksiyonlar ise burjuvazinin işçi sınıfı hareketi içindeki özel birlikleridir. Burjuvazinin işçi sınıfı hareketini içten oyarak yıkmak için başvurduğu yollardan biri, sömürüyle yağmayla kapılan süper kârların küçük bir kısmını işçilerin üst tabakasından bazı kişileri satın almak, işçi sınıfı hareketi içinde burjuvazinin çıkarları için çalışacak bir işçi aristokrasisi yetiştirmek ve oportünistleri beslemek yolunda kullanmalıdır. Bu oportünistler, kendilerine işçi sınıfının temsilcisi adını takarlar, gerçekte ise, burjuvazinin ihtiyaçları doğrultusunda bir çizgi uygulamak için ellerinden geleni ardlarına komazlar. Onlar için, kapitalizmi ayakta tutmaya ve proletarya diktatörlüğüne karşı çıkmaya yarayan her şey mubahtır. Proleter saflarda burjuva fikirleri yayar, proletaryanın mücadele azmini yumuşatır, devrimci saflardaki dayanışma ve birliği sabote eder ve işçi sı-

nıfının hareketini parçalamak için ellerinden gelen her şeyi yaparlar. Gerçi dillerinde dolaşan sosyalizme bağlılık yeminleridir, ama onların gerçekte istedikleri, bir "burjuva sosyalizmi", yani üzerine sosyalizm etiketi yapıştırılmış kapitalizmdir. Bir kaleyi fethetmenin en kolay yolu, onu içten ele geçirmektir. Gerçekten de oportünistler kendilerini devrimci gibi gösterdikleri için, aldatmacalarını belli bir dereceye kadar yürütebilir ve bizzat burjuvazinin beceremeyeceği bir rol oynarlar. Bu nedenle onlar, özellikle de proletaryanın siyasî iktidarı elinde tuttuğu, sosyalist devrimin günden güne derinleşerek geliştiği ve devrilen toprak ağası ve kapitalist sınıflarının toplumda mahkum olduğu şartlarda burjuvaziyi, burjuvazinin kendinden daha iyi savunurlar.

İşçi sınıfı hareketi içinde Marksizmin yaygınlık kazandığı şartlarda oportünistler, daima, kendilerini Marksistmiş gibi gösterir ve Marksizmi düzeltmek ya da "revizyona tâbi tutmak", özünü yok etmek ve anlamını çarpıtmak için çaba harcarlar. Kruşçev ve Brejnev dönek kliğinin etrafında kümelenenlerle Çin'deki Liu Şao-çi, Lin Biao ve benzeri gibi oportünist ve revizyonistler, sadece devrilmiş toprak ağası ve kapitalist sınıflarının temsilcisi olmakla kalmazlar. Aynı zamanda onlar, yeni yeni oluşmakta olan burjuvazinin de temsilcileridir. Oportünist ve revizyonistlerin iktidara gelmesi demek, burjuvazinin iktidara gelmesi demektir. Bu da, ülke çapında kapitalizmin geri getirilmesine yol açar. Başkan Mao, bütün Partiye, bütün ordu ve bütün halka, her renkten oportünist ve revizyoniste karşı verilen uzun süreli mücadelede önderlik

etmiştir. Başkan Mao, Çin Komünist Partisi içinde cereyan eden iki çizgi arasındaki on büyük mücadelenin tecrübelerini, özellikle de Lin Biao etrafındaki parti düşmanı kliğin parçalanması sırasında edinilen tecrübeleri derlemiş ve üç temel ilke tespit etmiştir: "Revizyonizmi değil, Marksizmi uygulayın. Bölücülük yapmayın, birleşin. Hile ve tertiple uğraşmayın, açık ve dürüst olun!" Bu ilkeler, gerçek Marksizmle sahte Marksizmi ayırt etme yeteneğimizi geliştirmemize, oportünizm ve revizyonizme karşı kararlı bir mücadele yürütmemize ve proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırma büyük davasını sonuna kadar götürmemize yardımcı olduklarından bizim için büyük önem taşımaktadırlar.

5. PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN, SINIFLARIN TAMAMEN ORTADAN KALDIRILMASINA, ŞEHİR-KÖY AYRIMI İLE KAFA EMEĞİ-KOL EMEĞİ AYRIMININ ORTADAN KALDIRILMASINA, ÇALIŞMAYI EN YÜCE İHTİYAÇ SAYAN KOMÜNİST RUHUN YARATILMASINA, TOPLUMSAL HAYATIN BÜTÜN ALANLARININ YÖNETİMİNİ EMEKÇİLERİN ALMASIYLA ÜST-YAPININ TAMAMEN DEVRİMCİLEŞTİRİLMESİNE, ÜRETİCİ GÜÇLERİN DAHA DA GELİŞTİRİLMESİNE VE SINIFSIZ TOPLUMA GEÇİŞİN TEMELLERİNİN OLUŞTURULMASINA İLİŞKİN GÖREVLERİ.

*

Gerçi ülkemizdeki burjuvazi yenilgiye uğratılmıştır; ama henüz kökü kazınmamış, henüz yok edilmemiş, hatta tam olarak altedilmemiştir. Burjuvaziye karşı yeni ve daha yüksek bir mücadele biçiminin, kapitalistlerin daha da fazla mülksüzleştirilmesi gibi çok basit bir görevden, burjuvazinin var olmasının ya da yeniden doğmasının mümkün olamayacağı şartların yaratılması gibi çok daha karmaşık ve çetin bir göreve geçişin gündemde olmasının

nedeni de budur. Bu görevin çok daha büyük önem taşıdığı açıktır ve bu görev yerine getirilmediği sürece, sosyalizm diye bir şey yoktur.

V. İ. Lenin, Sovyet Hükümetinin
Acil Görevleri **(Mart - Nisan 1918)**

*

Soru : Lenin'in bu sözlerinin ana fikri nedir?

Cevap : Lenin, burada, iktidarı ele geçiren ve üretim araçlarının mülkiyetini burjuvazinin elinden alan proletaryanın bundan sonraki merkezî görevinin "burjuvazinin ne var olabileceği ne de yeniden doğabileceği şartları yaratmak" olduğunu açıklamak istiyor. Bu görev muazzam önem taşımaktadır. Bu görev yerine getirilmediği takdirde, kapitalizmin yeniden canlanması her zaman için mümkün olur.

Soru : Burjuvazinin var olamayacağı ve yeniden de doğamayacağı şartları yaratmak, niçin, burjuvaziye karşı mücadelenin daha yüksek bir biçimi, çok daha karmaşık ve çetin bir görevdir?

Cevap : Bu meseleyi anlayabilmek için, her şeyden önce, sosyalist toplumun özünü ve özelliklerini berrak bir şekilde kavramamız zorunludur. Sosyalist toplum, kapitalist toplumun içinden henüz çıkmış bir toplumdur. Bundan dolayı bağrından doğmuş olduğu eski toplumun her bakımdan, yani iktisadî, göreneksel ve düşünsel bakımlardan doğum lekelerini taşır. Sınıflar, sınıf çelişmeleri ve sınıf mücadeleleri sosyalist toplumda varlığını sürdürür. Özel mülkiyetin kalıntıları, küçük üreticilerin kendiliğinden kapitalist eğilimleri ve burjuvazinin nüfuzu devam eder ve eski toplumun alış-

kanlıkları etkisini sürdürür. Ayrıca bölüşümde ve değişimde burjuva hakkı devam etmektedir vb. Bütün bunlar, eski toprak ağalarının ve burjuvaların varlığını sürdürmesini sağlayan şartlar olduğu gibi, aynı zamanda yeni burjuva unsurları doğuran zemini de oluştururlar.' Başkan Mao'nun tespit ettiği gibi: **"Bu nedenle Lin Biao gibi adamlar, iktidara geldiklerinde, bunların kapitalist sistemi kabul ettirmeleri çok kolay olur"**. Burjuvazinin varlığını sürdüremeyeceği ve yeniden de doğamayacağı şartları yaratmak için doğru Marksist - Leninist çizgiye sıkıca sarılmalı, burjuvazi üzerinde her alanda, iktisadî, siyasî, ideolojik ve kültürel alanlarda topyekûn bir diktatörlük uygulamalı, sosyalist devrimi derinlemesine yürütmeli, revizyonizmi aralıksız eleştirmeli, kapitalist eğilimlere karşı kampanya açmalı ve burjuva hakkı ideolojisi ile hesaplaşmalı ve böylelikle eski toplumun doğum lekelerini yavaş yavaş ortadan kaldırmalıyız. Bu şartların yaratılması süreci, aynı zamanda da burjuvazinin proletarya diktatörlüğü altında tamamen yenilgiye uğratılması ve sonunda sınıfların tamamen ortadan kaldırılması sürecidir. Nispeten basit olan kapitalistleri mülksüzleştirme görevi karşısında, bu, mücadelenin daha yüksek bir biçimi, daha çetin ve daha karmaşık bir görevdir. Bu görevin üstesinden gelmek öyle bir vuruşla mümkün değildir. Bu görevin yerine getirilmesi için, her cephede devrimin sürdürülmesi teorisi ile devrimin aşamalarla gelişmesi teorisini birleştiren Marksist - Leninist öğretinin önderliğinde, uzun süreli ve derinlemesine mücadeleler yürütmek zorunludur.

*

Açıkçası, sınıfları bütünüyle ortadan kaldırabilmek için, sömürücüleri, toprak ağalarını ve kapitalistleri devirmek yeterli değildir, onların mülkiyet haklarını ortadan kaldırmak yeterli değildir; aynı zamanda üretim araçlarının tüm özel mülkiyetini, şehir ile köy arasındaki ayrımı ve kol emekçileri ile kafa emekçileri arasındaki ayrımı da ortadan kaldırmak zorunludur. Bu da çok uzun bir dönemi gerektirir.

V. İ. Lenin, Büyük Bir Başlangıç.
(Haziran 1919)

*

Soru : Niçin, sınıfları tamamen ortadan kaldırabilmek için üretim araçlarının tüm özel mülkiyetini ortadan kaldırmak zorunludur? Çin'in bugün içinde bulunduğu aşamayı bu açıdan nasıl kavramalıyız?

Cevap : Özel mülkiyet, sınıfları doğuran kaynaktır. Sınıfları tamamen ortadan kaldırabilmek için, sadece toprak ağalarının ve kapitalistlerin mülkiyet haklarını ortadan kaldırmak yetişmez; üretim araçları üzerindeki her türlü özel mülkiyeti, yani küçük üreticilerin özel mülkiyetini de yok etmek zorunludur. Her gün, her an bu mülkiyet kutuplaşmayı doğurduğu için, küçük üreticileri eğitmek ve yeniden biçimlendirmek, onları özel mülkiyetin zincirlerinden kurtararak, kararlı bir şekilde sosyalist kollektifleşme yolunda ilerletmek zorunludur. Bugün Çin'de toprak ağaları ve kapitalistler sınıfının özel mülkiyeti ortadan kaldırılmış durumdadır, küçük üreticilerin özel mülkiyeti büyük çapta yeniden biçimlendirilmiştir ve şu anda bütün halkın sosyalist mülkiyeti ve emekçi kitle-

lerin kollektif sosyalist mülkiyeti vardır. Çin'de bugünkü aşamada ancak sanayinin bir parçası sayılan el sanatlarında, tarımda ve ticarette küçük özel mülkiyet, gayet düşük bir oranda mevcuttur. Çin Halk Cumhuriyetinin Anayasasında şu tespit yer alıyor: «Devlet, kanunla düzenlenen sınırlar içinde ve şehir ve kasabalardaki mahalle örgütlerinin veya köy halk komünlerindeki üretim ekiplerinin birleşik düzenlemesi altında, tarım dışı sektörlerdeki bireysel üreticilerin başkalarının emeğini sömürmeksizin kendi başlarına çalışmalarına izin verebilir. Aynı zamanda, kendi başlarına çalışan bu emekçilere adım adım sosyalist kollektifleşme yolu gösterilmelidir.» Ayrıca şu tespit de yer almaktadır: «Halk komününün kollektif ekonomisinin mutlak hakimiyeti ve gelişmesi teminat altına alınmak şartıyla, halk komünü üyeleri kendi kişisel ihtiyaçlarını karşılamak üzere küçük toprak parçalarını işleyebilir, sınırlı olarak aile yan-üretiminde bulunabilir ve meralarda az sayıda hayvan besleyebilirler.» Berrak bir şekilde tespit edilen şudur; Bugün küçük özel mülkiyetin böyle düşük bir oranda varlığına müsaade edilmektedir. Fakat bu, başkalarını sömürme şeklindeki kapitalist eğiliminin yayılmasını ve kollektif ekonominin mutlak hâkimiyetinin zarar görmesini engellemek amacı ile, parti siyasetinin ve devlet kanunlarının çerçevesi içinde sınırlandırılmıştır. Şehirde ve köyde ekonominin gelişmesi için bu yararlıdır. Küçük özel mülkiyetin tamamen ortadan kaldırılması ise, uzun süreli bir görevdir.

Soru : Sınıfları tamamen ortadan kaldırabilmek için, hem şehirle köy arasındaki ayrımı, hem

de kol emekçileri ile kafa emekçileri arasındaki ayrımı ortadan kaldırmak niçin zorunludur?

Cevap : Lenin'in hem şehirle köy arasındaki ayrımın, hem de kol emekçileri ile kafa emekçileri arasındaki ayrımın ortadan kaldırılması konusundaki açıklaması ve Marks, Engels ve Lenin'in üstünde sık sık durdukları sanayi ile tarım arasındaki ayrımın ortadan kaldırılması, bizim üç büyük farklılığın ortadan kaldırılması yönündeki talebimize uygundur. Bu farklılıklar, sınıfların varlığına sıkı sıkıya bağlıdırlar ve sınıflı toplumdaki sınıf farklılıklarının ve sınıfsal zıtlıkların bir yansımasıdırlar. Bu üç büyük farklılık, kapitalist toplumda gelişerek kesin bir zıtlık haline gelir. Sosyalist toplumda ise, sanayiyle tarım arasındaki, şehirle köy arasındaki ve kafa emeğiyle kol emeği arasındaki zıtlıklar gerçi kaybolmuştur. Bunun nedeni, üretim araçlarının sosyalist ortak mülkiyetinin gerçekleştirilmiş ve sömürü sisteminin ortadan kaldırılmış olmasıdır. Fakat bunların arasında hâlâ büyük farklılıklar ve bu farklılıkları yansıtan burjuva hakkı mevcuttur. Burjuva hakkı kaçınılmaz olarak varlığını sürdürdüğü için, kapitalizmi ve burjuvaziyi besleyecek zemin de hâlâ var demektir. Nitekim bu üç büyük farklılık henüz var olduğu içindir ki, bazı kimseler sadece sanayiye önem verir ve tarımı hor görürler, onlar sadece şehirlerde yaşamak ister ve köylerde yaşamak istemezler; kültürel ve teknik bilgi sahibi olan diğer bazıları ise, bedenî çalışmayı küçümser, emekçilere tepeden bakar ve hatta emekçilerin efendisi olmayı isterler. Burjuvazi ve ajanları, bu farklılıklar sayesinde, işçi ve köylülerin ittifakını bozma, sosyalizm dava-

sını sabote etme, şehirlerde ve köyde kapitalist etkenlerin büyümesini sağlama ve yeni burjuva unsurlarla bir aydınlar aristokrasisi yetiştirme imkanını elde ederler. Kruşçev ve Brejnev'in etrafındaki dönekler kliğinin Sovyetler Birliği'nde bütün alanlarda kapitalizmi geri getirmede başvurdukları yollardan biri, bu üç büyük farklılığı olanca güçleriyle daha da artırmak olmuştur. Bundan dolayı, sosyalist toplumda bu farklılıkların yavaş yavaş azalması ya da artması, iki sınıf arasındaki ve iki çizgi arasındaki mücadelenin önemli bir unsurunu oluşturur. Sosyalist devrimi sürekli olarak derinleştirmek ve sınıflar tamamen ortadan kalkıncaya kadar burjuvaziyi ve diğer sömürücü sınıfları tam anlamıyla yenilgiye uğratmak için, bu üç büyük farklılığı adım adım azaltmak ve en sonunda ortadan kaldırmak zorunludur. Başkan Mao'nun önderliğinde Çin Komünist Partisi, bu üç büyük farklılığın yavaş yavaş azaltılması için bir dizi devrimci tedbir aldı. Örneğin tarımın geliştirilmesi için ve sanayi ve ekonominin diğer dallarının tarımı aktif olarak desteklemeleri için Partinin sarfettiği büyük çabalar gibi. Bunun bir parçası olarak, kadrolardan, işçi, köylü ve ticaretle uğraşanlardan, ortaöğretim ve yüksek okul öğrencileri ile ordu mensuplarından geniş kitleler, "7 Mayıs Talimatı" yolunu izliyorlar. Kadrolar kollektif üretim çalışmasına katılıyor, işçiler, köylüler ve askerler üniversitelere devam ediyor, eğitim görmüş pek çok genç köylere yerleşiyor, Marksist teorinin incelenmesi için işçi-köylü-asker kontenjanları oluşturuluyor vb. Bütün bu tedbirler, üç büyük farklılığın tedrici olarak azaltılması bakımından büyük önem taşır-

lar. Gelecekte de bu şekilde hareket edeceğiz. Bu uzun vadeli bir görevdir. Ancak biz üç büyük farklılığın tedricen azaltılması için kararlı, bilinçli ve sebatlı bir şekilde mücadele etmeliyiz.

*

«Komünist» olan şeyler ancak Subbotniklerin ortaya çıkışı ile birlikte, yani herhangi bir yetkili ya da devlet tarafından herhangi bir norma tabi kılınmayan ücretsiz emeğin, bireyler tarafından kamu yararı için geniş çapta harcanan emeğin ortaya çıkışı ile birlikte başlar. Bu, köylük bölgelerde her zaman uygulanan türden, komşulararası yardım değildir; bu, devletin genel ihtiyacını karşılamak için harcanan, geniş çapta örgütlenmiş ve ücretsiz emektir. Dolayısıyla, komünist kelimesini, sadece Partinin adıyla ilgili olarak değil, aynı zamanda özellikle sosyal hayatımızdaki gerçekten komünist nitelikte olan böyle iktisadi olaylarla ilgili olarak da kullanmamız daha doğru olur. Eğer Rusya'da bugünkü sistemimizde komünist denilebilecek bir şey varsa, o da Subbotnikler ve sadece Subbotniklerdir; bunun dışında her şey, sosyalizmin sağlamlaştırılması için kapitalizme karşı bir mücadeleden başka bir şey değildir. Kitaplarda rastladığımız bir şey olarak Subbotniklerde tanık olduğumuz bu komünizm, bu mücadelenin tam zafere ulaşmasından sonra, onun bağrından doğacaktır.

V. İ. Lenin, Rusya Komünist Partisi (Bolşevikler) nin Bir Moskova Şehri Konferansında Subbotnikler Üzerine Rapor. **(20 Aralık 1920)**

*

Soru : "Subbotnikler" nedir?

Cevap : "Subbotnik"ler, Moskova-Kazan demiryolu işçilerinin 1919 yılında kendi insiyatifleriyle başlatmış oldukları, cumartesi günleri yapılan gönüllü ve ücretsiz çalışmadır. İşçiler, her gün

istirahat zamanlarından bir saat çıkartıyor, bunları topluyor ve cumartesi günleri, akşam saat 6 da başlamak üzere 6 saat boyunca bedenî çalışma yapıyorlardı.

1919 yazında yeni Sovyet iktidarı, emperyalistlerin silahlı müdahalesi ve ülke içindeki karşı devrimcilerin silahlı isyanı nedeniyle zor bir dönem geçirdi. Bu kritik anda Moskova-Kazan demiryolu hattında çalışan Komünistler ve eylemciler, Rus Komünist Partisi (Bolşevik) in Merkez Komitesinin "komünist tarzda çalışalım" çağrısına uydular ve cepheyi desteklemek ve Ekim Devrimi zaferinin meyvalarını savunmak için kendi insiyatifleriyle bu "Subbotnik"leri düzenlediler. Lenin, bu yeni devrimci davaya büyük değer verdi ve henüz başlangıç aşamasında olduğu halde onu **"Büyük İnsiyatif"** olarak isimlendirdi. İşçilerin **"kahramanlığını"** ve **"insiyatifini"** övdü ve bunun **"komünistçe"** bir şey olduğu tespitini yaparak şu çağrıda bulundu: "...**Her Komünist, Komünizm ilkelerine sadık olmak isteyen herkes, bütün çabalarını ve bütün dikkatini bu olayın ve bunun pratik uygulamasının kavranmasına katkıda bulunmaya yöneltmelidir.**" ("Subbotnikler Üzerine Rapor") Lenin'in Subbotniklere verdiği önem ve destek sayesinde Subbotnikler hızla yayıldı ve bu çoşku dolu hareket Rusya'nın pek çok kentinde gelişti.

Soru : Niçin Subbotniklerin komünistçe bir şey olduğu söyleniyor?

Cevap : Komünizm öyle bir sistemdir ki, bu sistemde insanların toplumsal görevlerini özel zorlayıcı organlar olmaksızın yerine getirmeleri ve ortak refah için karşılıksız çalışmaları genel görü-

nüm halini almıştır. Bu, sosyalist toplumda henüz genel olarak gerçekleştirilemez. Sosyalist toplumda proletarya diktatörlüğü kurulmuş ve üretim araçları üzerinde sosyalist ortak mülkiyet gerçekleştirilmiş olduğundan dolayı, işçi sınıfı ve diğer emekçiler ülkenin efendisi olmuşlardır. Emeğin karakteri temelinden değişmiştir. Emekçiler artık toprak ağaları sınıfı, burjuvazi ve diğer sömürücü sınıflar için değil, kendi öz devletleri ve bütün toplum için çalışmaktadırlar. Sosyalist toplum, doğrudan doğruya kapitalist toplumun bağrından çıkmış olduğu için, kaçınılmaz olarak her bakımdan eski toplumun doğum lekelerini taşır. Emeğe gelince, o, önceden tespit edilmiş normlara göre ve bir ücret karşılığı sarfedilir ve belli anlamda, yaşamak için bir araçtır. Devlet, emekçilerin iş miktarları ve ücretleri için çeşitli kurallar koymak ve çalışmalarını gözetim altında tutmak zorundadır. "Subbotnikler", burjuva hakkının dar sınırlarını —"eşit miktarda emeğe eşit miktarda ürün"— kırdıkları için komünistçe bir şeydirler. Onlar, toplum için sarfedilen bilinçli, gönüllü ve karşılıksız emektirler. Ve temellerinde yüksek bir siyasî bilinç yatar. Onlar komünist ruha tamamen uygundurlar. (Bkz: "Proletarya Diktatörlüğünün Tarihî Görevleri" Peking Rundschau dergisi, No: 9 — 1975)

Sosyalizm, yükselen komünizmle batan kapitalizmin, karşılıklı keskin bir mücadele içinde bulundukları bir dönemdir. Bu dönemde, zorunlu olarak, komünist etkenler içeren pek çok yeni şey durmadan ortaya çıkar. Bu yeni şeylerin içinde tarihin gelişme yönü cisimlenmiştir. Ancak bu yeni şeyleri tüm çabamızla destekleyerek ve eskiye

karşı hiç durmaksızın mücadele ederek proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırabilir, kapitalizmi temelli olarak yenilgiye uğratabilir ve komünizmin gerçekleşmesi için ön şartları yaratabiliriz. Lenin, "Sobbotnik"ler ortaya çıktığında, onları çoşkuyla överek ve bütün çabasıyla destekleyerek bize, devrimci yeni şeylerin ele alınışı konusunda parlak bir örnek vermiştir.

*

Başlattığımız, iki yıldır yapmakta olduğumuz ve sonuna kadar sürdürmeye son derece kararlı bulunduğumuz devrim, ancak iktidarı yeni sınıfa aktardığımız takdirde, ancak tüm yönetim alanlarında, tüm yönetim işlerinde ve yeni hayatın bütün yönetiminde burjuvazinin, kapitalist köle sahiplerinin, burjuva aydınlarının, tüm mal ve mülk sahiplerinin temsilcilerinin yerini tamamen yeni sınıf aldığı takdirde, gerçekleşebilir ve yaşayabilir.

V. İ. Lenin, Sendikaların İkinci Bütün Rusya Kongresine Rapor. **(20 Ocak 1919)**

*

Soru: Lenin'in bu sözlerindeki ana fikir nedir?

Cevap: Lenin burada, proletaryanın sosyalist devrimi kararlı bir şekilde sonuna kadar götürmek zorunda olduğunu ve bunu yapabileceğini söylüyor. Burada can alıcı mesele, proletaryanın ele geçirdiği siyasî iktidarı elinde sıkıca tutmayı bilmesi, devletin bütün alanlarında burjuvazinin egemenliğini tepeden tırnağa yıkıp yerine kendi önderliğini koyması ve burjuvazi üzerinde topyekûn bir diktatörlük uygulamasıdır. Yani temel mesele, bütün alanlarda önderliğin gerçekten Marksistlerin ve proletaryanın elinde olup olmadığıdır.

Sosyalist devrimin sonuna kadar götürülüp götürülemeyeceği buna bağlıdır.

Proletarya burjuvazinin hakimiyetini yıkıp siyasî iktidarı ele aldıktan sonra, hem iktisadî temelin hem de üst yapının bütün alanlarda ve derinlemesine değişmesini adım adım gerçekleştirmelidir. Bütün bunlar, kaçınılmaz olarak burjuvazinin amansız direnişiyle karşılaşır. Bunun nedeni, yıkılmış olmasına rağmen, burjuvazinin pek çok alanda, özellikle de üst yapıda hâlâ bazı mevzilere sahip olmasıdır. Burjuvazi Partinin içindeki oportünistleri ve revizyonistleri kendine ajan olarak tutar ve onları devlet ve partinin çeşitli kesimlerinin yönetimini gaspetmeleri için kışkırtır. Bu şartlar altında proletarya, sosyalist devrimi sonuna kadar götürmek istiyorsa, sağlam, güçlü ve bütün alanları kapsayan bir diktatörlük uygulamak zorundadır. Yani proletarya, her düzeyde siyasî iktidarı denetleyebilecek, devletin her kesiminde, siyaset, ekonomi, ideoloji, kültür ve toplumsal hayatta bütün mevzileri fethedebilecek ve burjuvazinin, kapitalist köle sahiplerinin (bununla, genel olarak, toprağa, fabrikalar, madenler veya bankalara sahip olan sömürücüler kastedilmektedir), burjuva aydınlarının ve bütün mülk sahipleri temsilcilerinin "tımar emlâkı"nı ortadan kaldırabilecek yeteneğe sahip kılınmalıdır. Başkan Mao, Çin halkına proletarya diktatörlüğü altında devrimi sürdürme mücadelesinde önderlik ederken, bir dizi önemli talimatla yol göstermiştir: **"Proletarya, kültürün çeşitli kesimleri de dahil olmak üzere üst yapı alanında burjuvazi üzerinde bütünüyle bir diktatörlük uygulamak zorundadır"**, **"işçi sınıfı her**

alanda önderliği elinde tutmalıdır" ve proletarya diktatörlüğü **"her fabrikada, her köyde, her kurumda ve her öğrenim yuvasında gerçekleştirilmelidir".** Böylece Başkan Mao, Lenin'in düşüncelerini teorik ve pratik olarak devralmış ve geliştirmiştir.

Komünist toplumun daha yüksek bir aşamasında, bireyin işbölümüne olan köleleştirici bağımlılığı yok olduktan ve onunla birlikte kol ve kafa emeği arasındaki zıtlık da yok olduktan sonra; emek sadece bir geçim vasıtası değil, aynı zamanda hayatın kendisinin başlıca ihtiyacı haline geldikten sonra; bireyin çok yönlü gelişmesiyle birlikte üretici güçlerin de çoğalmasından sonra ve kollektif zenginliklerin bütün pınarları daha bol akmaya başladıktan sonra; ancak o zaman burjuva hakların dar ufku üzerine bir çizgi çekilebilir ve toplum, bayrağın üzerine şu sözleri yazabilir: Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacı kadar!

Karl Marks, Gotha Programının Eleştirisi, **(Nisan - Mayıs başı 1875)**

Soru : Marks'ın bu sözlerinin merkezî fikri nedir?

Cevap : Bu sözler, sosyalizmden komünizme **geçiş** için ve "herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacı kadar" ilkesinin uygulanması için zorunlu olan üç ön şarta işaret ediyor. Bu şartlar: I. Eski toplumsal işbölümü ve onunla birlikte kafa ve kol emeği arasındaki farkın olması, 2. Çalışmanın birincil hayatî ihtiyaç haline gelmesi ve 3. Üretici güçlerin son derece gelişmiş olması ve ürün bolluğudur.

Marks, sosyalist toplumla komünist toplum arasındaki ilişkiye dikkati çekerek —sosyalist top-

lum komünist topluma doğru devrimci değişme dönemidir— ancak belli şartlar var olduğunda burjuva hakkının tamamen ortadan kaldırılabileceği ve "herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacı kadar" ilkesine uygun davranılabileceğini vurgulamıştır. Bu, komünizmin büyük çağının başlangıcıdır. Burada açıklanan, kesintisiz devrim teorisini devrimin aşamalarla gelişmesi teorisiyle birleştiren öğretidir.

Biz, kesintisiz devrim Marksist teorisini savunuyoruz. Biz, şeylerin durmaksızın ileri doğru geliştiği, sosyalizmle komünizmin Çin Seddiyle birbirinden ayrılmadığı ve asla ayrılmaması gerektiği görüşündeyiz. Biz, proletarya diktatörlüğü altında devrimin ileri götürülmesine sıkıca sarılmalı ve buna hiç bir zaman ara vermemeliyiz. Biz, aynı zamanda, devrimin aşamalarla gelişmesi Marksist teorisini de savunuyoruz ve çeşitli gelişme basamaklarının, şeylerin niteliksel değişiminin bir ifadesi olduğu görüşündeyiz. Bu nedenle biz, birbirinden nitelik olarak farklı aşamaları birbiriyle karıştırmamalı, söz konusu tarihi gelişme aşamasının sınırlarını aşmamalı, o gün için imkansız olanı elde etmeye çalışmamalıyız. Sosyalist toplumda var olan burjuva hakkını ele alırken, bir yandan bunun eski toplumun geride bıraktığı bir "kusur" olduğunu ve bundan dolayı sınırlanması, olumsuz etkisinin azalması, gelecekte ortadan kaldırılmasının şartlarını yaratmak gerektiğini, yani burjuva hakkını hiç bir şekilde güçlendirmememiz ve yaygınlaştırmamamız gerektiğini berrak bir şekilde kavramalıyız. Diğer yandan ise, burjuva hakkının bugünkü dönemde hâlâ tarihî bir görevi olduğunu, bundan dolayı bizim onu kabul etmemiz ve ondan yararlanmamız gerektiğini, burjuva hakkını hiç bir şekilde aniden

bütün kökleriyle kopartmamamız gerektiğini de görebilmeliyiz. Burjuva hakkını kabul etme, ondan yararlanma ve onu sınırlandırmanın tek hedefi, proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırmak, sosyalizmi geliştirmek, kapitalizmin geri getirilmesini engellemek ve sosyalizmin kapitalizm üzerinde tam bir zafer kazanmasını güvence altına almaktır. Başkan Mao'nun devrimci çizgisinin önderliğinde Çin Komünist Partisinin siyaseti ve ülkemizin Anayasası ile kanunları, kesintisiz devrim teorisini devrimin aşamalarla gelişmesi teorisiyle birleştirme şeklindeki temel Marksist ilkenin somutlaşmasından başka bir şey değildir.

Soru : Marks'ın komünizme geçiş için tespit etmiş olduğu ve ancak bunlar gerçekleştiği takdirde "herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacı kadar" ilkesinin uygulanabileceği üç şartı nasıl kavramalıyız?

Cevap : I. **"... bireylerin işbölümüne olan köleleştirici bağımlılığı yok olduktan ve onunla birlikte kol ve kafa emeği arasındaki zıtlık da yok olduktan sonra".** Bununla kastedilen, üç büyük farklılığın ve bunlarla birlikte bütün sınıf farklılıklarının ortadan kaldırılmasıdır.

"Bireylerin işbölümüne olan köleleştirici bağımlılığı" ile, eski toplumun insanı bir ömür boyu aynı mesleğe zincirleyen işbölümü kastedilmektedir. İşbölümü, üç büyük farklılığı —sanayi ile tarım arasındaki, şehirle köy arasındaki ve kafa emeği ile kol emeği arasındaki farklılıkları— ortaya çıkarmıştır. Başlıca farklılık, kafa ile kol emeğinin ayrılması ve aralarındaki zıtlıktır. Bu, **"bugünkü toplumsal eşitsizliğin en önemli kaynaklarından biri"**dir **"ve nitekim öyle bir kaynaktır ki, sırf üretim**

araçlarının ortak mülkiyete geçmesi ile... bir darbe ile, hiç bir zaman yeryüzünden yok edilemez". (Lenin, "Devlet ve İhtilâl") Engels'in şu sözleri, bu meseleyi kavramamızda son derece yardımcı oluyor: **"... İnsan emeğinin verimi, hayatî ihtiyaç maddelerinde henüz pek az bir üretim fazlası sağlayabilecek kadar düşük olduğu sürece, üretim güçlerini artırmak, ulaşımı yaymak, devlet ve hukuku geliştirmek, ve sanat ve bilimi kurmak, ancak belirginleşmiş bir işbölümü sayesinde mümkündü. Bu işbölümünün temelinde yatan, basit kol emeğini sağlayan kitlelerle, emeğin yönetimini, ticareti, devlet işlerini ve daha sonra da sanat ve bilimle uğraşmayı yürüten az sayıdaki imtiyazlılar arasında var olan büyük işbölümüdür. Bu işbölümünün en basit ve en doğal şekli, bilindiği gibi, kölecilikti."** ("Anti - Dühring") Engels şunu vurgulamıştı: **"Üretici güçlerin ancak büyük sanayi sayesinde ulaşılan büyük artışı, emeği, toplumun istisnasız bütün üyelerine dağıtmayı mümkün kılar. Ve böylece toplumun -gerek teorik gerek pratik- genel meselelerine katılmak için, herkese yeterli boş zaman bırakacak şekilde, kişilerin çalışma zamanını sınırlamak mümkün olur."** Ancak o zaman **"her türlü yönetici ve sömürücü sınıf lüzumsuz olur".** (Aynı yerde)

Sosyalizm şartlarında işbölümünün eski durumu ile üç büyük farklılık varlıklarını sürdürürler. Aynı şekilde, bu farklılıkları yansıtan burjuva hakkının doğurduğu eşitsizlik de sürer. Zaten yeni burjuvazinin ve kapitalizmin ortaya çıkması da bundan dolayıdır. Biz, eğitimi devrimcileştirmek, kültürün bütün diğer alanlarını devrimcileştirmek, kadroların kollektif üretim çalışmasına katılması,

eğitim sahibi gençlerin köylere yerleşmesi ve her dal ve zanaattan insanların "7 Mayıs" yolunu tutmaya seferber edilmesi gibi devrimci şeyleri teşvik etmekle üç büyük farklılığı tedricen azaltacak, emekçilerin öğrenim görmelerini mümkün kılacak ve aydınlarla emekçilerin sıkıca kaynaşmasını sağlayacak sosyalist bilince sahip öğrenim görmüş emekçiler yetiştirebileceğiz. Sosyalist devrimi sürekli olarak derinleştirerek ve sosyalist inşayı çoşku içinde geliştirerek, uzun yıllar alacak çabalarla, insanların eski işbölümünden kaynaklanan tek yanlılıktan tamamen kurtulmaları için gerekli şartları adım adım yaratacak ve üç büyük farklılığı ortadan kaldıracağız.

2. "..... **emek sadece bir geçim vasıtası değil aynı zamanda hayatın kendisinin başlıca ihtiyacı haline geldikten sonra**". Bununla, esas olarak, kendilerini kafaca ve ahlakça eski toplumun doğum lekelerinden arındırmış olan insanların ideolojik bilincindeki büyük yükselme kastediliyor. Bu, sosyalist dönemde henüz genel olarak sağlanmamıştır; sayıları az olan bazı ileri insanlar, istisna teşkil ederler. Bundan dolayı, hâlâ, "herkese emeğine göre" ilkesi uygulanmak ve üretim ile tüketim sıkı bir denetim altında tutulmak zorundadır. Emeğin, hayatın kendisinin başlıca ihtiyacı haline gelmesi, esas olarak siyasetin komuta etmesi sıkıca sarılmaya ve insanların sürekli ideolojik eğitimleri ile dünya görüşlerinin yeniden biçimlendirilmesine bağlıdır. Bunların yanı sıra, teknik yeniliklerin teşvik edilmesi, teknik devrimin yürütülmesi, iş verimliliğinin artırılması için de, aralıksız çabalar harcanmalıdır. Ancak insanların komünist bilinci ve toplumsal iş verimliliği büyük ölçüde yükseltil-

diği zaman "o (üretici emek),**bir yük olmaktan çıkacak ve bir zevk haline gelecektir**". (Engels, "Anti - Dühring")

3. "**... bireylerin çok yönlü gelişmesiyle birlikte üretici güçlerin de çoğalmasından sonra ve kollektif zenginliklerin bütün pınarları daha bol akmaya başladıktan sonra**". Bununla kastedilen, üretici güçlerin son derece yüksek bir düzeye ulaşması ve toplumun her üyesinin ihtiyaçlarını tamamen karşılayabilecek bir ürün bolluğunun varlığıdır. Burada Marks, bireylerin çok yönlü gelişmesinin üretici güçlerin gelişmesi için bir ön şart olduğunu göstermiş ve insanların oynadığı önemli rolü vurgulamıştı. Bu, Marks'ın daha önce "Felsefenin Sefaleti" adlı eserinde yaptığı şu tespitle özdeştir: "**... en büyük üretici güç, devrimci sınıfın kendisi** (dir)." Marks'ın ortaya koyduğu bu üç şart, gördüğümüz gibi, birbirleri ile içiçe geçmişlerdir; birlik içinde ve ayrılmaz bir bütün oluştururlar.

•

Komünistler, fikirlerini ve amaçlarını gizlemekten nefret ederler. Hedeflerine ancak tüm mevcut sosyal şartların şiddet yoluyla ortadan kaldırılması ile ulaşılabileceğini açıkça ilan ederler. Varsın, hakim sınıflar, komünist devrim korkusuyla tirtir titresinler. Proleterlerin zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyleri yoktur. Oysa kazanacakları koskoca bir dünya vardır.

Karl Marks ve Friedrich Engels,
Komünist Parti Manifestosu. **(Şubat 1848)**

•

Soru : Komünistlerin hedeflerine, niçin ancak "**tüm mevcut sosyal şartların şiddet yoluyla ortadan kaldırılması ile**" ulaşmak mümkündür?

Cevap : Bu tespit, devletin özünün bilimsel tahliline dayanıyor. Devlet, sınıf çelişmelerinin uzlaşmazlığının bir ürünü, bir sınıfın diğeri üzerindeki tahakkümünün bir aracıdır. Devletin kendisi şiddet demektir; devlet, şiddete dayanan hâkimiyetin bir organı bir **"özel baskı gücüdür".** (F. Engels, "Anti - Dühring") Tarihteki bütün sömürücü sınıflar, hakimiyetlerini şiddete dayanarak ayakta tutmuşlardır. Sınıf zıtlıkları ve sınıf mücadelesi keskinleştiğinde, hakim sınıflar, daima, kendi aletleri olan orduyu güçlendirir ve sömürülen sınıflar üzerindeki baskılarını yoğunlaştırırlar. Emperyalizm çağının ortaya çıkması ile birlikte, tekelleşme sonucu gittikçe gericileşen burjuvazi, gerici devlet cihazını güçlendirmek için elinden gelen her şeyi yapar. Bugün her iki süper devlet de, kendi karşı - devrimci şiddet makinalarını hem ülkelerindeki halkı baskı altında tutmak, hem de diğer halkları talan etmek amacı ile, tehlikeli bir derecede geliştirmişlerdir. Bundan dolayı devrimci sınıflar, eski sistemleri devirmek istiyorlarsa, devrimci şiddete başvurmak, gerici sınıfların hakimiyetini yıkmak ve kendi hakimiyetlerini kurmak zorundadırlar, sömürü sisteminin kökünü kazımak için, proletarya burjuvazinin kendi şiddete dayanan hakimiyetini sürdürme aracı olan devlet cihazını devrimci siddetle parçalamalı, burjuvazi üzerinde proletaryanın şiddete dayanan hakimiyetini sağlamak için kendi devlet cihazını kurmalı ve burjuvazinin **"özel baskı aracı"**nın yerine proletaryanınkini geçirmelidir. Marks'ın da dediği gibi, **"devrimci şiddet, yeni bir topluma gebe olan her eski toplumun ebesi"**dir. Uluslararası Komünist hareketin tüm tarihi, Marksizmin şiddete dayanan devrim tezinin mutlak doğruluğunu ispatlamıştır.

Gerek siyasî iktidarın ele geçirilmesinden önce, gerekse bundan sonra, devrimci şiddet zorunludur. Sonra da zorunlu olmaya devam etmesinin nedeni, düşmanın hâlâ ülke içinde bulunmasıdır. Gerçi, proletarya siyasî iktidarı ele geçirdikten sonra düşman yere çalınmıştır, ancak yenilgisini bir türlü kabul edemez. Düşman, hâlâ proletarya diktatörlüğünü yıkma ve kapitalizmi geri getirme hayalleri kurar. Düşman hâlâ sıkı toplumsal bağlara sahiptir. Ülke dışından emperyalizm ve sosyal-emperyalizm, sürekli olarak proletarya diktatörlüğü devletlerine sızmaya ve onları yıkmaya çabalarlar. Muzaffer proletarya, ülke içindeki ve dışındaki sınıf düşmanlarının komplolarını suya düşürmek için, devrimci şiddeti sıkıca elinde tutmaya devam etmelidir. Devrimci şiddet öyle bir şeydir ki, devrimci halk, o olmaksızın, tıpkı siyasî iktidarı ele geçirmeden önce olduğu gibi, ele geçirdikten sonra da, bir an bile yaşayamaz. Ülkenin içinde ve dışında sınıflar ve sınıf mücadeleleri varlığını sürdürdükçe, bu şiddet, hiç bir surette elden bırakılamaz. Elbette ki, proletaryanın burjuvazi üzerindeki diktatörlüğü, sadece şiddet uygulamasından ibaret değildir. Bu, her alanda uygulanan çok yönlü bir diktatörlük, kanlı ve kansız, şiddete dayanan ve barışçıl, askerî ve iktisadî, hem eğitim hem yönetim alanında bir mücadeledir.

Gerçek ve sahte Marksistler arasındaki mihenk taşı, devrimci şiddeti ayakta tutmak veya buna karşı direnmektir. Bütün oportünistler, burjuvazinin çıkarlarına uygun olarak, proletaryanın siyasi iktidarı ele geçirmek için şiddete dayanan devrimine ve proletarya, iktidarı ele geçirdikten sonra da,

sınıf düşmanlarını baskı altına almak için devrimci şiddet uygulamasına karşı çıkarlar. Proletaryaya karşı amansızca bir nefretle dolup taşan burjuva mevki düşkünü ve komplocusu Lin Biao, Konfüçyus'un "erdem yoluyla idare edenler gelişip serpilirler, şiddet yoluyla idare edenler ise batıp giderler" şeklindeki gerici sözlerini kullanarak, Çin'deki proletarya diktatörlüğünün devrimci şiddetine, kötü niyetle "saltanat" ve "tiranlık" diye saldırıyordu. Bu, Marksizme alçakla ihanetti.

Soru : Marks'ın ve Engels'in **"Komünistler fikirlerini ve amaçlarını gizlemekten nefret ederler"** şeklindeki sözlerini nasıl anlamalıyız?

Cevap : Açık sözlü ve dürüst olmak, Komünistlerin devrimci ruhuna uygundur. Onların fikir ve amaçları proletaryanın ve diğer emekçilerin azminin ve isteklerinin bir ifadesidir ve toplumsal gelişmenin taleplerine uygundur. Komünistler, kendilerine çıkar sağlama peşinde koşmazlar, onlar, sadece dünyadaki insanların büyük çoğunluğunun çıkarları için çalışırlar. Biz, bütün yüreğimizle şuna inanıyoruz: **"Davamız haklı bir davadır. Ve haklı bir davayı hiç bir düşman alt edemez."** (Mao Zedung, "Çin Halk Cumhuriyeti Birinci Millî Konferansının Birinci Oturumunun Açılış Konuşması") Sosyalist sistem, kapitalist sistemin yerini kesinlikle alacak ve komünizm bütün dünyada zafer kazanacaktır; bu, insanların iradesinden bağımsız, objektif bir kanundur. Bundan dolayı biz Komünistlerin, fikir ve amaçlarımızı gizlemeye ihtiyacımız yoktur, tam tersine fikir ve amaçlarımızı yayarak proletarya ile ve diğer sömürülen kitlelerle birleşmeye ve bu yüce haklı davaya sahip çıkmaları

ve sosyalist ve komünist devrimde zafer kazanmaları için onları eğitmeye mecburuz.

Fakat yok olmaya mahkûm olan gerici sınıflar ve temsilcileri, kendi sınırlı sınıf çıkarlarından ve zaaf dolu gerici tabiatlarından dolayı, fikirlerini ve amaçlarını gizlemek, entrika ve dolaplar döndürmek zorundadırlar. Lin Biao'nun etrafındaki parti düşmanı klik, tam da bunu yapmıştır. Bu klik mensupları, karşı-devrimci ikiyüzlülerdi. Kamuoyu önünde kendilerini sahtekarca devrimci gibi gösteriyor, gizliden gizliye ise karşı-devrimci dolaplar çeviriyorlardı. Fakat, devrime karşı mücadele ettikleri için, fikirlerini, amaçlarını ve gerçek karakterlerini tamamen gizlemeleri mümkün değildi. Eninde sonunda kitleler önünde maskeleri düştü ve sefil sonlarından kaçamadılar.

Soru : Marks ve Engels, niçin, **"proleterlerin (komünist devrimde) zincirlerinden başka kaybedecekleri bir şeyleri yoktur. Oysa kazanacakları koskoca bir dünya vardır"** demişlerdi?

Cevap : Bu sözler, bayrağına bütün insanlığın kurtuluşunu yazmış olan proletaryanın ileri görüşlü, derin ve devrimci düşüncesinin ifadesidir. Proleterler öylesine yoksuldurlar ki, sömürücü sınıflar tarafından vuruldukları zincirlerinden başka şeyleri yoktur. Siyasî düşünceyi belirleyen, ekonomik durumdur. Yoksulluk, değiştirmeye, eyleme, devrime zorlar. Proletarya, insanlık tarihindeki en büyük ve en devrimci sınıf, kapitalist sistemin mezar kazıyıcısıdır. Bu sınıf, hele Marksizmle silâhlandığı, öncüsü olan Komünist Parti tarafından yönetildiği ve emekçi kitlelerin en büyük kısmı ile birleştiği zaman, bütün kapitalist sistemi ve onun her

türlü sömürü sistemini toptan devirebilir. Bu kesindir. Proletarya, bu devrimde zincirlerini kırar ve bütün dünyayı kurtarır.

Eski dünyanın proletaryayı zorla bağladığı zincirler, hem gözle görülebilen maddî zincirler, hem de gözle görülemeyen manevî zincirlerdir. Bunların her ikisi de tamamen parçalanmalıdır. Ancak, manevî zincirlerin, yani eski fikirler, eski gelenekler ve eski alışkanlıkların yok edilmesi, maddî zincirlerin yok edilmesinden çok daha güçtür.

*

Umarım ki bu konuşmaların ve derslerin yanı sıra, zamanımızın bir kısmını da Marks ve Engels'in en önemli eserlerinin hiç değilse birkaçını okumaya ayırıyorsunuzdur. Sovyet ve Parti okulunun öğrencilerinin yararlanması için kitaplığınıza konmuş olan kitap tavsiye listelerinde ve el kitaplarında bu temel eserleri bulacağınızdan hiç kuşkum yok; ama kiminiz, meselelerin zor bir şekilde sunulmasından ötürü ilk başta korkuya kapılabileceği için, burada sizi yeniden uyarmam gerekiyor. Hiç çekinmemelisiniz, ilk okuyuşta anlaşılması güç olan bir konu, ikinci bir okuyuştan sonra ya da meseleye az çok değişik bir açıdan yaklaştığımızda açıklığa kavuşacaktır. Çünkü daha önce de belirttiğimiz gibi, devlet meselesi öyle karmaşıktır ve burjuva bilginleri ve yazarları tarafından öyle bulandırılmıştır ki, bu meseleyi ciddi olarak incelemek ve bağımsız olarak kavramak isteyen herkes, defalarca bu konunun üzerine eğilmeli, bu konuya tekrar dönmeli ve konuyu açıklıkla ve sağlam bir seki'de kavramak için çeşitli açılardan ele almalıdır. İleride bu meseleyi yeniden ele almanız daha kolay olacaktır, çünkü devlet, siyaset alanının öylesine temel, öylesine esaslı bir meselesidir ki, sadece içinde bulunduğumuz türden fırtınalı devrim dönemlerinde değil, en sakin zamanlarda da, her gün, herhangi bir gazetede, iktisadî ya da siyasi bir konuya ilişkin olarak bu meseleyle karşılaşacaksı-

nız. Her gün şu ya da bu nedenle bu meseleyi yeniden ele alacaksınız : Devlet nedir, devletin özü nedir, devletin anlamı nedir ve Partimizin, kapitalizmin yıkılması için mücadele eden Partinin, Komünist Partinin devlet konusundaki tavrı nedir ?

V. İ. Lenin, Devlet. **(Temmuz 1919)**

Soru : Lenin, niçin, devlet meselesinin siyaset alanının tümünü ilgilendiren temel ve esaslı bir mesele, burjuva bilginleri ve yazarları tarafından son derece bulandırılmış bir mesele olduğunu söylüyordu?

Cevap : Marksizm bize, siyasî iktidar meselesinin bütün devrimler için temel bir mesele olduğunu öğretir. Devlet meselesi, özü bakımından siyasî iktidarı hangi sınıfın ele alacağı ve hangi sınıfın diktatörlük uygulayacağı meselesidir. Çin, bugün, sosyalizm tarihî döneminde bulunuyor. Bu dönemde devlet meselesi, proletarya diktatörlüğüne mi sıkıca sarılacağımız, yoksa burjuvazinin diktatörlüğüne mi geri döneceğimiz meselesidir. Bu, proletaryanın ve bütün diğer emekçilerin kaderini ve geleceğini ilgilendiren çok önemli bir davadır. Lenin, bu nedenle, bunun **"siyaset alanının temel... esaslı bir meselesi"** olduğunu söylemişti.

Tam da bu mesele bu kadar önemli olduğu içindir ki, burjuvazi kendi caniyane niyetlerini gizlemek için sözcüleri aracılığıyla bu konuda karışıklık çıkartır. Bütün burjuva bilginleri ve yazarları, istisnasız olarak, devletin sınıflar üstü olduğunu ileri sürer ve devletin sınıf tahakkümü için bir araç olduğunu inkar ederler. Onlar, devletin bir "sınıflararası barış organı" ve "özgür" olduğunu, "bütün

insanların çıkarlarını koruma görevi"ne sahip olduğunu vb. vb. iddia ederler. Hatta bazı burjuva bilginleri, devlete esrarengiz bir dinî hava verecek kadar ileri gitmişler ve devleti "tabiat üstü" ve gökten hediye edilmiş "o olmazsa insanlığın da var olamayacağı güç" vb. olarak nitelendirmişlerdir. Burjuvazinin Parti içindeki ajanları olan revizyonistler, proletarya diktatörlüğüne karşı mücadele etmek için, "saf demokrasi", "bütün halkın devleti" ve "güleryüzlü yönetim" gibi saçmalıkları yaymaktadırlar. Onlar devlet meselesini bulandırıyorlar, çünkü Lenin'in dediği gibi: **"Devlet öğretisi, toplumsal imtiyazları, sömürünün devamını, kapitalizmin varlığını haklı çıkarmaya hizmet eder."** ("Devlet") Ama onların yaptıkları işler devletin "sınıflar üstü" olduğu yolundaki kendi iddialarını yalanlamaktadır.

Soru : Lenin, niçin, devlet meselesinde berraklığa kavuşmak için okumak ve incelemek gerektiğini vurgulamıştı?

Cevap : Çünkü bu mesele, siyaset alanının temel ve esaslı bir meselesidir. Bu konu, sadece burjuvazinin bulandırmış olduğu önemli bir teorik mesele olmakla kalmaz, aynı zamanda her gün karşılaştığımız pratik bir meseledir de. Bu nedenle, proleter devrimciler, bu konuyu teori ve pratiği birleştirerek doğru bir şekilde kavramasını öğrenmelidirler. Başkan Mao'nun dediği gibi: **"Bu meselede yeterince berraklık olmaması, revizyonizme götürür."**

Bu meseleyi çözmek için, Lenin, bizi sadece Marks ve Engels'in hiç değilse en önemli bazı eserlerini okumak için zaman ayırmaya çağırmakla

kalmamış, aynı zamanda ortaya çıkan güçlükler karşısında cesaretimizi kaybetmememiz ve yılmamamız gerektiğini de vurgulamıştı. Biz, ancak, o eserleri tekrar tekrar okuduğumuz, meseleyi pratikle bağlantılı olarak sürekli bir biçimde değişik açılardan aydınlattığımız, tekrar tekrar üzerinde durup derinlemesine düşündüğümüz takdirde, bu meseleyi berrak ve sağlam bir şekilde kavrayabiliriz. Bu, bugünkü teorik incelememizi yönlendirme bakımından da büyük önem taşımaktadır. Başkan Mao, bize daima **"revizyonizmi değil, Marksizmi uygulamak"** gerçek Marksizmi sahte Marksizmden ayırt edebilmek, revizyonizmle mücadele edebilmek ve revizyonizmden korunmak ve proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırmak için **"ciddi bir şekilde kitap okuma ve incelemenin, Marksizmi özümlemenin'** zorunlu olduğunu öğretmektedir. Başkan Mao, daima, Marksizmi devrimci bir şekilde incelememiz gerektiğini, yani teoriyi pratikle birleştirmemiz gerektiğini vurgulamıştır. Marksizm - Leninizmi incelerken ve revizyonizmi eleştirirken, iki yanlış eğilimi —dar deneyciliği ve dogmatizmi— adım adım yok etmeliyiz. Çünkü, her ikisi de. değişik görüntülere sahip olmalarına rağmen, Marksizmin revizyonuna yol açarlar ve teori ile pratiği birleştirme ilkesine terstirler..

Proletarya diktatörlüğü teorisini öğrenmek niçin önemlidir? Çünkü bu teori Marksizmin özüdür; Lenin'in de belirttiği gibi burjuvaziyi proletaryadan, burjuva ideolojisini bilimsel sosyalizmden ayıran temel kıstastır ve işte bu yüzdendir ki modern revizyonizmin ideolojik tahrifatı, özellikle bu mesele üzerinde yoğunlaşmaktadır. Örneğin, ülkemizdeki revizyonist yayınevlerinin yayınladıkları anti-komünist kitaplar, proletarya diktatörlüğünün kuruluşu, dayanakları, tarihî kapsamı, iktisadî ve siyasi görevleri, içerdiği çelişmeler ve sınıfsız topluma doğru ilerleyişi konusundaki Marksist-Leninist teoriye taban tabana zıt bin bir demagojiyle doludur. Revizyonistlere göre, ordu devlet iktidarının temel unsuru değildir; proletarya diktatörlüğünün temel dayanağı devrimci şiddet değildir ve bu nokta üzerinde ısrar eden «askeri-bürokratik bir sapmayı» ifade etmektedir! Gene revizyonistlere göre, proletarya diktatörlüğü, kapitalizmden komünizme kadar uzanan sosyalizm tarihî döneminin bütünü için değil, sadece kapitalizmden sosyalizme (komünizmin alt aşamasına) geçiş döneminin nisbeten kısa süresi için gereklidir.

Elinizdeki eser, revizyonizmin bu iddialarının Marksizm-Leninizmle uzaktan yakından bir ilgisi olmadığının en iyi bir kanıtını teşkil etmektedir. Bu kitapta yer alan Marks, Engels ve Lenin alıntı ve tahlillerinin Türkiye devrimcilerini hem proletarya diktatörlüğü, hem de sosyalist toplum ve sosyalizmin ekonomi politiği konusunda temel bir kavrayışla donatacağına, böylece gerek revizyonizm, gerekse sosyal-emperyalizm konusundaki yanlış görüşlere karşı mücadeleyi güçlendireceğine inanıyoruz.

BORA YAYINLARI

10 Lira